

বেজবৰুৱাৰ বতৰা

বেজবৰুৱা শতবাৰ্ষিকীত পুৰস্কাৰ প্ৰাপ্ত

শ্ৰীমতী বানী পাঠক, এম্. এ.

ভৰাজান, কাকতিগাওঁ
যোৰহাট-১ ॥ অসম

প্রকাশিকা—

শ্রীমতী বাণী পাঠক, এম্. এ.

তবাজান, কাকতিগাওঁ

বোম্বাই-১

অসম

১ম প্রকাশ—৫ অক্টোবৰ, ১৯৬৮ চন

১৮ আহিন, ১৮৯০ শক

বেচ—ছুটকা পঞ্চাশ পয়চা।

মুদ্রণ—

শ্রীগুরু প্রেছ

গুৱাহাটী—১১

অসম

অৰ্পণ

শতবাৰ্ষিকীত সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাক শতবাৰ প্ৰগতি
জনাই এটুপি চকুলো, এখনি সাদৰী হিয়াৰে 'বেজবৰুৱাৰ বতৰা'
বেজবৰুৱাৰ পবিত্ৰ নামতে অৰ্পণ কৰিলোঁ।

পৰম বিনয়তাৰে—

—বাণী পাঠক

পাতনি

অসমীয়া সাহিত্যৰ আধুনিক যুগৰ বোপাই হেন পুৰুষ সাহিত্য-
বথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা । এইজন পিতৃ-পুৰুষৰ এশবছৰীয়া জন্ম-
জয়ন্তীত এখনি নিচেই সৰু পুথিৰে হ'লেও তেওঁৰ জীৱনৰ বতৰা
আমাৰ মইনাইঁতক দিবলৈ পাই শিশুৱে সাতবৰণীয়া বামধনু চাই
বং পোৱাৰ দৰে মনত অপাৰ বং পাইছোঁ ।

বেজবৰুৱাই লিখি থৈ গৈছে :

বাটৰ দূৰৰি বন   গছকত সৰা
তাৰো এটি পাতো দিয়ে
স্বৰ্গৰ বতৰা ।

গছকত সৰা বাটৰ দূৰৰি বনে সৰগৰ বতৰা দিয়ে । এই অকণ-
মানি পুথিখনিৰে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ দৰে বৰ ওখ মনৰ, বহল
ভাবৰ, মধুৰ ভাবেৰে ভৰা, অসমী আইক অতিকৈ ভালপোৱা,
অসমী আইৰ কপ চাই, চাই হেঁপাহ নপলোৱা অন্তৰৰ, মহাপুৰুষ
শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ আদৰ্শত অগাধ, ভক্তি থকা এজন মহৎ পুৰুষৰ বতৰা
দিবলৈ গৈ কিমান দূৰ সফল হৈছো ক'ব নোৱাৰোঁ । মইনাইঁতে
বেজবৰুৱাৰ বিষয়ে অলপ চকা-মকাকৈ অলপ পোহৰ পোৱা ভূ
পালেও সুখ পাম । আকাশত কলীয়া ডাৱৰৰ বুকুত চকা-মকাকৈ
বিজুলীয়ে দেখা দি থিতাতে লুকাই, ভালকৈ বিজুলীক কোনেও
দেখাকে নাপায় । কিন্তু জ্ঞান-বিজ্ঞান ভালপোৱা সকলে চকা-মকাকৈ
দেখা দিয়া বিজুলীৰ অকণমান আও-ভাও পায়েই তেওঁলোকে নিজে
গবেষণাগাৰত বিজুলীৰ সৃষ্টি কৰে । আজি এই বিজুলী শক্তি
খটুৱাই বিজ্ঞানে আমাৰ দৈনন্দিন জীৱন কেনে সুখৰ কৰি
তুলিছে । আমাৰ মইনাইঁতেও এই অকণমানি 'বেজবৰুৱাৰ বতৰা'
নামৰ পুথিখনিৰপৰা চকা-মকা বিজুলীৰ দৰে অকণমান জ্ঞানৰ
পোহৰ লৈ বেজবৰুৱাৰ বিষয়ে যেন বহল ভাৱে জানিবলৈ
লাহে লাহে আগুৱাই যায় ।

এই পুথিখনি বচোঁতে বেজবৰুৱাই আপোন হাতে বচি থৈ যোৱা পুথি আৰু পুৰণি আলোচনীৰ পাছহে এই বচনাৰ ঘাই সহায়। বেজবৰুৱাৰ জীয়েক অৰুণা দেৱীয়ে বচা 'Fragrant Memories' নামৰ ইংৰাজী পুথিখনিবৰা দুটি এটি বেজবৰুৱাৰ বতৰা লোৱা হৈছে। আন কোনো লিখকৰ সামান্য ছাঁও এই পুথিত পৰা নাই। বেজবৰুৱাৰ লিখনিৰ অধ্যয়ন, এই লিখিকাৰ আপোন চিন্তা, আপোন কল্পনাই এই পুথিৰ উৎপত্তিৰ খল আৰু বন্ধু-বান্ধৱৰ শুভেচ্ছা প্ৰেৰণাৰ সমল।

এই পুথিখনিৰ পাণ্ডুলিপি কৰোঁতে মোৰ ভতিজা-ল'ৰা শ্ৰীমান বুল্‌বুলে যি সহায় কৰিলে, এনে সৎ কামত কৰা তেওঁৰ সহায় চিৰকাল মনত মধুৰ হৈ ৰ'ব। মই আশাৰে বাট চাই ব'লো, সময়ত তেওঁ যেন কাপ-মৈলাম ধৰি আমাৰ সাহিত্যত সোণৰ বেথা টানে। ছবি আঁকি পুথিখনিৰ জেউতি চৰোৱা শিল্পী মহী ডেকাৰ সপোন যেন চিৰকাল তুলিকাত সাৰ পাই থাকে।

শ্ৰীগুৰুপ্ৰেছত পুথিখনিৰ ছপা কৰাৰ ভাৰ লৈ শ্ৰীযুত মুনীন্দ্ৰ নাৰায়ণ দত্তবৰুৱাই যি হিত সাধিলে, সেই হিত সাধনৰ বাবে তেখেতলৈ আন্তৰিক শলাগ জনাই কৃতজ্ঞ হ'লোঁ। আমাৰ ঘৰৰ জনেও পুথি-খনি প্ৰকাশনত ভালেখিনি সহায় কৰিলে, খোৱতে তেওঁকো শলাগিলোঁ আৰু আগলৈও এনে সৎ-কামত সহায় পাম বুলি আশা কৰি থাকিলোঁ।

শেষত, আমাৰ মইনাহঁতে পুথিখনি পঢ়ি তৃপ্তি পোৱাৰ বতৰা পালে অপাৰ আনন্দ পাম।

যোৰহাট

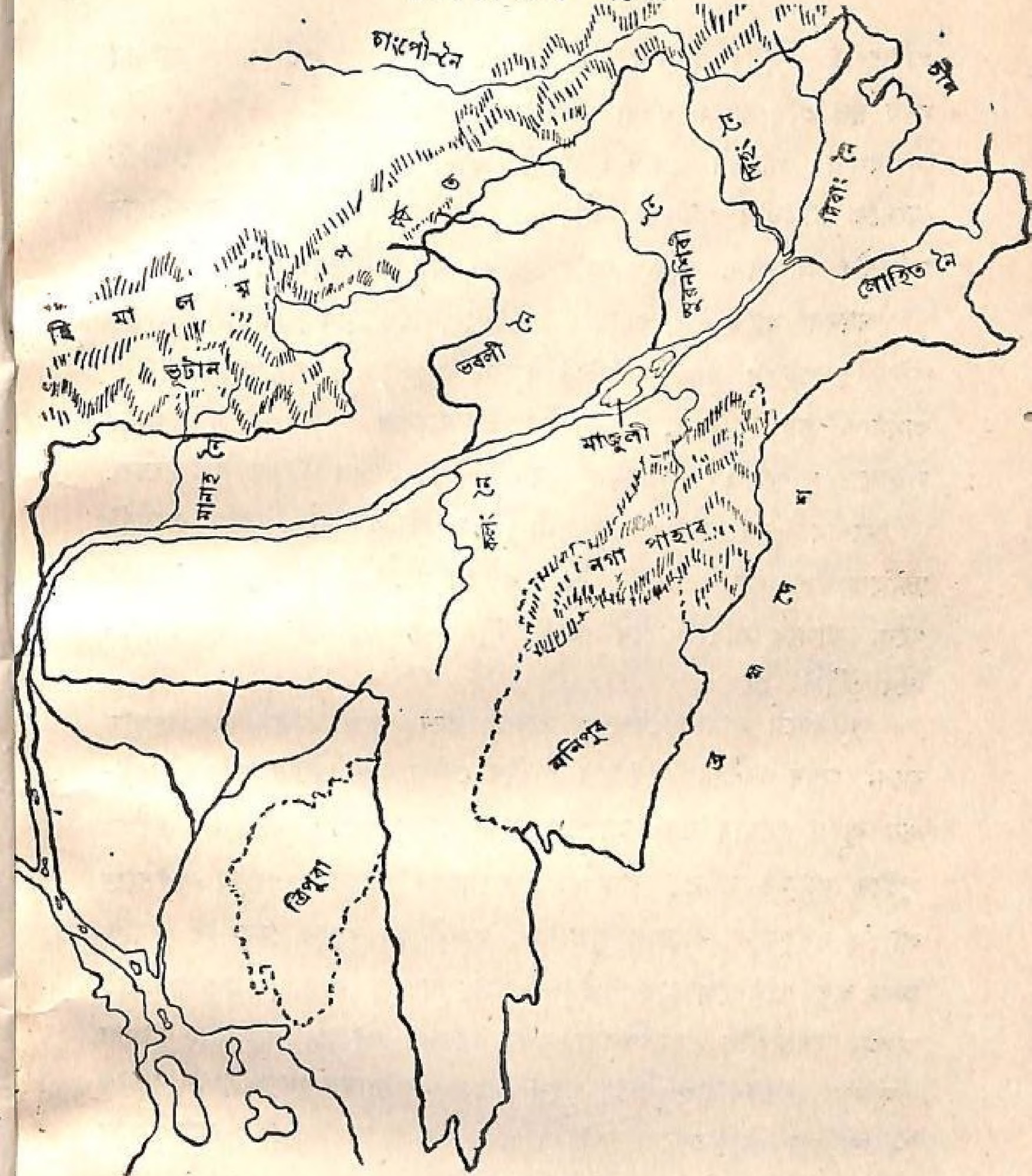
১৮৯০ শক

২৫ ভাদ

প্ৰীতি আৰু শুভেচ্ছাৰে-

বাণী পাঠক

বেজবৰুৱাৰ বতৰা

এইখন অসম। আমি অসমীয়া। আমি অসমীয়া বুলিলেই মনত পৰে এয়াৰ গুৱলা কবিতা :

আমি অসমীয়া নহওঁ দুখীয়া

কিহৰ দুখীয়া হ'ম।

এইয়াৰ কবিতাই আমাৰ মনৰ দুখ হৰে, ওঁঠত বাতিপুৱাৰ বেলিটিৰ কপহী কিৰণৰ দৰে হাঁহি বিৰিঙাই তোলে। নিশাৰ আন্ধাৰ

অঁতৰাই পৃথিৱী পোহৰোৱা কিৰণ আহে বেলিবপৰা। আমাৰ মনৰ ছখ হৰি সুখৰ বতৰা দিয়া এইবাৰ কবিতা যিজন কবিৰ কাপৰপৰা পালোঁ তেওঁ হ'ল লক্ষ্মীনাথ বেজবক্সা। বেলিটি যেনেকৈ পৃথিৱীৰ অঁতকৈ আপোন, বেজবক্সাও তেনেকৈ অসমীয়াৰ অঁতকৈ আপোন, আমাৰ অঁতকৈ মৰমৰ, যেন তেওঁ সুখৰ সপোন।

অসমৰ মাজেদি অকণিও নিজিবোৱাকৈ বৈ যোৱা সেইখন লুইত। লুইতৰ বুকুত সেইটি ৰূপহী মাজুলী। লুইতখনে গোটেই অসমকে চুই আহিছে, সৰু-বৰ উপনৈবোৰে নাচি-বাগি আহি লুইততে পৰিছে। লুইতখন যেন উপনৈবোৰৰ বৰ বাইদেৱেক, উপনৈবোৰ যেন লুইতৰ সৰু-ভনী! সাদৰী বৰ বাইদেৱেকে চেনেহী ভনীয়েকহঁতক বুকুত সাবটি বৈ, বৈ গৈ থাকে। গৈ, গৈ সাগৰত পৰে, সাগৰে সাবটি ধৰে আৰু নীলা বহণেৰে বোলাই আকাশৰ দৰে ধুনীয়া কৰে।

লুইতখনে আমাৰ দেশখন সাকৰা কৰে, সেউজীয়া কৰে, ফুলাম কৰে, সোণ বৰণীয়া শইচেৰে পৰীৰ দেশৰ দৰে ধুনীয়া কৰে। এইখন লুইত আমাৰ বৰ আপোন, আমাক বিপদত তৰে। এইখন লুইতে অসমৰ বহুত কথা ক'ব পাৰে। তাহানি এইখন লুইততে লাচিত বৰফুকনে নাৱেৰে যুজ কৰি অসমীয়াৰ লগত ফেপেৰি পাতি অসম জয় কৰিবলৈ অহা ঔৰংজীবৰ সেনাপতি বাম সিংহক ঘটুৱাই অসমক বিদেশীৰ হাতৰপৰা বক্ষা কৰে। এইখন লুইততে আমাৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবক্সাই জন্ম গ্ৰহণ কৰে। তোমালোকে চাগে থমকি বৈ ভাবিছা লুইততনো আকৌ কেনেকৈ ল'ৰা এটিৰ জন্ম হ'ব পাৰে? কিনো কথা কিনো বতৰা, উৰহী গছৰ ওৰটোনো ক'ত এঁ!

বাক এতিয়া আমি উৰহী গছৰ ওৰটো লওঁ। নহলে মনৰ খু-ছুৱনি নাভাগে। আজি এশ বছৰৰ আগৰ কথা। ১৮৬৮ খৃষ্টাব্দ, ইংৰাজী নৱেম্বৰ মাহ। পথাৰ ধানেৰে গুৱনি হোৱা মাহ। গৰখীয়া

ল'ৰাই বালি-ভাত খাবলৈ মনতে আলটি থকা মাহ। ইলাই পথাৰত ধান দাম বুলি চিলাই গাভৰুৱে কাঁচিখনলৈ চাই হাঁহিটি মৰা মাহ। এনে মন ভাল লগা মধুৰ মাহতে নীল আকাশত শুকুলা ডাৱেৰে লুকাভাকু খেলে। ওৰে বাতি দূবৰি বনত নিয়ৰে মুকুতা আঁৰি পৃথিৱীক সপোন পুৰীৰ কইনাৰ দৰে সজাই পৰাই গুৱনি কৰে। শেৱালী ফুলবোৰে মাটিতে সৰি কইনা বহাৰ দলিচা পাৰে। এনে এটি সপোন, সপোন লগা মধুৰ মাধৱী মাহতে লক্ষ্মীনাথৰ পিতাদেৱেক দীননাথ বেজবক্সা চৰকাৰী কামত বদলি হৈ তেওঁৰ পৰিয়ালৰে সৈতে লুইতেদি নাৱেৰে নগাঁৱৰপৰা বৰপেটালৈ গৈছিল। তোমালোকে ভাবিব পাৰা—ওঁ আই, অত বাটনো নাৱেৰে যায় নে? তেতিয়া অসমত আজি কালিৰ দৰে বেলগাড়ী, মটৰ গাড়ী নাছিল। তেতিয়াৰ বিহুৱা ককায়ে আজিকালিৰ বিহুৱা ককাইৰ দৰে “বেলৰ আলি দূবৰি বন মোৰ চেনাই এঁ” বুলি দীঘলীয়াকৈ যোজোনা দিয়া নাছিল। তেতিয়াৰ বিহুৱা ককায়ে গাইছিল:

নাওঁ হেঙুলীয়া বঠা হেঙুলীয়া

আৰু হেঙুলীয়া চৈ।

চেনাইৰে মূৰৰে জাপি হেঙুলীয়া

বিজুলী বাঁহৰে দৈ ॥

কিনো কম, কিনো শুনিবা। সাধুকথাৰ দৰেহে লাগে, সোণত সূৱগা চৰে। এনেয়ে নিয়ৰ পৰা, শেৱালী সৰা শৰৎকালৰ গুৱনি মাহ, তাতে আকৌ জোনাক নিশা। টুপ টুপকৈ নিয়ৰ পৰিছিল, বাতিপুৱা মুকুতা-মণিৰ দৰে লাগিছিল। নিশা শেৱালী ফুলিছিল, বাতিপুৱা সৰিছিল, দিনত শুকুলা মেঘে নীল আকাশত লুকাভাকু খেলিছিল, বাতি জোনবায়ৈ আকাশত হাঁহিছিল, পথাৰত লখিমীয়ে লয়লাসে বতাহত নাচিছিল। দীননাথ বেজবক্সাৰ পৰিয়ালক লৈ নাৱৰীয়া ককায়ে আশাৰ সপোন দেখি, লুইতৰ ঢৌ লেখি নাও

বাই গৈ আছিল। গৈ, গৈ নাওখন নিশা আঁহতগুৰি নামে ঠাইত লুইতৰ কপালী বালিতে ব'লগৈ। সেই নিশা আছিল লক্ষ্মী-পূৰ্ণিমাৰ নিশা। জোনবায়ৈ আকাশত বৈ, বৈ হেঁপাহ পলুৱাই পৃথিৱীৰ গাত জোনাক ঢালিছিল। জোনাকত পৃথিৱীখন, আঁহতগুৰিখন সপোন পুৰী যেন লাগিছিল। বালিত বান্ধি থোৱা নাওখন সপোন পুৰীৰ সপোন কোঁৱৰৰ সোণৰ নাওখনি যেন লাগিছিল। জোনা-কেৰে এনে চিকুণ নিশাতে, লুইতৰ বুকুত বান্ধি থোৱা নাওখনিৰ চৈব তলতে শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ সৈৱক, অনন্ত কন্দলিৰ বংশৰ জীয়ৰী দীননাথ বেজবকরাৰ পত্নীৰ ল'ৰা এটি জন্ম হ'ল। এতিয়া উৰহী গছৰ ওবটো পালানে?

লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ দিনা ওপজা কাৰণে ল'ৰাকৰ নাম লক্ষ্মীনাথ থোৱা হ'ল। ল'ৰাও ল'ৰা সৰিয়হৰ ফুল যেন, দেখিলেই ভোক-পিয়াহ হ'ব। কথাত কথা ওলায়। এইখিনিতে কথা এবাৰ ক'বৰ মন যায়। ন'কলেও নোৱাৰোঁ ফটামুখ, ক'লেও নধৰিবা দেই দায় দোষ। কথাষাৰ হ'ল: তাহানিৰ কালতে, আজিৰপৰা প্ৰায় আঢ়ৈ হাজাৰ বছৰৰ আগেয়ে হিমালয় পৰ্ব্বতৰ নামনিত কপিলবাস্তু নামেৰে এখন বিনন্দীয়া নগৰ আছিল। নগৰৰ দাঁতি-য়েদি কুলু কুলু সুৰেৰে ৰোহিণী নৈ বৈ গৈ নগৰৰ ৰূপ অতিকৈ চৰাইছিল। সেই ৰূপহ নগৰখন ৰাজধানী আছিল। নগৰৰ ৰজা আছিল শাক্যবংশৰ শুদ্ধোধন। শুদ্ধোধনৰ মাদৈ মায়াদেৱী সোণৰ দোলাত উঠি, লগুৱা লিক্‌চৌ লৈ মাকৰ ঘৰলৈ গৈছিল। বাটত লুখিনী নামে এখন মধুবন দেখিলে। তেতিয়া বসন্তকাল। সেই মধুবনত অলেখ বৰণৰ পাহি মেলি, বতাহত সুৰভি ঢালি, ফুল ফুলি বাটকরাবো মন মুহিছিল। ফুলে ফুলে পখিলাই চুমা মাচিছিল, ভোমোবাই ফুল আৰু পখিলাক জোকাই গুণ্ গুণ্‌কৈ জোবা নাম গাইছিল। বনৰ চৰাইবোৰে বসন্তকালৰ ফুল আৰু পখিলাৰ

উলহ-মালহ দেখি বঙতে সুললিত সুৰেৰে গীত গাইছিল। এনে এখন মধুবন দেখি সোণৰ দোলাত উঠি যোৱা ৰাণী মহামায়াই দোলাভাৰীক ক'লে: 'তুলীয়া ককাই! তুলীয়া ককাই! দোলাখন বখোৱাচোন। মই এই মধুবনত অকণমান ইফাল সিফাল কৰোঁ। মাইকী মানুহ, ফুল দেখিলে ভোল যায়। ৰাণীয়ে মনৰ উলাহতে ইজোপা গছৰপৰা এপাহি, সিজোপা গছৰপৰা এপাহি ফুল ছিঙি থাকোঁতেই ফুল-কুমলীয়া ৰাণীৰ ভাগৰ লাগিল। আমাৰ কথা এষাৰ আছে বোলে: "সুকোমল শৰীৰ, আফুগুটি বাটোতে বকালটো লৰিল।" ফুল ছিঙি ভাগৰি পৰিলত ৰাণীয়ে সেই মধুবনত জিৰালে। সেইদিনা আছিল ব'হাগী পূৰ্ণিমা তিথি। শুনিলে সমাজিক দেখা যেনহে লাগে। ৰাণীৰ সেই ব'হাগী পূৰ্ণিমাতেই বনত জিৰণি লওঁতেই মানিক যেন ধুনীয়া ল'ৰা এবৰ জন্ম হ'ল। এওঁৰেই গৌতম। এই গৌতমেই শেষত বুদ্ধ হৈ জগতত অহিংসাৰ ৰাণী বিলাই শান্তিৰ বাট দেখুৱালে।

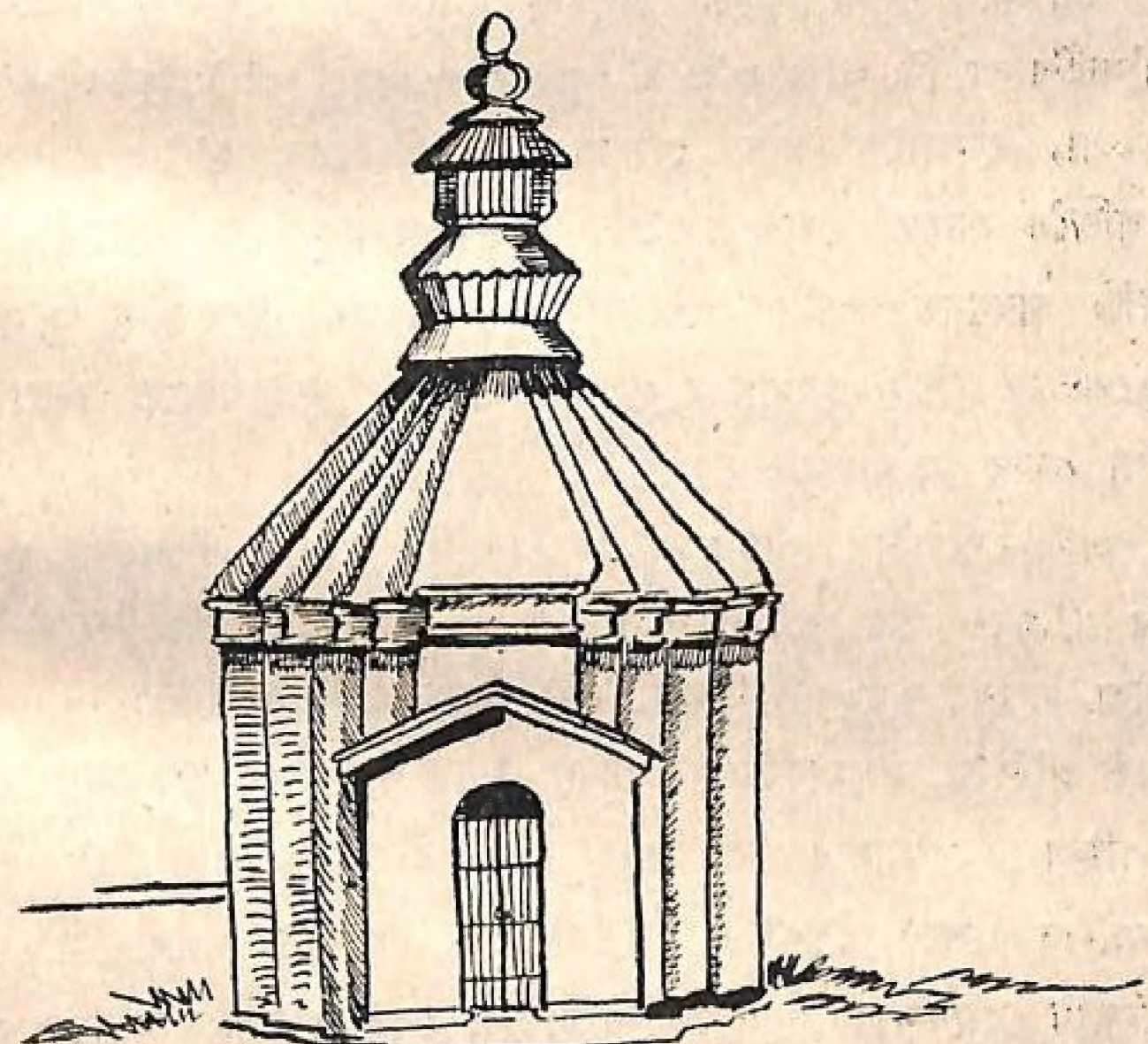
বুদ্ধদেৱ উপজিছিল বসন্তৰ মাধৱী বনত, ব'হাগী পূৰ্ণিমাত। বেজবকরা উপজিছিল ৰূপহ লুইতত, নিয়ৰ পৰা, শেৱালী সৰা, গুৰুলা মেঘে আকাশত ধেমালি খেলা শাৰদী লক্ষ্মীপূৰ্ণিমাত। ছয়োজনৰে জীৱনৰ কথা হ'ল পোহৰ পোৱা আৰু পোহৰ দিয়া। এদেও দুদেওকৈ বয়সৰ দেওনা এখন এখনকৈ পাৰ হৈ ডেকা কালত লক্ষ্মীনাথে গুৱলাকৈ সাধুকথা, কোমলকৈ কবিতা, গল্প, হাঁহি-ধেমালিৰ কথা, প্ৰৱন্ধ, নাটক, উপন্যাস, ধৰ্ম্মকথা, মহাপুৰুষসকলৰ মহৎ কথা নিভাজ্জ অসমীয়া ভাষাত লিখি বঙালী ভাষাই চাঁ কৰি ধৰা অসমীয়া ভাষাত যি পোহৰ পেলালে, সেই পোহৰৰ বেঙণিৰ কথা ভাবিলে সচাকৈয়ে মনত হয় যেন লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ ফৰিংফুটা বিত্ৰোপন জোনাকী নিশা ওপজা লক্ষ্মীনাথে জোনৰ দেশৰ সোণৰ সপোন অসমলৈ লৈ আহিছিল।

জোনৰ দেশৰপৰা সোণৰ সপোন টিপতে লৈ অহা বেজবকরাৰ পিতাদেৱেৰ বতৰাও আমি খোবতে কই থওঁ। আমাৰ অসমীয়া ভাষাত কথা এষাৰ আছে: “বাঘ চাব খোজা যদি বিড়ালীকে চোৱা, পুতেকীক চোৱা যদি বাপেকীলৈ চোৱা।” লক্ষ্মীনাথ বেজবকরাৰ পিতাদেৱক দীননাথ বেজবকরা। আজিৰপৰা তিনিশ বছৰৰো আগতে কনৌজৰপৰা কলিবৰ নামেৰে এজন সং ব্ৰাহ্মণ পুৰুষ অসমলৈ তীৰ্থ যাত্ৰী হৈ আহিছিল। তেওঁ বেজালি বিদ্যাত বৰ পাৰ্কেত আছিল। বেজালি বিদ্যা হ’ল, আয়ুৰ্বেদ শাস্ত্ৰৰ জ্ঞান। “আয়ু” শব্দৰ অৰ্থ হ’ল জীয়াই থকা কাল আৰু “বেদ” হ’ল জ্ঞান বা শাস্ত্ৰ। আয়ুৰ্বেদ শব্দৰ অৰ্থ হ’ল জীৱনৰ জ্ঞান। ভাৰতবৰ্ষৰ দেশৰ মাটিতে লগা নানাতৰহৰ গছ, পাত, গছৰ ছাল, ফুল, ফল, লতা আৰু প্ৰকৃতিৰ গাত সেউজীয়া চেলেং যেন হৈ থকা বিক্সি বনৰপৰা দৰব-জাতি তৈয়াৰ কৰি মানুহক সুস্থ সৰল, ল’ৰা-ছোৱালীবোৰক নিপোটল কৰি পৰমায়ু লাভ কৰি দেশৰ মঙ্গল সাধিবৰ কাৰণে এই বিদ্যা চৰ্চা কৰা হৈছিল। কনৌজৰপৰা অসমত তীৰ্থ কৰিবলৈ অহা কলিবৰ কবিৰাজৰ কথা অসমৰ বজাই অহুকাণে পহুকাণে গম পালে। সেই সময়ত অসমত আহোম বজা জয়ধ্বজ সিংহই ৰাজপাট খাইছিল। বজাই কলিবৰ কবি-ৰাজক ৰাজসভালৈ মতাই পঠিয়ালে। কলিবৰ বেজালি গুণত বজা মোহ গৈ তেওঁক বেজবকরা পাতিলে। এই কলিবৰ কবি-ৰাজেই লক্ষ্মীনাথ বেজবকরাৰ উপৰি পুৰুষ। কলিবৰ বেজবকরাৰ বংশত কৃষ্ণৰাম বেজবকরাৰ জন্ম হয়। কৃষ্ণৰাম বেজবকরাৰে পুতেক দীননাথ বেজবকরা। দীননাথ বেজবকরাৰ পুতেক আমাৰ অ’তিকৈ মৰমৰ লক্ষ্মীনাথ বেজবকরা। পুৰন্দৰ সিংহ স্বৰ্গদেৱে দীননাথ বেজবকরাক শপত-শাতি খুৱাই লৈ তেওঁক নিজৰ বেজবকরা পাতিছিল আৰু বজাধৰীয়া বেজসকলৰ মাজত তেওঁক সবাতোকৈ ওখ আসন

দিছিল। বজা স্বৰত যেনেকৈ তেওঁ ওখ আসন পাইছিল, গুৰু স্বৰতো তেওঁ অ’তি বিনয়ী শিষ্য আছিল। শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ শিষ্য মাধবদেৱ, মাধৱদেৱৰ প্ৰিয় শিষ্য পদ্ম আতা বা বহুলা আতাৰ থান কমলা-বাৰী সত্ৰ। বেজবকরা বংশ কমলাবাৰীয়া শিচ। কমলাবাৰী সত্ৰৰ গৌসাই-ভকতসকল দীননাথ বেজবকরাৰ বুকুৰ সন্মুল যেন আছিল। সেই সত্ৰ আৰু ভকত-বৈষ্ণৱসকলৰ কাৰণে দীননাথ বেজবকরাই যি আছে হাতত সকলো দিবলৈ সাজু আছিল।

দেশ যেতিয়া ইংৰাজ কোম্পানীৰ হাতলৈ আহে, এইজন গুণাকৰ, সৎপুৰুষ দীননাথ বেজবকরাই ইংৰাজৰপৰা মুন্সিফ হাকিমৰ খিতাপ পালে। চৰকাৰী খিতাপ পাই চৰকাৰী কামত দীননাথ বেজবকরাই ডলাৰ বগৰীৰ দৰে নগাঁৱৰপৰা বৰপেটা, লখীমপুৰ, গুৱাহাটীলৈ বাগৰী ফুৰিবলগীয়া হৈছিল। এতিয়া বাঘ চাব খুজি বিড়ালীক দেখিলানে? আমাৰ সাঁথৰটোৰ ভেদ ভাঙিব পাৰিলানে?

বৰপেটা কীৰ্ত্তন-ঘৰৰ পুৰণি ছবি

নাৰৰীয়া ককায়ে মুখত মিচিকিয়া হাঁহিটি লৈ লুইতত নাও বাই গৈ থাকিল। নাৰৰ বুকুতে মাকৰ কোলাতে সবিয়ে ফুল পাহ যেন গুৱনি অকণমানি ল'ৰাকণি নিতাল মাৰি শুই থাকিল। টুপ্‌টুপ্‌কৈ নিয়ৰ পৰি নাৰৰ চৈখন মুকুতা মণিৰে কোনোবা পৰীয়ে গুথি থোৱা যেন লাগিল। অসমৰ পদূলিয়ে পদূলিয়ে শেৱালী সৰিলে, যেন ফুলকুঁৱৰীয়ে কোমলকৈ দলিচাহে পাবিলে। দেও ছোৱালীবোৰে বঙা গামোচা গাত মেৰিয়াই সেন্দূৰ যেনকৈ তুলসী তল মচিলে। নাওখন আহি বৰপেটা পালে। সিপিঠিত সেইখন শঙ্কৰ-মাধৱৰ পদূলিৰে পৱিত্ৰ বৰপেটাৰ কীৰ্ত্তন ঘৰৰ ছবি। দীননাথ বেজবকরাৰ পৰিয়াল বৰপেটাত নামিলে। নাৰৰীয়া ককায়েও হাঁহি মুখে বিদায় মাগিলে।

এতিয়া তোমালোকে ভাবিবা লুইতত ওপজা পানীকেঁচুৱা ল'ৰাটিৰ বা কি গতি হ'ল? লুইতত ওপজা পানীকেঁচুৱা ল'ৰাটি একলা, ছকলাকৈ বাঢ়ি গুৰুপক্ষৰ জোনটি যেন হ'ল। এখুজি, দুখুজিকৈ সময়ত খোজ চলালে, থুনুক-থানাক কৈ লাহৰী মাত মাতি ঘৰখনত অমিয়া বোৱালে। এবছৰ দুবছৰকৈ ল'ৰাটিৰ বৰপেটাতে তিনিবছৰমান হ'ল। আমাৰো এইখিনিতে বৰপেটাৰ কথা এঘাৰ ক'বৰ মন গ'ল।

এই বৰপেটাৰ পাটবাউসীতে তাহানি আমাৰ শ্ৰীশঙ্কৰ গুৰুৰে বৰ শাস্ত্ৰিৰে সত্ৰ পাতিছিল। তেৰাই জীৱনৰ সবহখিনি মধুৰ কাব্য, নাটক, সুমধুৰ গীত-মাত এই বৰপেটাতেই বচিছিল। ইয়া-তেই হৰিদেৱ, দামোদৰদেৱ আৰু অনন্ত কন্দলিয়ে গুৰুজনাত শৰণ লৈছিল। আমাৰ বেজবকরাৰ মাক শ্ৰীশঙ্কৰৰ শিষ্য এই অনন্ত কন্দলিৰ বংশৰে জীয়ৰী। বৰ্ত্তমান যি বৰপেটা নগৰ, য'ত গৈ দীননাথ বেজবকরাৰ পৰিয়াল নামিছিল, সেই বৰপেটা আছিল মহা-পুৰুষ মাধৱদেৱৰ মানত তাহানিৰ যেন শ্ৰীকৃষ্ণৰ গোকুল, বৃন্দাবন।

মাধৱদেৱ যেতিয়া সেৱকসকলৰ সৈতে বৰপেটালৈ যায় তেতিয়া তেওঁ গাই যায় এই ছটি গীত।

প্ৰথমটিৰ প্ৰথম শাৰী হ'ল:

আলো ভাই, চল আইস যাই বৃন্দাবনে।

দেখো গৈয়া আনন্দ নয়নে॥

দ্বিতীয়টি গীতৰ প্ৰথম শাৰী হ'ল:

আলো ভাই গোকুলে আনন্দ জয় জয়।

মিলিবে পৰম মহোদয়॥

মাধৱদেৱৰ মনত বৃন্দাবন বৃন্দাবন, গোকুল গোকুল লগা বৰপেটাত তেৰাই হাটীঘৰ, নামঘৰ আদি সজাই ভকতসকলৰ সৈতে বৰ বঙোৰে থাকিল। মাধৱদেৱে শিশুকৃষ্ণৰ কথা ভাবি মনত বৰ বং পায়। শিশুকৃষ্ণৰ লীলা-খেলাৰ কথাৰে মাধৱদেৱে ভালেখিনি স্মৱদি স্মৰীয়া বৰগীত লিখি থৈ যায়। শ্ৰীকৃষ্ণই তাহানিখন গোকুলত লগৰ গৰখীয়া ল'ৰাৰে সৈতে চোপ খেলিছিল। মাধৱদেৱে মনৰ হৰিষতে বৰপেটাত “কোটোৰা খেলা” নামে নাট বচনা কৰি ভাৱনা কৰিছিল।

এতিয়া কথা হ'ল আমাৰ বা শিশু বেজবকরাৰ বৰপেটাখন কেনে লাগিছিল? কমলাবাৰীৰ গোঁসাই ঈশ্বৰৰ শৰণীয়া পিতা-দেৱেক দীননাথ বেজবকরাৰ হ'লে বৰপেটাখন সবগৰ ছুৱাৰ মুখ যেন লাগিছিল। পিতাদেৱেকে অকণমান বেজবকরাৰ কীৰ্ত্তন ঘৰলৈ সততে লৈ গৈছিল। বেজবকরাৰ বৰ ভাল লাগিছিল। সৰু ল'ৰাই মাহ, কল, নাৰিকলৰ আশাত নামঘৰলৈ যাবলৈ মন মেলে। আমাৰ বেজবকরা হ'লে অকল মাহ-চাউল, কল-নাৰিকলৰ আশাতে কীৰ্ত্তন ঘৰলৈ যোৱা নাছিল। তাহানিখন মাধৱদেৱৰ গোবিন্দ নামে এজন ভকত আছিল। তেওঁৰ মাকে আহি মাধৱ দেৱৰ পৰা নাম-কথা ল'লে। মাধৱদেৱে তেওঁৰ ধৰ্ম্ম ধৰা আই

গৰাকীক নিতৌ পুৱা আন ভকতনীসকলৰ সৈতে কীৰ্ত্তন ঘৰত নাম লবলৈ কৈছিল। মাধৱদেৱৰ দিনৰেপৰা বুঢ়ী ভকতনীসকলে কীৰ্ত্তন ঘৰত নাম ধৰি আছে। আমাৰ বেজবকৰাক বুঢ়ী ভকতনী সকলৰ নামে বৰকৈ মুহিছিল। বুঢ়ী ভকতনীসকলৰ নাম কীৰ্ত্তন ঘৰৰ বিয়াগোম খুটা, থাপনা পোহৰাই থকা বৰ গছাই বেজবকৰাৰ কোমল অন্তৰত জান্-নেজান্ কৈ ভকতিৰ ভাব জগাই তুলিছিল। সত্য, সুন্দৰ, মঙ্গলময় ঈশ্বৰৰ ৰূপ যেন চকা-চমকাকৈ তাতে দেখা পাইছিল। বুঢ়ালোকে কয় : য'তে নাম লয়, ত'তে হেনো ভগৱন্ত বয়। আমাৰ দেশৰ পুৰাণ, ভাগৱত আদি শাস্ত্ৰয়ো তাকে কয়। মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে “নামঘোষা”ত কি কৈছে শুনাচোন :

একান্ত ভকত সৱে   নিৰ্গুণ কৃষ্ণৰ গুণ
গাৱে সদা বসিয়া যথাত।
বৈকুণ্ঠকো পৰিহৰি   যোগীৰো হৃদয় এৰি
থাকা হৰি সাক্ষাতে তথাত।

অৰ্থাৎ একান্ত মনে ভকতসকলে য'ত নাম লয় বৈকুণ্ঠকো এৰি, যোগীৰো হৃদয় এৰি ভগৱন্ত হেনো ত'তে বয়। শিশু বেজবকৰাৰ সুন্দৰ অন্তৰখনে একান্তমনে গোৱা বুঢ়ী ভকতনী সকলৰ নাম শুনি বৰ সুখ পালে। কীৰ্ত্তন ঘৰৰ বৰখুটা, বৰগছা বৰ মনোহৰ দেখিলে। এৰা, আমাৰ বেজবকৰাৰ বৰপেটাখন বৰ ভাল লাগিলে, কীৰ্ত্তন ঘৰত যেন বৈকুণ্ঠৰ সৰু ছবি এখনিহে দেখিলে।

বৰপেটালৈ বাৰিষা বৰপানী আহিছিল। শিশু বেজবকৰাৰ চকুত বাৰিষাৰ বৰপেটাৰ ৰূপ বৰ গুৱনি লাগিছিল। সৰু ল'ৰা-ছোৱালীয়ে পানী দেখিলে ভাল পায়, জলকুঁৱৰীয়ে ধৰি নিব বুলি ভয় নাথায়। পানীপোতাৰ পানীতে সিহঁতে কাগজৰ নাও চলায়। বৰষুণ পৰি যেনেকৈ পৃথিৱীৰ ধূলি-মাকতি আঁতৰ হৈ গছ-পাতৰ সেউ-

জীয়া বৰণ উজলি উঠে, খৰিকাজাই ফুলবোৰে বৰষুণৰ পানীত গা ধুই পৃথিৱীখন ধুনীয়া কৰে, তেনেকৈ বৰষুণ আৰু বাৰিষাই সৰু ল'ৰাৰ মনো নিকা কৰে, বুকুত ধুনীয়া ভাব জগাই তোলে, চকুত বহল পৃথিৱীৰ সপোন আঁকে। আমাৰ শিশু বেজবকৰাই কাণসমনীয়া ককায়েক আৰু ভাগিনীয়েকহঁতৰ সৈতে বাৰিষা বৰপেটাত চোতালৰ পানীতে নামি বঙতে তিতি বুৰি জুকলি-জুপুৰি হয়, যদিও তেওঁলোকৰ কুমলীয়া পিঠিবোৰ গধূলি পিতাদেৱেকৰ ডবা হয়।

বাৰিষাৰ বৰপানীত ফুটি উঠা বৰপেটাৰ শুকুলা ৰূপটিয়ে বেজবকৰাৰ মনত ৰূপৰ প্ৰতি মধুৰ ভাব জগাই তুলিলে। পিতাদেৱেকৰ লগত বাৰিষা নাৱেৰে ফুৰিবলৈ যাওঁতে সাঁতুৰি যোৱা বনৰীয়া ম'হৰ জাক, দূৰণিবৰা বিণিকি বিণিকি দেখা সিহঁতৰ শিংবোৰে বেজবকৰাৰ মন উলাহেৰে নধৰা কৰিছিল। প্ৰকৃতিৰ ৰূপ দেখি উলাহেৰে মন নধৰা হোৱা শিশুৰ মন বৰ সুন্দৰ। এনে মনত সুন্দৰ ভাব জাগে, এনে শিশু ডাঙৰ হৈ কবি হয়, সাহিত্যিক হয়। এওঁলোক সুন্দৰৰ সেৱক হয়। বৰপেটাতে নিচেই কুমলীয়াতে আমাৰ বেজবকৰাৰ অন্তৰত ধৰ্ম্মভাব আৰু প্ৰকৃতিক ধুনীয়া দেখাৰ ভাব জাগে। এইজন বেজবকৰা ডাঙৰ হৈ ধাৰ্ম্মিক হ'ল, কবি হ'ল। এওঁৰ ধৰ্ম্মকথা আৰু কবিতাত “অসমা সুষমা নিকপমা” হল।

কপে বিনন্দীয়া,
অসম আই ধুনীয়া :

বৰপেটাত তিনিবছৰমান থকাৰ পিছত বেজবৰুৱাৰ পিতাদেৱক দীননাথ বেজবৰুৱা তেজপুৰলৈ বদলি হ'ল। তেওঁলোকে তেজপুৰলৈ বুলি নারত উঠিল। বগা পাটীখন যেন লুইতৰ বুকত নারত উঠিবলৈ পাই বেজবৰুৱাৰ হিয়া বঙতে নাচিবলৈ ধৰিলে, নৈৰ কাণৰ কঁহুৱা ফুলৰ দৰে ফুলকুমলীয়া হাঁহি তেওঁৰ গালে-মুখে বিৰিঙি উঠিল। কাষত তামৰ কলচী লৈ নৈৰ ঘাটত পানী নিবলৈ অহা দেও ছোৱালীবোৰ দেখা হ'লে গালেহেঁতেন :

হালধীয়া চৰায়ে বাও ধান খায়।

শহুৰৰ পুতেকে নাও মেলি যায় ॥

নারৰপৰা পৃথিৱীখন বৰ কপহ, কপহ লাগিছিল। পুতেকৰ মন বুজা পিতাদেৱকে বেজবৰুৱাক দূৰণিৰ পৰ্বতবোৰ আঙুলিৰে দেখুৱাই কৈছিল : “সোঁটো হাতীমূৰা পৰ্বত, সোঁটো পোৰা পৰ্বত, সোঁটো শিঙৰি।” বেজবৰুৱাই তথা লাগি চাইছিল, সুখৰ সমাজিক দেখা যেন লাগিছিল। পিতাদেৱকে এইদৰে সোঁটো অমুক পৰ্বত, সোঁটো তমুক পৰ্বত বুলি দেখুৱাই দিয়াৰ ছলেৰে বেজবৰুৱাক অসমী আইৰ বিনন্দীয়া কপৰ বতৰা দি গৈছিল। এইজন অকণ-মানি বেজবৰুৱাই ডাঙৰ হৈ লিখিছিল :

অ'মোৰ আপোনাৰ দেশ

অ'মোৰ চিকুণী দেশ

এনেখন সুরলা, এনেখন সুফলা

এনেখন মৰমৰ দেশ।

শিশু বেজবৰুৱাৰ মনটো যেন এটি ফুলকলি। বং আৰু বেণুবোৰ জাপ্ খাই থকা পাহিৰ বুকতে শুই আছিল, পিতাদেৱকৰ কথাবোৰে যেন পাহিকেইটিক মেল খাবলৈ সহায় কৰি দিলে। সৰুৰপৰা সুন্দৰ বস্তু চাবলৈ শিকা বেজবৰুৱাই বয়সৰ লগে লগে দূৰণি বনত লাগি থকা নিয়ৰৰ টোপালবোৰো মুকুতা মণিবদৰে দেখিছিল। আমাৰ বেজবৰুৱাই লিখি থৈ গৈছে :

দূৰণি বনৰ পাতৰ আঁৰত

নিয়ৰে মুকুতা আঁৰে.....।

আদৰ্শবান চেনেহৰ পিতাদেৱকে পুতেকক প্ৰকৃতিৰ ৰূপ চাবলৈ সৰুৰপৰা শিকাইছিল, সুবিধা দিছিল। কাৰণ প্ৰকৃতি যে এখন ডাঙৰ মুকলি পুথি, বহুত কথা শিকিব পাৰি।

তুল-বুল-তুল-বুলকৈ নাওখন আহি থাকিল। নারবীয়া ককাইহঁতে লুইতৰ পানী যুঁৱলিত পৰি থকা হৰিণী এজনী পালে। কথাতে কয় বোলে—হৰিণাৰ মাংসই বৈৰী। নারবীয়া ককাইহঁতে হেঁপাহ পলুৱাই হৰিণীৰ মঙহেৰে বালি-ভাত খালে। দীননাথ বেজবৰুৱাই নিজেও নাখালে, পৰিয়ালৰ কাকো হৰিণীৰ মঙহ খাবলৈ নিদিলে। লোভ লাগি মুখৰ পানী পৰিছিল যদিও শিশু বেজবৰুৱাই হঁতে হৰিণীৰ মঙহ নাখালে, পিতাদেৱকৰ কথা আখৰে আখৰে পালিলে। বয়সৰ লগে লগে বেজবৰুৱাই বুজি পালে কিয়নো পিতাদেৱকে হৰিণীৰ মঙহ খাবলৈ নিদিছিল। কথাটো হ'ল, তাই পশু হলেও হৰিণী মাতৃ-জাতি। মাতৃ-জাতিৰ প্ৰতি সৎপুৰুষ সকলৰ সদায় সৎ, সুন্দৰ ভাব। লবালি কালৰপৰা পিতাদেৱকে বেজবৰুৱাৰ অন্তৰ মাতৃ-জাতিৰ প্ৰতি কোমলাই তুলিছিল, মাতৃ জাতিক ভাৱ-ভক্তি কৰিবলৈ শিকাইছিল। সৰুতেই মাতৃ-জাতিৰ

প্ৰতি ভাব-ভক্তি বাখিবলৈ শিকা বেজবকরাই বয়সৰ লগে লগে
অসম দেশখনক অতিকৈ চেনেহী আপোন আইৰ দৰে ভাবিবলৈ
ধৰিলে আৰু সবগতকৈৰ গুৱনি দেখিলে, তেনে সবগতকৈও গুৱনি
অসমী আইৰ বিনন্দীয়া ৰূপ চাই বেজবকরাৰ হেঁপাহ নপলালে :

অ'মোৰ ওপজা ঠাই !

অ'মোৰ অসমী আই !

চাই লওঁ এবাৰ মুখনি তোমাৰ

হেঁপাহ মোৰ পলোৱা নাই ।

সেন্দুৰী আলিতে বোপাই খোজ কাঢ়ে
ঐ ৰাম ! টিয়হৰ জালি যেন ভৰিহে :

নীলাকৈ পাহাৰবোৰ চাই চাই, সন্ধিয়া লাগিব বুলি কোবেৰে
নাও বাই নাৱৰীয়া ককায়ে নাও আনি তেজপুৰৰ ঘাটত চপালেহি ।
বৰপেটাত বাৰিষাৰ ৰূপ দেখি ভোল যোৱা, তেজপুৰলৈ নাৱেৰে
আহোঁতে দূৰণিৰ গুৱনি পাহাৰ দেখি মোহ যোৱা বেজবকরাৰ
তেজপুৰখন কোনোবা চিত্ৰকৰে অঁকা ৰূপহ ছবি যেন লাগিল ।
বৰষুণত গৰখীয়া ল'ৰাই মূৰত লোৱা জাপিবদৰে নগৰৰ চৌপাশৰ
সৰু-বৰ টিলাবোৰ, নগৰৰ মাজে মাজে ন-কইনাৰ সেন্দুৰীয়া সেওঁতাৰ
দৰে সেন্দুৰী আলি-পদূলিবোৰ দেখি শিশু বেজবকরাৰ সুন্দৰ
মনটি বঙতে বঙা হৈ উঠিল । তেজপুৰৰ সেন্দুৰী আলি পদূলিয়েদি ওলাই
সোমাই শিশু বেজবকরাৰ মনত বৰ হৰিষ লাগিল । যি হে জোনটি
যেন দেখনিয়াৰ শিশু বেজবকরা, ল-নি গাৰ সাজ, কেতেকীপহীয়া
হাত, টিয়হৰ জালি যেন ভৰি । তেজপুৰৰ সেন্দুৰী আলি-পদূলিয়েদি
ওলাওঁতে সোমাওঁতে তেজপুৰীয়া নামতীহঁতে নেগাই পাৰিছিল নে
এই বুলি :

সেন্দুৰী আলিতে বোপাই খোজে কাঢ়ে

ঐ ৰাম ! টিয়হৰ জালি যেন ভৰিহে ।

তেজপুৰ উষা-চিত্ৰলেখাৰ দেশ । তাহানিখন এই ছবিখন
যেন ৰূপহ নগৰ তেজপুৰত চিত্ৰলেখাই পটতে ত্ৰিভুৱনৰ ছবি
অঁকিছিল, দাবকাৰ বজা শ্ৰীকৃষ্ণৰ নাতি অনিৰুদ্ধৰ সপোন সুন্দৰ

ৰূপ তুলিকাৰে আঁকি দেখুৱাই উষাক আকুল কৰিছিল। এনেয়ে বুঢ়ী নাচনী তাতে নাতিনীয়েকৰ বিয়া। ধুনীয়া বস্ত্ৰলৈ ধাউতি থকা বেজবকরা তেজপুৰৰ বিতোপন ৰূপ দেখি বিভোৰ হ'ল। তেজপুৰত থাকোঁতে তেওঁলোকৰ বাৰীত ফুলা ঢেপাইতিতা ফুলবোৰ অতিকৈ ধুনীয়া দেখিছিল। সেই ফুলৰ ৰূপ আৰু গোক্ৰ বেজবকরাই জীৱনত নাপাহৰিলে। সেইবোৰ মনৰ মাজত মধুৰ সোঁৱৰণি হৈ ব'ল। বেজবকরাই তেজপুৰ এৰি আহি ল'ৰাকালত, ডেকাকালত, বুঢ়াকালত সেই ৰূপহ স্মৃগন্ধি ফুলবোৰৰ কথা ভাবি মনত স্মৃথ পাইছিল। প্ৰকৃততে যি বস্ত্ৰ সুন্দৰ, তাৰ সৌন্দৰ্য্য এদিনীয়া নহয়, চিৰদিনীয়া। কবিৰ মনতহে ধুনীয়া বস্ত্ৰে চিৰকলীয়া সৌন্দৰ্য্য দিব পাৰে। আমাৰ বেজবকরা কবি। বেজবকরাই লিখি থৈ যোৱা "কদম কলি" পঢ়িবা, তাতে আমাৰ কবি বেজবকৰাক লগ পাবা।

সোণৰ শৈশৱ কাল,

ভাবিলেই লাগে ভাল :

তেজপুৰত থকা কালছোৱা শিশু বেজবকরাৰ বৰ সুখৰ কাল, যাক তোমালোকে বহণ লগাই ক'ব পাৰা—সোণৰ শৈশৱ কাল। চিত্ৰলেখাৰ দেশ তেজপুৰৰ ৰূপত বেজবকরা বিভোৰ হৈছিল, চিত্ৰকৰে আঁকি থোৱা যেন লাগিছিল, ঢেপাইতিতা ফুলবোৰ কোনো কালে পাহৰিব নোৱাৰাকৈ ভাল লাগিছিল, তাতে আকৌ ভাল লাগিছিল সাধু শুনিবলৈ পাই। সুন্দৰ মনৰ শিশু বেজবকরাৰ বং কোনে চায়! এতিয়া কথা হ'ল সাধু বা কোনে ক'লে? বুঢ়ী আয়ে নে ককাদেউতাই? বেজবকৰাক ককাদেউতাকে সাধু কৈছিল। এইজন ককাদেউতাকৰ ঘৰ যোৰহাটৰ পকামুৰাত। নাম আছিল বৰিনাথ মাজুদলৰ বকরা। এইজন ককাদেউতাক দীননাথ বেজবকৰাকৈ ভালেমান সৰু তেওঁৰ বয়স তেতিয়াও ছকুৰি পূৰ হোৱা নাছিল। এইজন ডেকা ককাকে মনৰ সঁফুৰা মোকোলাই নাতিয়েকহঁতক নানা তৰহৰ সাধুকথা কৈ, নাতিয়েকহঁতৰ মনত বং লগাই বং চাইছিল। সাধু শুনিবলৈ সৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ সদায় ধাউতি, সাধুৱে সৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ ভোক-পিয়াহ হৰে, অজান দেশৰ বতৰা দি আপোন পাহৰা কৰে। বৰি ককাকে বেজবকৰাহঁতক বামায়েন, মহাভাৰত, পুৰাণৰ আখ্যান এনে গুৱলাকৈ সজাই পৰাই ক'ব জানিছিল যে অতপালি কৰি ডেও পাৰি ফুৰা বেজবকৰাহঁতে তেনেই মাটি যেন হৈ সাধু শূনি ভোল গৈছিল। চোৱাচোন, সাধুৱে কেনেকৈ ছষ্টক দমন কৰে।

মাজে মাজে বৰি ককাকে বৰ গছৰ তলৰ বুঢ়া ডাঙৰীয়াৰ সাধু কৈ বেজবকরাইতক ভয় খুৱাই ৰং চাইছিল। তাহানিখন যশোদায়ো কৃষ্ণক কাণখোৱা আহিছে শুই থাকা, এই বুলি ভয় খুৱাই গাত হাত ফুৰাই গাইছিল :

যুমটি যাওবে অ'ৰে কানাই,

অ'ৰে কাণখোৱা আসে।

সকল শিশুৰ কাণ খাই খাই

আসয় তোমাৰ পাশে ॥

কৃষ্ণই যদিওবা প্ৰথমে ভয় খাইছিল, ততালিকে আকৌ যশোদাক ক'লে : কেনেকুৱা গোটে কাণ খাই ফুৰে চিনায়োক মোক আই।

অৰ্থাৎ কাণ খাই ফুৰাটো কেনেকুৱা মোক দেখুৱাই দিয়াচোন? তেতিয়া যশোদা মাতৃ পবিল ফান্দত, কাণখোৱা ক'তো নাই, মিছা বুলি যশোদাই মিচিকিয়াই হাঁহিলে। আমাৰ বেজবকরাইতে যদিও প্ৰথমে বুঢ়া ডাঙৰীয়াৰ কথা শুনি ভয়ত পেপুৱা লাগিছিল সেই ভয় সবহ দিন নিটিকিল। ককাদেউতাকে বুঢ়া ডাঙৰীয়া আহিছে বুলি ক'লে নাতিয়েকহঁতে বুঢ়া ডাঙৰীয়ালৈ বুলি টোকান জোকৰা হ'ল। সাধু শুনিলে আৰু ধুনীয়া বস্তু চালে মন সুন্দৰ হয়। ধুনীয়া বস্তু দেখি সুন্দৰ হৈ থকা বেজবকরাৰ মন সাধু শুনি অতিকৈ সুন্দৰ হ'ল। ৰামায়ণ, মহাভাৰত, পুৰাণৰ সাধু শুনি বুকুত সাহ হ'ল। বেজবকরাৰ কথা আমাৰ ভাবিয়েই ভাল লগা হ'ল।

তোমালোকেও দেখিলা অতপৰে, আমিও দেখিলোঁ আৰু বুজিলোঁ যে বেজবকরা সকলো পৰা ধৰ্ম্মত মতি, ধুনীয়া বস্তুলৈ ধাউতি, ধুনীয়া বস্তুৰ চকুৰ আঁতৰ হ'লেও তাৰ কথা ভাবি সুখ পোৱা বেজবকরা কবি, সাধু শুনিবলৈ পালে বেজবকরাৰ অপাৰ স্তুতি; ৰামায়ণ,

মহাভাৰত, পুৰাণৰ সাধু শুনি বুকুত বল পোৱা আমাৰ বেজবকরাই বুঢ়া ডাঙৰীয়াৰ সাধু শুনিলেও ভয় নকৰে সমূলি। বেজবকরাৰ কলিজাখন তেনেহলে অতিকৈ সুৰদি। এইখিনিতে আমাৰ সাধুকথা এটা মনত পৰে, তোমালোকৰ জানো মনত পৰে কি নপৰে। সাধুটো হ'ল : এখন নৈৰ পাৰত এজোপা বৰজামুৰ গছ আছিল। বৰজামুবোৰ যেতিয়া পকে তেতিয়া এটা মলুৱা বান্দৰ আহি নিতৌ জামু খায়। সেই নৈ খনত এটা ঘৰিয়াল আছিল। ঘৰিয়ালে কয় : বান্ধে! আমাকো এটি দিয়া। মলুৱা বান্দৰে পকা জামুৰে ভৰি থকা ঠাল একোটা জোকাৰি দিয়ে, থলক্ থলক্ কৰে পকা জামু সৰে। ঘৰিয়ালে খায় আৰু ঘৰিয়ালনীলৈ লৈও যায়। পকা জামুৰ জুতি পাই ঘৰিয়ালনীয়ে এদিন ঘৰিয়ালক ক'লে : জামু খাই খাই তোমাৰ সখিয়েবাৰ চাগে কলিজাখন বৰ সোৱাদ হৈছে নহয়! বেজবকরাৰ কথাবোৰ শুনি, বুজি আমিও কওঁ আমাৰ বেজবকরাৰ কলিজাখনো সচাকৈয়ে বৰ সোৱাদ হৈছে, আৰু আমাৰ বেজবকরাৰ বতৰা লৈয়ে থাকিবৰ মন গৈছে।

অজান দেশৰ বতৰা দিয়া বৰি ককাকৰ মুখত শুনা নানা বহণ সনা সাধুকথাবোৰ বেজবকরাৰ মনত অতি মধুময় হৈ উঠিল, সেইবোৰ মধুৰ সাধু বেজবকরাই কোনো কালে নাপাহৰিলে। ডাঙৰ হৈ তেওঁৰো সৰু ল'ৰা-ছোৱালীহঁতক সাধু শুনাবলৈ ধাউতি হ'ল। সুন্দৰৰ সেরক, সাধক সকলৰ মন এনেকুৱাই। তেওঁলোকৰ মনলৈ সুন্দৰ ভাব এটি আহিলে, তেওঁলোকে বন্দী কৰি থয়। তোমালোকে আকৌ ভাবিবা ওঁ আই! ভাবটো আকৌ কেনেকৈ বন্দী কৰি থয়? ভাবটো বন্দী কৰি থয় কবিতাবে, সাধু কথাৰে নাইবা সাহিত্যৰ আন গুৱনি সাজেৰে, ছবিৰে, আইদেউ সকলে সুন্দৰ ভাবক বন্দী কৰি থয় বেজী-সুতাবে, আচু-ফুলেৰে। বেজবকরাই তেওঁৰ সাধুকথাৰে গুৱনি হোৱা মনৰ ভাববোৰ বন্দী কৰি থৈ গৈছে তেওঁ লিখা সাধুবোৰত।

বেজবক্ৰাই লিখি থৈ যোৱা 'বুঢ়ী আইৰ সাধু' 'ককাদেউতা আৰু নাতি ল'ৰা', 'সাধু কথাৰ কুকি', 'জুহুকা' পঢ়িবা, এশ বছৰীয়া ককাদেউতাবাক লগ পাবা। সাধু কথাতে তেওঁৰ সোৱাদ কলিজাখনৰো সুৰদি পাবা আৰু ককাদেউতাবাৰ সাধুকথা কোৱা নিতাজ্ঞ অসমীয়া ভাষাৰো ভূ পাবা, লগতে বাৰে-বঙলুৱা ভাষাৰপৰা আমাৰ অসমীয়া ভাষাক নিলগাই ৰাখি ভাষাৰ সুৰদি আটুত কৈ ৰাখিব পাৰিবা।

সৌন্দৰ্য্যৰ বৰ পেৰা

হাততে পৰিল ধৰাঃ

সেন্দূৰী আলি পদূলিৰে গুৱনি উষাৰ নগৰী তেজপুৰৰপৰা দীননাথ বেজবক্ৰা লখীমপুৰলৈ বদলি হ'ল। তেজপুৰৰ সেন্দূৰী আলি-পদূলিবোৰ সপোনৰ দৰে গুৱনি দেখা, ককাকৰ মুখত সাধুকথাৰ দৰে সুন্দৰ হোৱা বেজবক্ৰাৰ সৌন্দৰ্য্যৰ প্ৰতি ভাবটো ফুলে পাহি মেলাদি লখীমপুৰত পাহি মেলিলে। লখীমপুৰত যেন বেজবক্ৰাই সৌন্দৰ্য্যৰ বৰ পেৰাটো হাততে পালে। তেওঁলোক থকা ঘৰৰ সমুখত সিদ্ধেশ্বৰ নামেৰে এজন সোণাৰি আছিল। সিধাই সোণাৰিয়ে সোণেৰে ডালিম ফুল যেন কেক সাজিছিল, কোটাহী জামু যেন সোণৰ গুটি-মনি, আকাশৰ জোনবাইৰ আৰ্হিৰে জোনবিৰি, ফুলনিখন যেনকৈ ছগ্-ছগী সাজিছিল, সোণৰ থাকত সন্ধিয়াৰ আকাশৰ সৰু তৰাৰ দৰে জক্ৰমকীয়াকৈ বাখৰ পতাইছিল। বেজবক্ৰাই সিধাই সোণাৰিৰ সোণৰ কাম কৰা চাই চাই আপোন পাহৰা হৈছিল, সেয়া যেন সোণাৰি নহয় স্বয়ং ঈশ্বৰ, সোণৰ কাম নহয় যেন চিৰ সুন্দৰ ঈশ্বৰৰ বিনন্দীয়া সৃষ্টিৰ কাম। বেজবক্ৰা ওবে দিনটো সোণাৰি শালতে থাকে। কাৰণ তেওঁ যে সুন্দৰৰ সেরক, সুন্দৰৰ কথাকে ভাবি থাকে; সৌন্দৰ্য্যৰ সপোনেৰে মন ভৰি থাকে। কেতিয়াবা মাকক কাবোঁ কোকালিকৈ খুজি একোটি ডবল পইচা আনি সোণাৰিৰ

হতুৱাই একোটি অকণমানি খুৰী বাটি সজাই লৈছিল। বেজবকরাই লিখি থৈ গৈছে, “সেই খুৰীত মোৰ কোমল মনৰ মৰম এখুবিকৈ ভৰাই আপুৰুগীয়াকৈ সাঁচি থৈছিলোঁ।” সেই এখুৰী আপুৰুগীয়া মৰম বেজবকরাই কালৈ সাঁচি থৈছিল, তেওঁ লিখি থৈ যোৱা নাই। আমি কওঁ সেয়া তেওঁৰ ধুনীয়া বস্তুলৈ সাঁচি থোৱা আপুৰুগীয়া মৰম। ডেকা, ডাঙৰ হৈ বেজবকরাই অসমী আইক পিন্ধাবলৈ বুলি কত যে সাহিত্যৰ অলঙ্কাৰ গঢ়িলে, কেনেকৈ যে আই অসমীক ৰূপহী কৰি তুলিলে। সিধাই সোণাবিয়ে সোণেৰে জোনবিৰি গঢ়িছিল; বেজবকরাই গল্পৰ ‘জোনবিৰি’ সাজি অসমী আইৰ ভিত্তিত পিন্ধাইছিল। সিধাই সোণাবিৰ জয়া নামেৰে এটি ছোৱালী আছিল, ছোৱালীটি অ’তিকৈ গুৱনি, যেন সিধাই সোণাবিয়ে কেচাসোণ ঢালি আপোন হাতেৰে গঢ়া সোণৰ পুতলী। সোণৰ পুতলী জয়া মাজে মাজে বেজবকরাৰ ওমলাৰ লগৰী হৈছিল। জয়াক অ’তিকৈ গুৱনি, সোণৰ পুতলী যেন বেজবকরাই কিয় দেখিছিল ক’ব পাৰা নে? ইয়াৰ কাৰণ হ’ল বেজবকরাৰ অন্তৰৰ সুন্দৰৰ প্ৰতি কোমল ভাব, চকুত সুন্দৰ বস্তু চোৱাৰ হেঁপাহ। সৌন্দৰ্য্যৰ গোপন কথাটি গুপুততে কওঁ শুনা : এখন সুন্দৰ অন্তৰ।

লখীমপুৰত বেজবকরাইতৰ ঘৰৰ কাষতে আছিল এজন পূজাৰীৰ ঘৰ। নিজ হাতেৰে পূজাৰীয়ে ছুৰ্গা গোঁসানীৰ প্ৰতিমা সাজে, হেঙুল-হাইতাল সানে। তেওঁৰ নাম ছুৰ্গেশ্বৰ। ছুৰ্গেশ্বৰ খনিকৰে প্ৰতিমাত হেঙুল হাইতাল সানি ৰূপহ কৰা দেখিলে সুন্দৰৰ সেরক বেজবকরাৰ মনত বুজাব নোৱাৰা আনন্দ লাগে, যেন কুঁহিপাত বসন্তৰ কোমল বতাহত ক’ব নোৱাৰাকৈয়ে কঁপি উঠে। এদিন সন্ধিয়া পৰৰ কথা। আকাশ তেতিয়া মাৰ যোৱা শূকৰৰ শেষৰ কিৰণ লাগি হেঙুলীয়া হৈ উঠিছিল। গৰখীয়া ল’ৰাই গক লৈ ঘৰলৈ উলটিছিল, গকৰে উৰোৱা বাটৰ ধূলিত বেলিৰ শেষৰ

কিৰণ পৰি ফাকুবৰণীয়া হৈছিল, গধূলি-গোপালে পদূলিমুখ গুৱনি কৰি ফুলি উঠিছিল। সেই হেঙুলীয়া সন্ধিয়া পৰত ছুৰ্গেশ্বৰ খনিকৰে প্ৰতিমাত হেঙুল-হাইতাল লগাই ৰূপে অপৰূপা কৰি তুলিছিল। চকুত সুন্দৰৰ সপোন সনা, অন্তৰ সুন্দৰ ভাবেৰে ভৰা শিশু বেজবকরাই ছুৰ্গেশ্বৰ খনিকৰক সুধিলে : “ককাইদেউ, এই হেঙুল-হাইতালবোৰ ক’ত পায়?” পশ্চিমৰ হেঙুলীয়া আকাশলৈ আঙুলিয়াই দেখুৱাই খনিকৰে ক’লে, “স’উ হেঙুলীয়া আকাশৰপৰা আনিছোঁ।” বেজবকরাই মোঁ-সনা মাতেৰে, সুন্দৰ অন্তৰৰ কোমলতাৰে কাকূতি কৰি ক’লে : “ককাইদেউ মোকো চপৰা চেৰেক আনি দিয়াচোন।” দেহি ঐ ! ধুনীয়া বস্তুলৈ বেজবকরাৰ কিমান ধাউতি। হেঙুলীয়া আকাশৰ হেঙুল-হাইতালবোৰো লাগে। তাহানিখন ত্ৰেতা যুগত পূৰ্ণিমা জোনাক নিশা অকণমানি ৰূপহ ৰাজকোঁৱৰ শ্ৰীৰামচন্দ্ৰই মাক কৌশল্যাক কৈছিল : “অ’ আই ! স’উটো ধুনীয়া জোন, মোক আনি দিয়াচোন।” ল’ৰাই আমনি কৰিবলৈ ধৰিলে। টেঙৰী কৌশল্যাই দাপোণ এখনত জোনটো দেখুৱাই ক’লে : “চোৱা সোণ ! এইটো তোমালৈ বুলি আনিছোঁ স’উ দূৰণিৰ গুৱনি আকাশৰ ৰূপহী জোন।”

পশ্চিমৰ আকাশৰ হেঙুলী বহণ বিচাৰি ছুৰ্গেশ্বৰ খনিকৰক বেজবকরাই কতনো কুটুৰিলে, ছুৰ্গেশ্বৰেও দিম দিম বুলি টু-টুৱাই থাকিল মিছাকৈয়ে। আকাশৰ ৰং জানো আনি দিব পাৰি সাঁচাকৈয়ে? এৰা ছুৰ্গেশ্বৰে বেজবকৰাক হেঙুল-হাইতাল চপৰা চেৰেক আকাশৰপৰা আনি দিব নোৱাৰিলে নহয়নে? কিন্তু হেঙুল হাইতালৰ দৰে সুন্দৰ বস্তু বিচৰা, অন্তৰৰ ভাব আৰু সুন্দৰ বস্তু চাব খোজা ছচকুৰ সপোন জানো ভাঙিব পাৰিলে? আমি কওঁ, নোৱাৰিলে। তোমালোকে যদি সোধা কিয় নোৱাৰিলে, তাৰ উত্তৰত ক’ম কেনেকৈ পাৰিব? সুন্দৰৰ আৰাধনা যে বেজবকরাৰ

জীৱনৰ খেল ; সুন্দৰৰ সতে যে বেজবকরাৰ চিৰকলীয়া
মেল ।

ডেকাকালত বেজবকরাই তেওঁক হেঙুল-হাইতাল আনি নিদিয়া
হুগেশ্বৰ খনিকৰৰ সলনি লগ পালে আন এজন প্ৰতিমাৰ খনিকৰক ।
তেওঁৰ নাম হ'ল চন্দ্ৰকুমাৰ আগবৰালা । এওঁ বৰ গুৱলা কবিতা
লিখিছিল । শুনিলে শুনি থাকিবৰে মন যায়, শুনি শুনি শুনোতা-
জনৰ ধুনীয়াই টোপনি যায় । টোপনিত কবিতা শুনো মনটোৱে
সাতো সবগৰ সুখৰ সপোন দেখি সাৰ পায় । এওঁৰ দুটি কবিতাৰ
দুটি ক'লি তুলি দিলোঁ । এটি শূনা :

মুকুতা মণিটি   পাহিত জিলিকে
ফটিক পানীত ধোৱা ।

নিশাৰ তৰা এটি   সৰিয়েহে আছে
সবগত টোপনি যোৱা ॥

আক এটি :

হাতো নেমেলিবি   ফুলো নিছিঙিবি
ক'ৰে নাৱৰীয়া তই ।

মানুহে ফুলৰ   কি জানে আদৰ
তেজীমলাহে মই ॥

এনে সুখৰ বতৰা দিয়া ৰূপহ কবিতাবে চন্দ্ৰকুমাৰে 'প্ৰতিমা'
নামেৰে এখনি কবিতাৰ পুথি লিখিছিল । সেইকাৰণে তেওঁক প্ৰতিমাৰ
খনিকৰ বোলে । বেজবকরাই প্ৰতিমাৰ খনিকৰ চন্দ্ৰকুমাৰৰ লগত
সতা-মিতিৰ পাতি আই অসমীৰ পূজাৰ আয়োজন কৰিলে । কবিতা,
সাধুকথা, গল্প, উপন্যাস, হেঙুল-হাইতালেৰে অসমী গৌসানীৰ
প্ৰতিমা সজালে । 'জোনাকী' নামৰ আলোচনী কাকতেৰে ছয়ো
পূজাৰ থলী পোহৰালে । তেওঁলোকে ভাষা-সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ

মঙ্গল কামনা কৰি সকলো অসমীয়াকে মাতৃ-পূজালৈ মাতি উঠল-
মাখল লগালে । বেজবকরাই প্ৰধান পুৰোহিত হৈ পূজাৰ মন্ত্ৰ মাতিলে :

বাজক ডবা   বাজক শঙ্খ

বাজক মৃদং খোল ।

অসম আকউ   উন্নতি পথত

জয় আই অসম বোল ॥

মোৰ ধনে গগনা বায় :

ম'হৰ শিঙৰ পেঁপাটি, গগনাটি, সুতুলিটি অসমীয়াৰ অ'তিকৈ আপোন, অসমীয়াৰ আপোন হিয়াৰ সুৰেৰে চিকুণ। ডেকা ল'ৰাই মুকলি পথাৰত পেঁপা বজাই, গগনা বজাই, অ'হতৰ তলত গৰখীয়া ল'ৰাই সুহৰি, সুতুলি বজাই সুৰেৰে বতাহ কঁপায়, মন অ'তিকৈ ভাল লগায়। সুন্দৰৰ সেরকসকলে সুৰ ভাল পায়, সুৰতে তেওঁলোকৰ উটি ফুৰিবৰ মন যায়। লখীমপুৰত থাকোঁতে বেজবকরাই ছবাবো দুটা খচা কুমাৰ মাটিৰ সুতুলি দুৰ্গেশ্বৰ খনিকৰৰপৰা সজাই লৈছিল। কোমল মনৰ সুৰ মৰমেৰে বেজবকরাই চম্পাফুলৰ ক'লি যেন আঙুলি বুলাই সুতুলিত সুৰ উলিয়াইছিল। ডালিমৰ পাত যেন পাতলীয়া, মিচিকিয়া হাঁহিৰে মনোমোহা, জেতুলী পকা যেন বঙা, বেজবকরাৰ ওঁঠ দুখনি সুতুলি বজাওঁতে শেঁতা পৰি গৈছিল। তাহানিখন নন্দ যশোদাৰ ঘৰত বাঁহৰ বাঁহী বজাই কলীয়া কান্ধায়ে অনাই বনাই গৰু চৰায়, বাঁহৰ বাঁহী বজাওঁতে কান্ধাৰ কুমলীয়া ওঁঠ ফাটি তেজ ওলায়, কিন্তু সুৰৰ সপোন কান্ধাৰ মনৰপৰা মাৰ নাযায়। মাটিৰ সুতুলি বজাওঁতে যদিওবা বেজবকরাৰ জেতুলী পকা যেন ওঁঠ শেঁতা পৰে, কিন্তু সুৰৰ মোহ ওৰ নপৰে। এই সুতুলিটোৰ সুৰদি সুৰৰ কথা মনত পৰি ডেকাকালত বেজবকরাই লিখি থৈ গৈছে : “চেনেহৰ চুমাৰ এঠাৰে এঠা খাই সুতুলি মোৰ মুখত লাগি গ'ল।” সুতুলিটো বেজবকরাৰ প্ৰাণ হ'ল,

যেন এই পৃথিৱীৰ সকলো মিছা, মাথো সুতুলিটি আৰু সুৰটিহে সঁচা।

সকলো সুৰেৰে একোটি কথা থাকে। সকলো বেজবকরাৰ সুৰীয়াকৈ বজোৱা সুতুলিটোৱে কয় : সকলো ধুনীয়া বস্তু ভাল পাওঁ মই। সুহৰি, সুতুলি, পেঁপা, গগনাই এখন বুকুৰ মাজৰ কথাবোৰ আন এখন বুকুত বিলায়, সেই কাৰণেই আমাৰ সকলো ল'ৰা, সকলো ছোৱালীৰো ক'ৰবাত সুৰ এটি শুনিলে সুৰৰ পিচে পিচে ল'ৰি যায়। আমাৰ বিহুৱা ককায়ে সেই কাৰণেই বিহু নামত গায় :

ইপিনে শুনিলোঁ

সিপিনে শুনিলোঁ

মোৰ ধনে গগনা বায়

কিনো অমাতৰ

মাত ঐ মইনা

বুকেদি সবকি যায় ॥

এইহেন অমাতৰ মাত মতা, বুকুৱেদি সবকি যোৱা বেজবকরাৰ সুতুলিটো বৰিককাকে শিলত এছাৰ মাৰি ভাঙি পেলালে। বেজবকরাৰ সেউজী ফুল পাহ যেন কোমল কলিজাখন বেজাৰতে ক'লা পৰিলে। বেজবকরাই আকৌ এটা সুতুলি সজাই আনিলে। এই বাবো বৰিককাকে শিলত এছাৰ মাৰি সুতুলিটো ভাঙি পেলালে। বেজবকরাৰ সপোনৰ দৰে ধুনীয়া চকুজুৰিবপৰা শৰৎ কালৰ পুৱতী নিশাৰ নিয়ৰৰ দৰে টপ্‌টপ্‌কৈ চকুলো সৰিলে।

ছুটাকৈ সুতুলি ভাগিল। বেজাৰত কলিজা ক'লা পৰিল, চকুলো সৰিল; কিন্তু সুৰৰ হেঁপাহ বুকুতে থাকিল। এইবাৰ বেজবকরাই আপোন হাতেৰে বহু যতন কৰি এটা সুতুলি সাজি উলিয়ালে, সকলো ল'ৰাৰ সকলো সুতুলি। বঙতে বেজবকরাৰ হিয়া উঠিলে উখলি। এদিন নিজান ছপৰীয়া বেজবকরাই সুতুলিত সুৰ তুলিছে, বতাহত মিঠা মিঠা সুৰৰ ঢৌ উঠিছে। বৰিককাকে ইপিনে ছপৰীয়া পাটীত পৰি জ্বৰি লৈছে। একে চাবেই বৰিককাক উঠি শিঙ

বেজবকৰাক শিশুপাল খেদা দিলে। ফাগুনৰ পছোৱা বতাহ ছাটিবদৰে জেওবা-জপনা দেই। বেজবকৰাই চাপলি মেলিলে। ক'ত আক চেঙা নাতিয়েকক ধৰিব পাৰিব। ককাকে মাথো আঁতৰবপৰা হুমিয়াই গুজিয়াই, বিঙিয়াই, বিঙিয়াই ক'লে: "বাক, ডাঙৰীয়া আজি কাছাৰীৰপৰা আহক, কোবত তোৰ পিঠিৰ ছাল তোলাম।" বেজবকৰাৰ কোমল হিয়া, মন এইবাৰ কঠুৱা কথাত জঁয় পৰি গ'ল, যেন আলমুৱা মালতী ফুল ছপৰৰ ব'দ সহিব নোৱাৰিলে। পিতাদেৱেকলৈ বেজবকৰাৰ ভয় আৰু ভক্তি আছিল। পিতাদেৱেকে সঁচাকৈয়ে এবাইচ দিব বুলি ককাকৰ ওচৰলৈ আহি অতিকৈ চেনেহৰ, অতিকৈ হেঁপাহৰ বুকুৰ কুটুম যেন স্ততুলিটো ককাকক সোধাই দিলে আৰু স্ততুলি নবজাও বুলি ক'লে। এইজন স্ততুলি সোধাই দিয়া বেজবকৰাই ডাঙৰ হৈ 'বাঁহী' নামেৰে আলোচনী উলিয়াই সকলো অসমীয়াৰে মন মুহিছিল, যেন দাপৰ যুগৰ শ্ৰীকৃষ্ণইহে বৃন্দাবনত বাঁহী বজাই গোপিনীৰ মন হৰিছিল।

ভাৱনা, সবাহ, গীত ভালপোৱা

আমাৰ বেজবকৰা:

ভাৱনা, সবাহ, গীত ভালপোৱা আমাৰ ল'ৰাবোৰে ওৰে বাতি চকুৰ টিপ্ এটিকে নমবাকৈ নামধৰত ভাৱনা চায়। তাহানি মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে আমাৰ দেশত ভাৱনা কৰি ৰাইজক মুহি গৈছে। তেতিয়াৰেপৰা অসমত ভাৱনা চলি আছে। গাঁৱত এদিন ভাৱনা হ'লে গাঁৱৰ ল'ৰাৰ মুখত ছমাহ, বছৰেকলৈ ভাৱনাৰ বচন চলি থাকে। গাঁৱত যদি 'ভীম-বকাসুৰ' ভাৱনা হয়, ভাৱনাৰ ছমাহ বছৰেকলৈকে ছফালৰপৰা ছটা ল'ৰা আহিলে আলিৰ কাণৰ গহ পুলি এটা উধালি লৈ এটাই আনটোৰ কালে চোঁচা মাৰি কয়:

ভীম, ভীম নকৰিবি ভীমৰ আগত

হাড়ে মূৰে ভাঙি দিম গদাৰ কোবত।

আমাৰ বেজবকৰাকো ল'ৰা কালতে ভাৱনাৰ বায়ুৰে ভালকৈ পাইছিল। লখীমপুৰত থাকোতে কমলাবাৰী সত্ৰৰ ভকতসকলে 'জবাসন্ধ বধ' ভাৱনা কৰিছিল। জবাসন্ধ হ'ল কংসৰ মোমায়েক। এওঁক ভীমে বধ কৰিছিল। এইখন ভাৱনা চোৱাৰ পিচত বেজবকৰা আৰু তেওঁৰ কাণসমনীয়া ককায়েক শ্ৰীনাথ মিলি কলঠকৰাৰ গদাৰে যুজি ভীম-জবাসন্ধৰ ভাৱনা দেখুৱাই ঘৰৰ এটাইকে ইঁহুৱাই, ইঁহুৱাই পেটৰ নাড়ী ভুক ছিঙালে। এবাৰ 'নৃসিংহ যাত্ৰা' ভাৱনা হৈছিল। নৃসিংহ বা নৰসিংহ হ'ল বিষ্ণুৰ দহোটা অৱতাৰৰ এটা অৱতাৰ। হিৰণ্যকশিপু আছিল অশ্বৰ বজা। যিহে

তেওঁৰ বাজকাৰে, [যিহে ব'দত তিব্বিৰাই থকা, আন্ধাৰত হীৰা
 যেন লগা কাৰেঙৰ ফটিকৰ খুটা। হিবণ্য কশিপুৰ পুতেক
 প্ৰহ্লাদ। এওঁ পৰম কৰুণাময় বিষ্ণুৰ ভক্ত। হিবণ্যকশিপু আছিল
 বিষ্ণুবৈৰী। বিষ্ণুভক্ত পুতেকক পিতাকে নিষ্ঠুৰ যাতনা ভোগালে।
 ভক্তৰ যাতনা দেখি ভগৱন্তই নৃসিংহ অৰ্থাৎ এডখৰ সিংহ আৰু
 এডখৰ মানুহৰ ৰূপ ধৰি কাৰেঙৰ ফটিকৰ খুটাৰপৰা ওলাই আহি
 ভক্তৰ অনিষ্টকাৰী হিবণ্যকশিপুক বধ কৰিলে। এয়েই হ'ল
 'নৃসিংহ যাত্ৰা' ভাৱনাৰ কথা। এই ভাৱনা হোৱাৰ পিছত এদিন
 বেজবকৰাই হিবণ্যকশিপুৰ ভাও ধৰি নৃসিংহ হোৱা ককায়েকক
 হাতত টোকোন লৈ ভাৱনাৰ বচন মাতি খেদা মাৰি যাওঁতে বৰি-
 ককাকে আহি ধৰি কৰে বেজবকৰাক ধৰি কাণ মলিবলৈ ধৰিলে।
 কাণ মলা খাই বেজবকৰা সেন্দূৰ যেন বঙা হৈ সোঁ-সোঁ কৈ গৈ
 শোৱনি ঘৰত সোমাল। বৰিককাকৰ কাণমলা খাই বেজবকৰাই
 ল'ৰাকালত আৰু ভাৱনা কৰিলেনে নাই আমি ভূ নাপালোঁ। পিছে,
 মনৰ মাজতে ভাৱনাৰ ভাব বৰ সোৱাদ হৈ ব'ল; যেনেকৈ পকা
 তামোল মাটিত পুতি থ'লে বুঢ়া হয়, বৰকৈ সোৱাদ হয়, সেই
 তামোল ডেকাই খনিয়াই আৰু বুঢ়াই খুন্দি খাই ওঁঠ বঙা কৰি মন
 ভাল লগায়। সৰুতে ভাৱনা কৰি কাণমলা খাই সেন্দূৰ বৰণীয়া
 হোৱা বেজবকৰা ডাঙৰ হৈ জ্ঞানৰ পোহৰ পাই ভাৱনাৰ ওজা মহা-
 পুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ একান্ত ভক্ত হ'ল। শ্ৰীশঙ্কৰৰ গুণ-গাবিমা
 স্মৰি 'শঙ্কৰদেৱ', 'শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ আৰু শ্ৰীমাধবদেৱ' নামৰ দুখন
 আপুৰুগীয়া পুথি লিখিলে। শ্ৰীশঙ্কৰ দেৱক বেজবকৰাই জগৎ গুৰু
 বুলি অসমীয়াক শুনাই থৈ গৈছে :

গুৰু লাগে মই শিক্ষিত শিষ্য

জগতত জ্ঞাননী দিলো।

জগৎগুৰু শঙ্কৰ ঘৰতেই

অন্ধলাই নেদেখিলোঁ ॥

সঁচাকৈয়ে বেজবকৰা সুন্দৰৰ সেরক। সুন্দৰৰ প্ৰতি থকা তেওঁৰ
 অন্তৰৰ মধুৰ ভাব কোনোবাই বাধা দিলেও মৰহি নাযায়, বাঢ়েহে।
 গতিকে মহাপুৰুষ শঙ্কৰ দেৱৰ ভাষাত তেওঁ "বঢ়াৰ পো।"

ধনে গুৱাহাটী

বেহাই যাওঁ এবাতি :

লখীমপুৰৰপৰা বেজবকরাৰ পিতাদেৱেক গুৱাহাটীলৈ বদলি হ'ল। ধুনীয়া মনটিৰে, ধুনীয়াঅন্তৰখনিৰে বেজবকরাই গুৱাহাটীখন অতিকৈ গুৱনি দেখিলে। গুৱাহাটীৰ গাৰ দাঁতিয়েদি বৈ যোৱা লুইতখন দেখি বেজবকরাৰ মনৰ মাজেদি এখন সৰু কপ লুইত বৈ গৈছিল। গুৱাহাটীৰ চৌপাশৰ পাহাৰৰ শাৰীবোৰ বেজবকরাৰ চকুত ফুলৰ বালৰ দৰে লাগিছিল। গুৱাহাটীৰ তীৰ্থস্থানবোৰে বেজবকরাৰ সুন্দৰ, সৰল মনত সৰগৰ বতৰা দিছিল। পিতাদেৱেকৰ সৈতে বেজবকরাই অশ্বক্লান্ত মন্দিৰ, লুইতৰ বুকুত ফুলি থকা পছম পাহৰ দৰে লগা উমানন্দ, লুইতৰ কপহী বুকুত তাহানিখনেই দেৱতাৰ শাওপাত খাই শিল হোৱা সৰগৰ নাচনী উৰ্বশী, নগৰৰ নৱগ্ৰহ দেৱালয়, শুক্ৰেশ্বৰ মন্দিৰ, শাস্তা, ললিতা, কান্তা নামৰ তিনিখন নাচনী নিজৰাৰ পাৰত তাহানিখনেই বশিষ্ঠ মুনিৰ পাতি থৈ যোৱা বশিষ্ঠাশ্ৰমলৈ গৈছিল। এই তীৰ্থস্থানবোৰ চাই বেজবকরাৰ মনত পৱিত্ৰ বস্ত্ৰৰ প্ৰতি ধাউতি বাঢ়িছিল।

এইদৰে চৰকাৰী কামত ডলাৰ বগৰীৰ দৰে অ'ৰপৰা ত'লৈ ঘূৰি ফুৰা পিতাদেৱেকৰ লগত থাকি বেজবকরাৰ আদৰ্শ থান্‌বান্‌ নহ'ল, বৰঞ্চ তেওঁৰ সুন্দৰ সেৱী মনটোৱে সুন্দৰক বিচাৰিবৰ সুকঙাহে পালে। বেজবকরা যেন এটি কপহ ফুলৰ পুলি, কলি পেলাবলৈ, ফুলিবলৈ, সুৰভি বিলাবলৈ সাকুৱা মাটি, পানী আৰু ভাল বতাহ পালে।

গুৱাহাটীতে বেজবকরাৰ পঢ়াশালিলৈ যোৱাৰ পাল পৰিল। পিছে কলীয়া আখৰ কেইটা লখীমপুৰতে বৰিককাকৈ শিকাই থৈছিল। বেজবকরাৰ কিন্তু পঢ়াশালিলৈ যোৱাৰ ধাউতি নাছিল। আকাশত উৰি ফুৰা, ৰূপহ বস্ত্ৰ চাই ফুৰা, বিৰিখে, বিৰিখে সূৰদি ফল খাই ফুৰা আৰু মনৰ বঙত অনাই-বনাই গীত গাই ফুৰা বনৰ চৰাইটিৰ দৰে বেজবকরাও সৰুবেপৰা মুকলিমূৰীয়া। বহলকৈ পৃথিৱীখনত বেজবকরাৰ বহুত কথা শিকিবৰ মন, বিনন্দীয়া পৃথিৱীখন হেঁপাহ পলুৱাই চাই চাই জীৱনটো বিনন্দীয়া কৰিবৰ মন। পঢ়াশালি যানিবা বেজবকরাৰ মনত মুকলিমূৰীয়া চৰাই এটা থাপ্‌ মাৰি ভৰাই থোৱা সজাটোহে; পিছে পিতাদেৱেকৰ আদেশ : ল'ৰা পঢ়াশালিলৈ যাবই লাগিব। চকুৰ সুধি চাউল বহাব নোৱাৰি। বেজাৰ মনেৰে বেজবকরা পঢ়াশালিলৈ গ'ল। কিন্তু নানা কাৰণে গুৱাহাটীৰ পঢ়াশালিত বেজবকরাৰ মন নবহিল।

পিতাদেৱেকে গুৱাহাটীতে চৰকাৰী কামৰপৰা অৱসৰ ল'লে; আৰু আপোন নগৰ ৰংপুৰলৈ বুলি টালি-টোপোলা বান্ধি উভতি আহিবলৈ সাজু হল। লগে লগে কিবা এটা বিষাদত গধুৰ হোৱা বেজবকরাৰ মনো মুকলি হ'ল।

বংপুৰলৈ যামগৈ,
জাঁই গুটি খামগৈ :

বোপাককাৰ নগৰ বংপুৰলৈ অহাৰ বতৰা শুনি বেজবকরাৰ মন উলাহত নধৰা হ'ল। তেতিয়া আছিল বসন্তকাল। বসন্তকালত আকাশত পাতলকৈ মেঘ পাতে, মেঘে বিম্‌জিম্‌কৈ বৰষুণ দিয়ে। ন-পানী পাই নাহৰ ফুল ফুলে, অ'তিকৈ কোমল কপৌ ফুলে ফুলাৰ আয়োজন কৰে, বগী ঢকেঢকী তগৰে ক'লি পেলায়, ফুলে, গছে বনে পুৰণি পাত সবাই কুঁহি পাতৰ সাজ পিন্ধে। অ'তিকৈ পুৰণি লুইতখনে ন-পানী পাই খবকৈ বয়, পাটগাভৰুজনীৰ দৰে কপহী হয়। ফুলনি, ফুলনি লগা বসন্ত কালত, পাট গাভৰুদৰে কপহী লুইতত দীননাথ বেজবকরাৰ পৰিয়াল বংপুৰলৈ বুলি বংমনেৰে নারত উঠিল। ন-পানী পাই নারবাঁয়া ককায়েও নাও চলাবলৈ বাহুত দ'তাল হাতীৰ বল পালে, মনত নতুন উছাহ পালে। কাওঁ কাওঁ কৈ নাও চলিল। মনোৰমা প্ৰকৃতিৰ কপ দেখি বেজবকরাৰ চকু হালি তিব্বিৰাই উঠিল। পাৰৰ বগা বালিৰে লুইতখনক বেজবকরাৰ কপোৱালী গুণাৰ পাৰি বচা চেলেকৰ দৰে লাগিল। লুইতত ছাঁ পেলাই গজা ঢিলনীবোৰ লুইতৰ ওপৰেদি উৰা মাৰি গ'ল। পৃথিৱীখন যেন বেজবকরাৰ মনত মাথোঁ আনন্দৰ ছবি হ'ল, ইয়াত বেজাৰ নাই, মাথো বংহে আছে।

ছপৰীয়া, গধূলি বেজবকরা পৰিয়াল বালিত বৈ খোৱা-বোৱা কৰে। লুইতৰ বগা বালিত ভৰি দিবলৈ পালে বেজবকরাৰ

উলাহৰ পাৰ নোহোৱা হয়। কপ দেখি ভোল যোৱা সকলৈ বেজবকরাই বগাকৈ বালিত ম'ৰা চৰাইটিৰ দৰে আপোন পাহৰা হৈ ডেও দি, ডেও দি নাচি ফুৰে। বেজবকরাৰ এনে উলাহী মনটোৰ কথা ভাবিলে আমাৰ ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ কবিতা এষাৰ মনত পৰে :

হৃদয় মোৰ আজি

নাচিছে

ম'ৰাৰ দৰে নাচিছে।

লুইতৰ বগা বালিৰ কাণে কাণে নল-খাগৰিৰ ওপৰে ওপৰে টুপুকু-টাপাকুকৈ নাচি-বাগি ফুৰা, মৰমলগা কাছ পোৱালীবোৰ দেখি বেজবকরাৰ মন ৰঙতে সাতখন-আঠখন লাগিছিল। কাছ পোৱালীবোৰে নারখন দেখি টুপুৰাই পানীত বুৰ মৰা দেখি, শিশু বেজবকরাই ভাবিছিল : “ময়ো যদি কাছ পোৱালী হ'লোহেঁতেন এইদৰে টুপুং কৰে বুৰ মাৰি ক'ৰবাত গুটি গলোহেঁতেন।” দেখি ঐ! লুইতে বেজবকরাক সৰু প্ৰাণী একোটিকো মৰম কৰিবলৈ, সিহঁতৰ সৈতে এক হ'বলৈ শিকালে। লুইতে বেজবকরাৰ মন বহল কৰি তুলিলে। নারৰপৰা বেজবকরাই লুইতৰ কাণে কাণে, ক'হুৱাৰ মাজে মাজে জাক পাতি বনৰীয়া ম'হবোৰ চপলিয়াই ফুৰা দেখিছিল। বৰকৈ লৰিব নোৱাৰা লোদোৰ পোদোৰ পোৱালী ম'হবোৰলৈ বেজবকরাৰ বৰ দয়া উপজিছিল। সিহঁতক যেন ধৰি আনি পুহিব, তেওঁৰ কোমল বুকুৰ মৰমৰ উমত সিহঁতক ডাঙৰ কৰিব। চোৱাচোন, বেজবকরাৰ মনৰ কি বিশালতা।

বসন্তৰ কালৰ পাটগাভৰু যেন লুইতত কাওঁ কাওঁ কৈ নার আহি মাজুলী পালেহি। কমলাবাৰী সত্ৰৰ গছ ৰিণিকি-ৰিণিকি দেখা গৈছিল। মাজুলীৰ কমলাবাৰী সত্ৰৰ গছ ৰিণিকি ৰিণিকি দেখি দীননাথ বেজবকরাই পৰিয়ালৰ সকলোকে কলে : “সোৱা মোৰ আতাৰ থান কমলাবাৰী সত্ৰৰ গছ দেখা গৈছে।” সকলোৱে

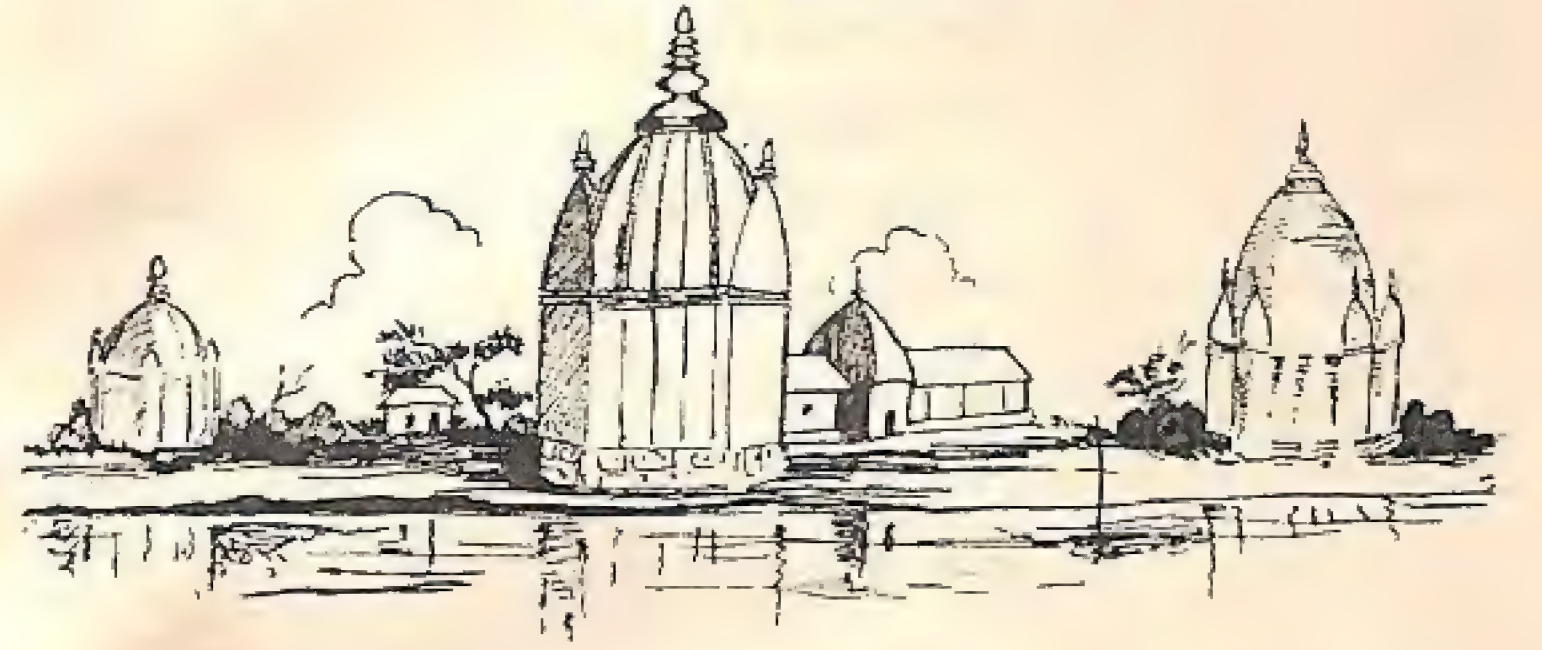

নাৰবপৰাই সত্ৰলৈ বুলি মূৰ দোঁৱালে। অতপৰে লুইতৰ চৌপাশৰ
ৰূপ দেখি ভোল যোৱা, বঙতে মতলীয়া হৈ অহা বেজবকৰাই গহীনটি
হৈ সত্ৰলৈ বুলি মূৰ দোঁৱালে। লুইততে বেজবকৰাই গহীন
হ'বলৈও শিকিলে।

এইদৰে লুইতৰ বুকুতে বেজবকৰাই বহুত কথা শিকিলে, বহুত
বতৰা পালে। অতপৰে আমি তোমালোকক বেজবকৰাৰ ভ্ৰমণৰ
বিষয়ে ক'লো। বেজবকৰা যলৈকে গৈছিল, ত'তে তেওঁৰ মনে
জীৱন মাধুৰী বুটলি ফুৰিছিল। ভ্ৰমণে মনক নানা কথা শিকায়।
দহ ঠাই ফুৰে যেয়ে দহ কথা শিকে সেয়ে। পৃথিৱী সূৰ্য্যৰ চাৰিও
ফালে ঘূৰে, সূৰ্য্যৰ পোহৰৰ সাতোটি বৰণ লৈ পৃথিৱী ৰূপহী হৈ
পৰে। পৃথিৱী যদি সূৰ্য্যৰ চৌপাশে ঘূৰিবলৈহেঁতেন আমিনো
পৃথিৱীৰ অত সৌন্দৰ্য্য কেনেকৈ পালোঁহেঁতেন।

চোৱাচোন, ভ্ৰমণৰ কাৰণে বেজবকৰাৰ জীৱন কেনে সুন্দৰ হ'ল।
লুইতত ওপজা বেজবকৰাৰ দেহ সবল হ'ল। বৰপেটাতে বেজবকৰাৰ
শিশু মনত ধৰ্ম্মৰ প্ৰতি ভাব হ'ল, ধৰ্ম্মভাবে মন নম্ৰ কৰে। বাৰি-
ষাৰ বৰপেটাৰ ৰূপ দেখি প্ৰকৃতিৰ প্ৰতি ভালপোৱা জাগিল, ভালপোৱা
বা প্ৰেমে মন বহল কৰে, সুন্দৰ কৰে; সেই ভাল পোৱা তেজপুৰ
আৰু লখীমপুৰত, গুৱাহাটীতে আৰু গুৱাহাটীৰ পৰা বংপুৰলৈ নাৱেৰে
যাওঁতে লুইতত গভীৰ হৈ উঠিল। গুৱাহাটীত থকা পুৰণি তীৰ্থস্থান-
বোৰ দেখি বেজবকৰাৰ অন্তৰত পুৰণি অসমৰ কথা জানিবলৈ আৰু
পৱিত্ৰ বস্তুলৈ খাউতি বাঢ়িল। মৌ মাখিয়ে যিমানেই বিবিধ ফুলত
পৰি মৌ-চাক পাতে, মৌ-ৰস সিমানেই সূৰদি হয়। বেজবকৰাৰ
ভ্ৰমণৰ বিষয়ে তোমালোকক কোৱাৰ এয়েই কাৰণ। সুবিধা যদি হয়
বেজবকৰাৰ দৰে ভ্ৰমণ কৰি নানা কথা শিকি, বুজি তোমালোকেও
যেন সুন্দৰ কৰা তোমালোকৰ জীৱন আৰু মন। এইদৰে সত্ৰতে শিকিলে,
বুজিলেহে ডাঙৰ হৈ তোমালোকো হ'ব পাৰিবা দেশৰ মানিক-বতন।

বংপুৰলৈ কোন যায়,
দ'ল সাগৰ কোনে চায় ?

সউখন বংপুৰ নগৰ। বেজবকৰা পৰিয়াল আহি বংপুৰ পালেহি।
তাহানিখন বংপুৰ অসম ৰাজ্যৰ ৰাজধানী আছিল। 'বংপুৰ' শব্দটো
শুনিবলৈ এনে মধুৰ, শুনিলে মনত হয় যেন নগৰখন বঙেৰেই পূৰ।
আজিকালি আমি শিৱসাগৰ বোলো। আমাৰ বুঢ়ীআই, ককাদেউতা-
হঁতে এতিয়াও বংপুৰ বুলিহে কয়। বনগীত গোৱা ল'ৰাই এতিয়াও গায়:

মনতে ঐ পাঙিছো এই বেলি বহাগত

চামে গৈ বংপুৰ চহৰ।

পইচানো সাঁচিছো বাঁহৰে ঐ চুঙাটিত

গামোচা জিল্মিল পাটৰ ॥

সউটো আহোম স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহৰ পাটমাদৈয়ে শিৱ গোঁসাইৰ
নামত খন্দোৱা শিৱসাগৰ পুখুৰী। পাৰতে গেকৰা কাপোৰ পিন্ধা
সন্ন্যাসীৰ দৰে ধীৰ, স্থিৰ সউ তিনিটা দ'ল—শিৱদ'ল, বিষ্ণুদ'ল আৰু
দেৱীদ'ল। এনে কাকিনী তামোলতকৈও ওখ দ'ল, সাগৰহেন
পুখুৰী দেখি বেজবকৰাৰ ল'ৰা মনত ৰঙৰ পাৰ নোহোৱা হ'ল।
আমাৰ সকলো ল'ৰাবোৰে ওখ দ'ল সপোনত দেখে, দ'ল সজা ধেমালি
খেলে। আমাৰ অসমৰ এধান এধান দেও ল'ৰা কেবাটাও একেলগে
গোটখালে সিহঁতে ইটোৰ পছমৰ ঠাৰি যেন কুমলীয়া হাতৰ চকলীয়া
মুঠি ইটোৰ ওপৰত সিটোৱে থৈ এই বুলি গাই ধেমালি খেলে:

এইটো কাৰ দ'ল ?

বজাৰ দ'ল ।

ভাঙিবলৈ দিবানে ?

নিদিওঁ ।

ক'লীক মাতিম নে ?

মেমাতিবা ।

ক'লী ওচ্, কলী ওচ্

ধেকেচ ॥

তাৰ পিচত খিল্ খিল্ কৈ হাঁহি বেজবকরাই সঁচা সঁচিকৈয়ে দ'ল দেখিলে । দ'ল দেখি মনৰ মাজত ধুনীয়া ওখ ভাবৰ দ'ল সাজিলে । বংপুৰ বেজবকরাৰ বৰ ভাল লাগিল । ইপিনে দিখৌৰ ওখ গৰা-বোৰ দেখি বেজবকরাৰ বং চায় কোনে ? বেজবকরাই এই ওখ গৰাকেইটাৰ কপ কেতিয়াও নাপাহৰিলে । ডেকাকালত বেজবকরা প্ৰবাসত থাকোঁতে এই ওখ গৰাকেইটাৰে বংপুৰখন মনত পৰিছিল । কুপাববকরাৰ নাম লৈ বগৰ কৰি তেওঁ লিখি থৈ গৈছে :

বোলে দিখৌৰ গৰা

বামুণ পৰি মৰা ॥

দিখৌৰ ইপাৰে বংঘৰ, কাৰেংঘৰ, তলাতলি ঘৰ । এইবোৰ তাহানিখন বজাৰ ঘৰ-হুৱাৰ আছিল । কাৰেঙৰ বজা-বাণী, কোঁৱৰ-কুঁৱৰীৰ সাধু শুনি আমাৰ মইনাইতে দৰ ভাল পায়, সাধু শুনি টোপনি যায়, টোপনিতো বজাৰ জীয়েকৰ সপোন দেখি সাৰ পায় । বংপুৰলৈ অহাৰ আগতে বেজবকরাই বাজ-বাণী, কোঁৱৰ-কুঁৱৰী, বাজ কাৰেঙৰ সাধু শুনিছিল । সাধুকথাত শুনা বজা-বাণী, কোঁৱৰ-কুঁৱৰীৰ ঘৰ-হুৱাৰ দেখি বেজবকরাই যেন হাততে সৰগৰ তৰাটোহে পালে ।

দ'ল, পুখুৰী, বংঘৰ, কাৰেংঘৰে এইখন বংপুৰ বেজবকরাৰ শিশু

লীলাৰ গুৱনি নগৰী হ'ল, দিখৌখন ধেমালিৰ লগৰী হ'ল । নগা পাহাৰৰ পৰা নাচি-বাগি বৈ অহা যিহে দিখৌ নৈ নাচনী, বতাহত চৌ তুলি নাচি নাচি যায়, পিচলৈ কোনো কালে উলটি নাচায় । বেজবকরাই দিখৌৰ বুকুত চিলনী সাঁতোৰ, থিয় সাঁতোৰকে আদি কৰি কত কপেৰে সাঁতোৰে কতনো হেঁপাহকৈ । একোবাৰ শিহুটোৰ দৰে বুৰ মাৰি কোনোবাখন ওলায়গৈ । দিখৌখন যেন পৰ্বতীয়া মৰমী গাভৰু, বেজবকৰাক মৰম কৰে আলসুৱাকৈ । লুইতত ওপজা বেজবকরা দিখৌৰ সোঁতত সাঁতুৰি নাহুৰি সাহিয়াল হ'ল, নিপো-টল হ'ল, বুকুত সাতো সৰগৰ আশা হ'ল ; নিবাশাবোৰ ডাৱৰ হৈ কোনোবা নেদেখা দেশলৈ গুচি গ'ল । এইজন নিপোটল, সাহিয়াল আশাবাদী বেজবকরা ডেকা হৈ হাতত কলম লৈ মাতৃ-ভাষাৰ উদ্ধাৰৰ কাৰণে আগবাঢ়ি আহিল । অসমীয়া ভাষাত পুথি ছপালে, অলো-চনী উলিয়ালে, পুৰণি পুথি-পাজি উদ্ধাৰৰ ভাৰ ল'লে, ফলত বঙালী ভাষা অসমৰপৰা ভয়তে পলালে আৰু অসমীয়া ল'ৰাহোৱালীয়ে বঙলা কিতাপ জপাই অসমীয়া পুথি মেলিলে ।

তোমালোকৰ মাজত যদি কোনোবা মাকৈ ঠেটুৱা, অলপ ধতুৱা ল'ৰা আছা তেনেহলে বেজবকরাৰ কথা শুনিলে সমাজিক যেন দেখিবা । এনেয়ে দিখৌ নৈ নাচনী পৰ্বতীয়া জীয়েকী, বাৰিষা বৰকৈ গা উঠে, খবকৈ বয়, সোঁতত যেন সাপৰ নেগুৰ ছিগি বয় । বাৰিষা দেও লাগে নেকি ? ক'ব নোৱাৰোঁ বুজিছানে । গোটিজনী ফেনে ফোটোকাৰে উপচি পৰে । পিছে আমাৰ বেজবকরাই দেও লগা দিখৌ গাভৰুলৈ ভয় নকৰে । বাৰিষা সাপৰ নেগুৰ ছিগা দিখৌৰ সোঁতত সাঁতুৰি-নাহুৰি ইপাৰ সিপাৰ হয় । সবিয়েহ কুল পাহ যেন কপহ গাটি সাঁতুৰি সাঁতুৰি তেল পৰি পিছলি যোৱা মিহি হয় । কোনো কম তোমালোকক । জলৰ কোঁৱৰ নে থলৰ কোঁৱৰ ধৰিবই নোৱাৰি । কেতিয়াবা নাও একোখনত উঠি ভৰ বাৰিষাৰ

দিখৌৰ মাজবুকুত জপিয়াই পৰি সাঁতুৰি সাঁতুৰি, ইপাৰ সিপাৰ হয়, অলপ ধতুৱা ল'ৰাৰ এইবোৰ কথা ভাবিলেও জীৱ বাজ হয়। এৰা, তাহানিখনৰ যানিবা কলীয়া কানাইহে, কদম ফুল ছিঙিবলৈ গৈ কদমগছৰ পৰা কালিন্দী নৈত জপিয়াই পৰে। আমাৰ গৰখীয়া ল'ৰাবোৰে নৈৰ পাৰে পাৰে গ'লে এতিয়াও গাই কুৰে:

কদম গছে উঠি কানাই

কদম ফুল তোলে।

বাম্প দিয়া পৰিল বাছা

কালিন্দীৰ জলে ॥

কানাইৰ দৰে বেজবকরাৰ এনে নিৰ্ভয় মন আৰু বাৰিষা ভৰা নৈ সাঁতুৰি ইপাৰ, সিপাৰ হোৱা বতৰাই আমাক মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ ল'ৰালি কালৰ কথা ততালিকে সোঁৱৰাই দিয়ে। ভাদমহীয়া ভৰা লুইতত সাঁতুৰি শঙ্কৰগুৰু ইপাৰ, সিপাৰ হৈছিল, তেওঁৰে শিষ্য বেজবকরাই ল'ৰাকালত লুইতৰে মিতিনী দিখৌ নৈত ভৰ বাৰিষা সাঁতুৰি ইপাৰ সিপাৰ হৈ দিখৌ গাভৰুৰ বুকুত ধেমালি খেলিছিল।

নাও বোৱাতো বেজবকরা সকলো কালতেই পাকৈত হৈছিল। বৃহ আতৈ নামৰ কমলাবাৰী সত্ৰৰ ভকত এজনৰপৰা পমা কাঠৰ সকলৈ নাও এখনি সজাই ধুনীয়া জোনাক নিশা বাৰীৰ পুখুৰীত তুলবুলকৈ নাও বাই ফুৰিছিল। জোনাক নিশা সৰিয়হৰ ফুল যেন বৰণৰ, লোদোৰ পোদোৰ, বিতোপন ল'ৰা এটি অকলশৰে নাও বাই ফুৰাৰ কথা ভাবিলে এখন অ'তিকৈ আটক ধুনীয়া ছবি চকুৰ আগত জিলিকি থকা যেন লাগে; নালাগেনে বাক? জোনাকত পমা কাঠৰ সকলৈ নাও এখনি বাই ফুৰা সেইটি যেন মনিচৰ ল'ৰা নহয়, কোনোবা সপোন কোঁৱৰহে।

শিশু বেজবকরাৰ হিয়াখনি বৰ সাদৰী, প্ৰকৃতিৰ লগত উমলিব জনা ল'ৰাৰ হিয়া সদায় বহল, সাদৰী, সুন্দৰ। ফুলে যেনেকৈ

চৌপাশে আপোন বুকুৰ সুৰভি বিলাই সকলোকে সমানে মোহে, বেজবকরাইও তেনেকৈ তেওঁৰ ফুলৰ দৰে পৱিত্ৰ, মৰম-চেনেহ আৰু দয়াৰে সুন্দৰ, সাহসেৰে সবল অন্তৰখনিৰে সকলোকে মুহিব পাৰিছিল। বেজবকরাৰ এই অন্তৰখনিৰ গুণত ওচৰ-পাজৰৰ কাণ সমনীয়া ল'ৰাবোৰ আহি তেওঁৰ গুৰিত উবুৰি খাই পৰিছিল আৰু তেওঁৰ লগত উমলি-জামলি, ধেমালি-ধুমুলা কৰি, হাঁহি মাতি বঙতে নাচি ফুৰিছিল। হৈ-গুহু, টাংগুটি, লুকা-ভাকু, কচুগুটি, বাঘ-গৰু খেলা, গছত বগোৱা, বৰশী বাই গবৈটো, মাগুৰটো ধবালৈকে সকলো ল'ৰালি কালৰ ধেমালিত বেজবকরাই সমনীয়াৰ মাজত সবাতোকৈ আগশাৰী লৈছিল। সকলো কাণসমনীয়া লগবীয়াই বেজবকৰাক নেতা পাতি লৈছিল। এইখিনিতে আমাৰ সিংহক বনৰজা পতাৰ সাধুটো মনত পৰে। তোমালোকৰ জানো মনত পৰে কি নপৰে। যদি মনত পৰা নাই সাধুটো কওঁ শুনা: সিংহৰ দৰে হাবি-বন গুৱাই থকা বাহুবলী পশু নাই। একো একোটা পশু সিংহ ডাঙৰীয়াই গোটে গোটে মুহুদি কৰাদি কৰে। সিংহৰ বল-বিক্ৰম দেখি বনৰ পশুবোৰ গোট খাই নৈৰ পাৰৰ বগা বালিত বহি এখন বৰ মেল পাতিলে। সেই মেলতে সকলো পশুৱে খাটাতকৈ কৈ দিলে যে সিংহ বনৰ ৰজা হ'ব লাগে। বাঘে সিংহক এধাৰ বনফুলৰ মালা পিন্ধালে আৰু সকলো পশুৱে নিজ নিজ দোৱানেৰে ক'লে: "জয়, জয়, সিংহ মহাৰাজৰ জয়।" সেই দিনাৰেপৰা সিংহ বনৰ ৰজা হ'ল। আমাৰ বেজবকৰাকো তেনেকৈ লগৰ সমনীয়াই খেল-ধেমালিৰ নেতা পাতি ল'লে। চোৱাচোন গাত গুণ থাকিলে, গুণেৰেই কেনেকৈ সকলোকে বলাব পাৰি।

আমাৰ কথা এষাৰ আছে, বোলে 'দেশ চাইহে ভেশ।' বংপুৰত ভৰি দিয়াৰ দিনাৰ পৰাই আমাৰ বেজবকরাই চুৰিয়াহে পিন্ধিছিল। দিখৌৰ পানীত সাঁতুৰি, সাঁতুৰি তেল পৰি পিছল হোৱা গাটত

চুৰিয়াখনেৰে শিশু বেজবকৰাক বাক কম তুলি ধৰিছিল নে? এই হেন চিকণ বোপাটিক দেখি কোনোবাই বাক এই বুলি নকৈ পাৰিছিলনে?

বাপুকণ ধুনীয়া পাটৰে চুৰিয়া

হাতত হেঙুলীয়া ছাতি।

বাটৰ বাটকৰাই বৈ বৈ স্মৃধিলে

কোন বিষয়াৰ নাতি ॥

চুৰিয়া পিক্কা, বৰশী বোৱা, দিখৌৰ সোঁতত চিলনী সাঁতোৰ, থিয় সাঁতোৰ দিয়া, সমনীয়াৰ মাজত নেতা হোৱা ল'ৰা বেজবকৰাক বংপুৰত পোনতে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ তৃতীয় শ্ৰেণীত নাম লগাই দিলে। তাৰ এবছৰৰ পাচত ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ তলৰ শ্ৰেণী এটাত নাম লগাই দিলে। দিখৌ নৈয়ে যেনেকৈ বেজবকৰাৰ বুকু সবল কৰিলে, তেনেকৈ বংপুৰৰ পঢ়াশালীয়েও বেজবকৰাৰ চৰিত্ৰ সোণৰ দৰে উজ্জল কৰিলে। কেনেকৈ, ক'ওঁ শুনা : বংপুৰৰ ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ সংস্কৃত শিক্ষক জনে সাজে-পাবে তেনেই পুৰণিকলীয়া আছিল। এদিন তেওঁ বিদ্যালয়লৈ মুগাৰ চুৰিয়া পিক্কা আহিছিল। আগেয়ে আমাৰ উজনি অসমৰ পুৰুষ সকলে মিতিৰ-কুটুমৰ ঘৰলৈ গ'লে মুগাৰ চুৰিয়া পিক্কা গৈছিল। মুগাৰ চুৰিয়া পিক্কা সংস্কৃত পণ্ডিত শ্ৰেণীত সোমালত কোনোবা এটা টেটকুটিয়া ল'ৰাই লগালে টপবাই মাত এঘাৰ : “অ’ ছাৰে আজি মুগাৰ চুৰিয়া পিক্কািলে”। কথাষাৰ শুনি সংস্কৃত পণ্ডিতৰ টিকিচ্ কৰে টিকনিৰ আগতে খংটো উঠিল, দিলে কেই আঘাবমান গুৱাল গালি। পণ্ডিতৰ গুৱাল গালি শুনি ক’লিকলীয়া ল'ৰাৰ ভয়তে পেটত হাত ভৰি লুকুৱা দূৰৰ কথা, মিহঁতে খিট্‌খিট্‌কৈ হাঁহিবলৈ ধৰিলে। পণ্ডিতে এইবাৰ চকু টেলেকা কৰি বেজবকৰাক বাঘে ধৰাদি ধৰি ক’বলৈ লাগিল : “তই সিংহৰ পোৱালী হৈ শিয়াল হ’লি কিয়?” পণ্ডিতৰ কথাষাৰে বেজবকৰাৰ বুকুত শেলে বিস্কাদি বিস্কিলে।

সকলো কালৰেপৰা বেজবকৰা সবল দেহৰ, বহল মনৰ, ধুনীয়া ভাবৰ ল'ৰা। এইহেন ল'ৰাটিয়ে অতিকৈ বেজাৰ পালে। নিজৰ দোষ বুজি, খং নকৰি কেলেইনো এনে কাম কৰিলো বুলি অনুতাপ কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু কোনোকালে “বেয়া ল'ৰাৰ সঙ্গ নলওঁ, বেয়া কথা নকওঁ” বুলি মনতে সহিত্‌ সহিত্‌ তিনি সহিত্‌ খালে। সৎ ল'ৰাৰ এনেকুৱাই সৎ স্বভাৱ, নিজৰ দোষ বুজে। বেয়া ল'ৰাই লোকৰ দোষ খুচৰি ফুৰে। বেজবকৰাই এই শপত আখৰে আখৰে পালিলে আৰু জীৱনত কোনো কালে নাপাহৰিলে। বংপুৰত থকা নামদাঙৰ শিলৰ সঁকোৰ দৰে এই প্ৰতিজ্ঞা শিলৰ বেথা হৈ ব'ল। সুন্দৰৰ সেরক বেজবকৰাই সৎ, সুন্দৰকে বিচাৰি ফুৰিলে। ডেকাকালত তেওঁ চন্দ্ৰকুমাৰ আগবৰালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ দৰে বাখৰ পতোৱা স্বভাবৰ ল'ৰাৰ লগ লাগি অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ উন্নতিৰ কাৰণে কতনো খাটিলে; তেওঁ যেনেকৈ নিজৰ দোষ বুজি নিজৰ মন নিকা কৰিলে, সেইদৰে বেজবকৰাই কৃপাবৰকৰা নাম লৈ অসমীয়া জাতিৰ দোষবোৰ তেওঁৰ বিবিধ লেখাৰ মাজেদি দেখুৱাই অসমীয়াৰ মন নিকা হৈ এটি মহাজাতি হ'বলৈ বাট দেখুৱাই দিলে। ইয়াকেই কয় প্ৰকৃত দেশপ্ৰেম। বেজবকৰাৰ অন্তৰত এনে দেশপ্ৰেম ফুলৰ দৰে ফুলিছিল। গতিকে বেজবকৰা প্ৰকৃত দেশপ্ৰেমিক। ‘কৃপাবৰ-বকৰাৰ কাকতৰ টোপোলা’ পঢ়িবা, তাতে আমাৰ বেজবকৰাৰ দেশপ্ৰেমৰ বতৰা পাবা আৰু বেজবকৰাই দেখুৱাই থৈ যোৱা অসমীয়াৰ দোষবোৰৰ বুজ পাবা আৰু শুধৰণিৰ বাট পাবা। চোৱাচোন, বেজবকৰাৰ কেনে নিকামন, যেন শৰৎ কালৰ নিয়ৰে ধুৱাই থোৱা চোতালৰ ছবৰি বন।

মহা মহা পুৰুষৰ চানেকিৰে জীৱনৰ.....ঃ

বেজবকরাৰ বংপুৰৰ ঘৰত বহুবি ভাদমহীয়া শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ, মাধবদেৱ আৰু বহুলা আতাৰ তিথি নাম-কীৰ্ত্তন, খোল-তালেৰে গোটেই বংপুৰ বজ্জন-জনাই পাতে। ল'ৰা বেজবকরাৰ গাত তেতিয়া গোঁসাই নাইকিয়া হয়। থোকা-থোকে কেঁচা কল কাটি আনি পকিবলৈ জাগ্ দি়ে। ঘৰত চাৰি যোৰ ভোৰতাল থাকোঁতেও পাঁচ-ছয়োৰ ভোৰতাল বিচাৰি আনি গুৰুৰ তিথিত খদম্ দম্ লগাই দি়ে। নাম গায়, তাল বজায়, মাহ-চাউল খায়। পিতাদেৱেকে এই তিনি তিথিত গুৰু সকলৰ গুণ-গৰিমা আৰু চৰিত্ৰ বৰ গুৰুলাকৈ গায়। ফুকলীয়া ল'ৰা বেজবকরা শুনি শুনি ভোল যায়। গুৰুসকলৰ মহৎ চৰিত্ৰৰ কথা বেজবকরাৰ কোমল মনত পাহৰিব নোৱাৰাকৈ বৈ যায়, আৰু মহা-পুৰুষ সকলৰ দৰে তেওঁৰ জীৱন গঢ়িবৰ মন যায়।

মহাপুৰুষসকলৰ জীৱনী শুনা বেজবকরাই সকলো কাম যতদূৰ পাবে তেওঁ আপোন হাত ছুখনেৰেই কৰিছিল। তেওঁলোকৰ ঘৰত বহুবি হোৱা ফাকুৱা উৎসৱত তেওঁ লগুৱা তিক্‌চোলৈ বাট নাচাই সমনীয়াসকলৰ সৈতে কোৰেৰে মাটি কাটি, কুমলীয়া দেহাটোৰে বৈ আনি তাৰে ফাকু ঘৰৰ পাচ-ছহাত ওখ দৌলৰ ভেঁটি ধুনীয়াকৈ সাজিছিল। ঘৰৰ নামঘৰৰ বেৰত কৃষ্ণ লীলাৰ ছবি আঁকি, তাত হেঙুল-হাইতালেৰে বহুগ সানি গুৱনি কৰি সকলোৰে মন মুহি-ছিল। বাসপূজাৰ কাৰণে তেওঁ ধান খেৰৰ জুমুঠিত কুমাৰ মাটি লিপি, মনোৰমকৈ বহুগ সানি বাধা-কৃষ্ণৰ মূৰ্ত্তি সাজি পিতাদেৱেকক

ভোল নিয়াইছিল। বাস পূজা নকৰো বুলি মনতে আলচি থকা পিতাদেৱেকে চেনেহৰ পুতেকে মৰমী হাতেৰে মৰম লগাকৈ সজা বাধা-কৃষ্ণৰ মূৰ্ত্তিত পূজা নিদি নোৱাৰিছিল। চোৱাচোন, সৎ ল'ৰাৰ কেনে সুলক্ষণ! এনে ল'ৰাক নাখায়ো খুৱাবৰ মন। লোকক নেপাচে, সকলো কাম নিজেই কৰে, কাৰণ পৰত আশ বনত বাস। বেজবকরাৰ এই গুণ চিৰকলীয়া, কাৰণ তেওঁ স্বাধীনচেতীয়া। ডেকা কালত উৰিষ্যাৰ সম্বলপুৰ নামে ঠাইত ব্যৱসায়-বাণিজ্য কৰি থাকোঁতে ববীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰৰ 'বাল্মীকি প্ৰতিভা' নামৰ নাট-অভিনয়ত বেজবকরাই ভাও লৈছিল। সেই অভিনয়ত এটি কালী-মূৰ্ত্তি লগা হ'ল। ল'ৰাকালত ঘৰৰনাম ঘৰত কৃষ্ণ-লীলাৰ ছবি আঁকা, বাধা-কৃষ্ণৰ মূৰ্ত্তি সজা আমাৰ বেজবকরাই কালেকো বাট নাচাই আপোন হাতেৰে কালী মূৰ্ত্তি সাজি "বাল্মীকি প্ৰতিভা" নাটকৰ সকল অভিনয় কৰিলে। ধইন্ ধইন্ অসমৰ এনে স্পৃহকৰ। বেজবকরাৰ এনে কথাই আমাক মহাপুৰুষ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ কথা আকৌ সোঁৱৰায়। শঙ্কৰদেৱৰ প্ৰথম নাট হ'ল 'চিহ্ন যাত্ৰা।' এই চিহ্ন যাত্ৰা ভাৱনা কৰোঁতে বৈকুণ্ঠৰ দৃশ্য দেখুৱাব লগা হ'ল। শিল্পী শঙ্কৰে আপোন হাতেৰে পটত বৈকুণ্ঠ নগৰৰ দৃশ্য আঁকিলে, ভাৱবীয়াৰ মুখা সাজিলে, খোল বজালে, গীতৰ বাগ জুৰিলে, সূত্ৰধাৰ হৈ ভাৱনাৰ সূত্ৰ মাতিলে। মুঠতে ভাৱনাৰ সকলো ঘাই কাম শঙ্কৰদেৱে কৰিলে। চোৱাচোন বেজবকরাই কেনেকৈ শঙ্কৰদেৱক ফুলতীৰ ফুল তোলা চানেকিৰ দৰে চানেকি কৰি তেওঁৰ জীৱন গঢ়িছিল। এবাৰ কবিতা আছে:

মহা, মহা পুৰুষৰ চানেকিৰে জীৱনৰ

আমিও কৰিব পাৰো জীৱন গঢ়িত।

এইবাৰি কবিতা তোমালোকে জানো পঢ়া নাই? বেজবকরাই কিন্তু অকল পঢ়িয়েই এৰা নাই, তেওঁ কামেৰে পালি জীৱন গঢ়িলে আৰু তোমালোকলৈ যাউতিয়ুগীয়া আদৰ্শ ৰাখিলে।

কলিকতাত ছাত্ৰ জীৱন আৰু জোনাকীৰে পোহৰ বিতৰণ :

কবিয়ে কয় : পথিকৰ মনপ্ৰাণ হ'বা

বংপুৰ বঙৰ নিজৰা ।

এইখন বংপুৰতে বেজবকৰাই নানা ধেমালি কৰি, পঢ়াশালিত পঢ়ি চৰিত্ৰ সোণ যেনকৈ সুন্দৰ কৰি, মহাপুৰুষৰ আৰ্হিৰে জীৱন গঢ়াৰ সপোন দেখি, সং-সুন্দৰক আঁকোৱালি ধৰি, প্ৰতিভাৰে পোহৰ হোৱা ভৱিষ্যতৰ চিনাকি দি ওঠৰ বছৰীয়া হ'ল । তেতিয়া আছিল ইংৰাজী ১৮৮৬ চন । বেজবকৰাই শিৱসাগৰ হাইস্কুলৰপৰা ১৮ টকীয়া জলপানী লৈ প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত সফল হয় । তেতিয়া অসমত আজিকালিৰ দৰে উচ্চ শিক্ষাৰ বিশেষ সুবিধা নাছিল । বেজবকৰাই সাত লুইতৰ সিপাৰ হৈ কলিকতাত পঢ়িবলৈ গ'ল । তেওঁ বিপণ্ কলেজত নাম লগাই কলিকতাৰ কালীঘাটৰ হালদাৰ উপাধিধাৰী বঙালী বামুণ এঘৰত থাকিবলৈ ললে । পিছে আমাৰ কলখাৰৰ আঞ্জা, ঢেকীয়া শাকে, ওঁ টেঙাই দিখো নৈৰ জীয়া মাছৰ আঞ্জা খোৱা বংপুৰীয়া ল'ৰা বেজবকৰাৰ বাবে মচলা দিয়া বঙালীৰ চৰৰ অ'ঞ্জাই নুগুজা হ'ল । ফলত তেওঁ হালদাৰৰ ঘৰ এৰি ৫৩ নম্বৰ কলেজ ষ্ট্ৰীটৰ মেছ এটাত থাকিবলৈ ল'লে । সেই মেছৰপৰা বিপণ্ কলেজ ভালেখিনি নিলগত আৰু চিটি কলেজ ওচৰত । গতিকে বেজবকৰাই বিপণ্ কলেজ এৰি চিটি কলেজত

নাম লগাই ল'লে আৰু সেই কলেজৰপৰা এফ. এ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ সফলতাৰ হাঁহি মাৰি ঘৰৰ ল'ৰা ঘৰলৈ উলটি আহি মাকৰ বুকু জুৰ কৰিলে ।

বেজবকৰা আকৌ কলিকতালৈ বি. এ পঢ়িবলৈ গ'ল । তেওঁৰ পঢ়া-শুনাৰ পথাৰখন অতিকৈ বহল হ'ল । সুন্দৰৰ সেরক বেজবকৰাই পঢ়া শুনাৰ মাজেদি সুন্দৰক বিচাৰি গ'ল । ইংৰাজী বঙলা, সংস্কৃত, আদি সাহিত্যৰ বসত বেজবকৰা মগন হ'ল । বেজবকৰা যেন এটি ভোমোৰা, মাথোন ফুলৰেণু বিচাৰিয়েই বিভোৰ বা মো-মাখি ফুলে ফুলে মোকণ টুকি ফুৰাতে আকুল । ইংৰাজী সাহিত্য পঢ়ি বেজবকৰাই নতুন দিনৰ সপোন দেখিলে । ইংৰাজী সাহিত্যৰ সোণপানী পৰি ববীন্দ্ৰনাথৰ সাহিত্য জকুমকাই উঠিছিল । ববীন্দ্ৰনাথৰ সাহিত্য পঢ়ি বেজবকৰাই এই কথা ভালকৈ বুজিছিল । আমাৰ গুণাকৰ বেজবকৰাই ভাবিলে : “আমাৰ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক পৃথিৱীৰ আগশাৰীৰ সাহিত্যৰ দৰে নতুন দীপ্তি ঢালি আগুৱাই নিব লাগে ।” অসমৰ ভাগ্য-আকাশত ন-জোনৰ পোহৰ পৰিল । বেজবকৰাই কলিকতাতে চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাক লগ পালে । আগৰৱালাই সেই সময়ত বিবিধ সাহিত্য পঢ়ি নতুন দিনৰ সপোন দেখি বিভোৰ হোৱা কলেজীয়া ল'ৰা । বেজবকৰাই চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ সৈতে সখি পাতিলে । কিন্তু এওঁলোক বান্দৰ আৰু শিয়ালৰ নিচিনা সখি নহয় দেই । বান্দৰ আৰু শিয়ালে কি কৰিছিল ? কল কেইআৰি পাই বান্দৰে মিঠা মাতেৰে শিয়ালক ফুচুলাই ক'লে : “শিয়াল সখি ! শিয়াল সখি ! মাটিত বহি কল নো কেনেকৈ খাবা ? কলৰ গিৰীহঁত আহি কল কেইআৰি লৈ গ'লে আমাৰ ফালে মুদাই মৰিব । গতিকে মই কল কেইআৰিৰে গছত উঠো, ভালত বহি একোটা পকা কল মই খাম, আন এটি লাহেকৈ তোমালৈ বুলি পেলাই দিম” । পিছে বান্দৰে শিয়ালক ক'ব কল

দিব ! গোটেই কেইআষি কল বান্দৰৰ পেটেতে সোমাল । পিছে আমাৰ বেজবকরাই কৰিলে কি ? জগতৰ সূৰদি সাহিত্যৰ কথা পঢ়ি ছয়ো সখিয়ে সেইবোৰ আগচ কৰি মনত অপাৰ আনন্দ পালে, আৰু ছয়ো সখিয়ে গোটখাই অসমীয়া জাতিক তেনে সূৰদি সাহিত্যৰ ভাগ দিব খুজিলে । বেজবকরাৰ দিহা লৈ চন্দ্ৰকুমাৰ আগবৰালাই ‘জোনাকী’ নামৰ অসমীয়া আলোচনী এখন উলিয়ালে । ‘জোনাকী’ যি জোনাকীয়েই, কেনে পোহৰ বিলোৱা ধুনীয়া নাম । জোনাক নিশা চোতালত পাৰ্টি পাৰি বহি বুঢ়ী-আইহঁতে নাতিয়েকক কোৱা ‘বামুণৰ লিটিকাই’ নামৰ সাধুটি আমাৰ বেজবকরাই বহণ লগাই, ‘লিটিকাই’ নামৰ নাটক কৰি জোনাকীত প্ৰকাশ কৰি গোটেই অসমীয়া জাতিক হ’লুৱালে । এই ‘লিটিকাই’ নাটকেৰেই বেজবকরাই প্ৰথম অসমীয়া সাহিত্যৰ সেৱা কৰিলে । আমাৰ বুঢ়ী আই, ককাদেউতাহঁতে তেওঁলোকৰ নাতিয়েকহঁতক কোৱা লিটিকাই সাধুটি নাটকৰূপে ওলোৱাৰ বতৰা পাই মিচিকিয়াই হাঁহিলে, ডেকাবোৰে নাট-অভিনয় কৰিবলৈ উছাহ পালে । এইখিনিতে কথা এয়াৰ কওঁ দেই । কথাষাৰ ভালকৈ মন কৰিবা আৰু মনত ৰাখিবা । কথাষাৰ হ’ল : আমাৰ বেজবকরাই প্ৰথমতেই হাঁহিব বসেৰে সাহিত্য-আৰম্ভ কৰিলে আৰু এই বস তেওঁৰ প্ৰায় সকলো ৰচনাতে থাকি গ’ল । সেই কাৰণেই আমি বেজবকৰাক হাস্য-ৰসিক বেজবকৰা বোলো ।

দ্বিতীয় বছৰ ‘জোনাকী’ত বেজবকরাই কৃপাবৰ বকৰা নাম লৈ ‘কৃপাবৰ বকৰাৰ কাকতৰ টোপোলা’ লিখিলে । বেজবকরাৰ খবৰ ল’ৰা হৈ কৃপাবৰবকৰা নাম লৈ তেওঁ অসমীয়াৰ গাত থকা ভূত বাৰুকৈয়ে জাৰিলে । তোমালোকে ভাবিব পাৰা যে অসমীয়া মানুহৰ গাত নো কি ভূত আছে, যি ভূত আমাৰ বেজবকরাই জাৰিব লগা হৈছিল । অসমীয়া মানুহৰ গাত থকা ভূত কেইটা হ’ল : নিজৰ

ভাল বস্তু থাকিলেও আদৰ সাদৰ কৰিব নজনা স্বভাৱ, নিজৰ ভাষাত আলোচনী ওলালেও নপঢ়া স্বভাৱ, লোকৰ বেয়াটোকে ভাল বুলি বুকুত সাবটি ধৰি সাতোটা চুমা খোৱাৰ স্বভাৱ, নিজৰ মানিক যেন ভাল বস্তুটোকো কাচ যেন ভাবি দলিয়াই পেলোৱা স্বভাৱ । আমাৰ কত পুথি পাজি আছে, সেইবোৰ আমি মেলি নাচাওঁ । সেইবোৰ আজুকাহঁতৰ পিছত ধোৱাচাঙত উঠিল । বেজবকরাই কৈছে আমি পুৰণি পুথি-পাজিবোৰ উদ্ধাৰ কৰিব লাগিব । “কৃপাবৰ-বকৰাৰ কাকতৰ টোপোলা”ত বেজবকরাই লিখি থৈ গৈছে : “অসমীয়া ভাষাত লিখা পুৰণি পুথি বিচাৰি ধোৱা চাঙ পাত্ পাত্ কৰিছো ..... । অসমৰ ধোৱা চাং এখনো বাকী নাৰাখোঁ । সোধ্ পোছ্ নাই ধোৱা চাঙত উঠিম আৰু খানাতালাচ কৰিম ।”

তৃতীয় বছৰ ‘জোনাকী’ত বেজবকরাৰ ‘পছম কুঁৱৰী’ নামৰ উপন্যাস প্ৰকাশ পায় । বৰষুণ গুৱনি অসমীয়া জীয়াৰী-ছোৱালীৰ বুকুৰ বতৰাবে লিখা এইখনেই একমাত্ৰ উপন্যাস ।

সেই সময়ত কলিকতাত থকা অসমীয়া ল’ৰাবোৰক বেজবকরাই হেনো চেকনি জোকাৰি কৈছিল : “তোমালোক অসমীয়া ল’ৰাবোৰে গল্প, প্ৰবন্ধ, কবিতা লিখিবই লাগিব ।” এনেকুৱাই আছিল বেজবকরাৰ মাতৃভাষাৰ উন্নতিলৈ হেঁপাহ । চেকনিৰ আগৰ বিদ্যাৰ দৰে সেই কালত কলিকতাত থকা অসমীয়া ছাত্ৰসকলৰ কাপৰপৰা সচাকৈয়ে পৰ্বতীয়া নিজৰাৰ দৰে সাহিত্যৰ নৈ, নিজৰা বাগৰি আহিছিল । কোনোবাই কবিতা, কোনোবাই গল্প, কোনোবাই প্ৰবন্ধ লিখি বঙালী ভাষাই আন্ধাৰ কৰি ধৰা অসমীয়া ভাষাত পোহৰৰ ধল বোৱাইছিল ।

চতুৰ্থ বছৰ ‘জোনাকী’ সম্পূৰ্ণভাৱে বেজবকরাই সম্পাদকৰ ভাৱ লৈ চলাইছিল । ‘জোনাকী’ত ওলোৱা আন আন গল্পবিলাকৰ ভিতৰত আছিল : ‘আৰ্জি’, ‘চেনিচম্পা’, ‘কেকোককা’ ‘জয়ন্তী’, ‘পুত্ৰবান পিতা’ আদি ।

এইদৰে বেজবকরাই কলিকতাত এফালে কলেজত শিক্ষা লাভ কৰি নিজক পোহৰালে, আনফালে 'জোনাকী'ৰে অসমীয়া সাহিত্যত পোহৰ বিলালে। বেজবকরাই তেওঁৰ জীৱন সৌৱৰণ'ত লিখি থৈ গৈছে : "এবছৰৰ জোনাকীৰ চেষ্ঠাই অসমীয়া ভাষাৰ ককালত অনেক বল দিলে ; আৰু ভাষাৰ আকাশত পোহৰ পৰিল।" জোনাকীৰ লগতে বেজবকরাই অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভা পাতি পুৰণি পুথি উদ্ধাৰত লাগিল।

জোনাকী কাকতৰে পোহৰ বিলাওতা বেজবকরা আৰু আগৰ-ৱালাৰ লগত আছিল তেওঁলোকৰ আন এজন সখা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী। 'জোনাকী'ত এওঁ কোমল কোমল কবিতাৰে শোভা বঢ়াইছিল। 'ফুলৰ চাকি' নামৰ কবিতা পুথিৰ এৱেঁই বচয়িতা। অসমৰ ভাগ্য-আকাশত পোহৰ বিলোৱা এইসকল পুৰুষৰ বিষয়ে জনা উচিত, নহ'লে আমি হ'ম দিন-কণা।

সাহিত্যৰে অসমী আইৰ সেৱা কৰি আমাৰ বেজবকরাই কলিকতাৰ এছেম্‌ব্লি কলেজৰপৰা ১৮৯০ চনত বি. এ. পৰীক্ষাত উঠে। পৰীক্ষা দি ঘৰলৈ ল'ৰা ঘৰত আছিলহি। এদিন ছপৰীয়া টেলিগ্ৰাম যোগে পৰীক্ষাৰ সফলৰ বতৰা পালে। পিতাদেৱকে পাৰ্টিত পৰি জিৰণি লৈছিল। বেজবকরাৰ বি. এ. পৰীক্ষাৰ সফলৰ বতৰা পাই পিতাদেৱকে আনন্দত উকলীকৃত নহৈ গোঁসাই ঘৰত সোমাই থাপনাৰ আগত মূৰ দোঁৱালে, গোঁসাই ঘৰৰ বেৰত আৰি থোৱা বৰকাঁহখন বজালে। চোৱাচোন, বেজবকরাৰ পিতাদেৱকে কেনে অহঙ্কাৰ শূন্য। ভগৱানৰ কৃপাতহে যেন পৰীক্ষাত সফল পাইছে। সেই কাৰণেই সেৱাটি জনাই বৰকাঁহ বজালে। ইয়াকেই কয় কৃতজ্ঞতা। কৃতজ্ঞতা সং পুৰুষৰ সুলক্ষণ, বৈষ্ণৱ ভকতৰ শিৰৰ ভূষণ। বেজবকরাই এনে গুণ পিতাদেৱকৰ পৰাই পাইছিল। ভগৱানৰ কৃপাতে সকলো কাম হয় বুলিয়েই বোধকৰোঁ আমাৰ বৈষ্ণৱ গুৰু শ্ৰীশঙ্কৰৰ প্ৰিয়

শিষ্য বেজবকরাই তেওঁৰ আন এটা নাম 'কৃপাবৰ বকরা' ৰাখিছিল।

বি. এ. পৰীক্ষাত উঠাৰ পাত বেজবকরাই কলিকতাত এম. এ. আৰু ল. শ্ৰেণীত নাম লগাই ললে। কিন্তু নানা আলৈ-আহকালৰ জেঙাত লাগি বেজবকরাই এই বিষয়ত আগবাঢ়ি যাব নোৱাৰিলে। কিন্তু ভাষা-সাহিত্যৰ সাগৰ মথি অসমীয়া জাতিক অমৃত খুৱাই নিজেও অমৰ হ'ল ; অসমীয়া ভাষাই এই অমৃত খাই চিৰ সেউজীয়া হৈ ৰ'ল। আজি ভাৰতীয় সংবিধানে মানি লোৱা এটা মুখ্য ভাষা হ'ল। এৰা লাচিতৰ হেংদান আৰু বেজবকরাৰ কলম অসমৰ বুৰঞ্জীত সোণ হৈ ৰ'ল। আমি যদি এই ছজন বীৰ পুৰুষক পাহৰি যাওঁ, বেয়া পাওঁ, তেওঁলোকৰ কথা বতৰা নাভাবো তেতিয়া পৃথিৱীৰ চকু মুকলি, মন মুকলি মানুহবোৰে আমাক নেওচা কেওচা দি ক'ব :

যাব যহত শাঁক-সেন্দূৰ

তাকে পাতে ভোকোৰা এন্দূৰ ॥

বাঁহৰ আগত বগলী নাচে বেজবকরাৰ বিয়ালৈ কেইদিন আছে :

বেজবকরা বি. এ. পৰীক্ষাত উঠাৰ পিছত বেজবকরা পৰিয়ালত বিশেষকৈ মাক থানেশ্বৰী বেজবকরানীয়ে বৰ আশাবে ভাবিবলৈ ধৰিলে পোলৈ, ছোৱালী এজনী বিয়া কৰাই আনি বোৱাৰীৰ আগ গুৰি চাওঁ। বংপুৰৰ নামতীহঁতে ভাবিলে বেজবকরাৰ বিয়াত এঠা দৈবে জলপান খাম, নাম গাম, দৰাকো জুৰিম, বাহী বিয়াৰ দিনা ছোৱালীকো জুৰি এইবুলি গাম :

ক'তে গৈ আছিল কঁহৰ বাটীমুৱা
কোনে থ'ইছিলে বাথি।

জোৰ ফোঁট মাৰতী খোপা জোকাবতী
তেওঁৰে থ'ইছিলে বাথি ॥

সক সক ছোৱালীহঁতে ভাবিছিল বেজবকরা ককাইদেউক এইবুলি জোকাব :

বাঁহৰ আগত বগলী নাচে—

বেজবকরাৰ বিয়ালৈ কেইদিন আছে ?

সক সক ল'ৰাবোৰে কিৰিলি পাৰি কৈছিল : 'খোলে খোলে জলপান খাম, হাতীত উঠি দৰাৰ লগত আমিও যাম।' বুঢ়ী আই-সকলে ভাবিলে 'ছোৱালী বা ক'ৰ ? বংপুৰৰ কুঁৱৰীটোলৰ, নে ডিব্ৰুগড় কদমনিৰ, নে লখীমপুৰৰ বৰদলনিৰ, নে যোৰহাটৰ ঢেকীয়া খোৱাৰ, নে গোলাঘাটৰ নেঘেৰিটিঙৰ ?' পিছে উবহী গছৰ ওৰটো লৈ দেখা গ'ল যে ছোৱালী আমাৰ এই অসম ৰাজ্যখনৰ ক'ৰো

নহয়, একেবাৰেই কলিকতাৰ। মাকেও পুতেকলৈ চাই-চিতি ছোৱালী আনিবলৈ নাপালে। নামতীহঁতেও নাম গাবলৈ নাপাই ঠোট-মোট চেলেকিলে।

বিয়াৰ দিন আছিল ১৮৯১ খৃষ্টাব্দৰ মাৰ্চ মাহৰ ১১ তাৰিখ। তোমালোকে আকৌ নাভাবিবা যে বেজবকরাৰ গেলা বৰানিত হাত পৰিল বুলি। ছোৱালীটি হ'ল কলিকতাৰ এটি অতি সুন্দৰ পৰিয়ালৰ। মহৰ্ষি দেবেন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ নাতি হেমেন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ জীয়েক, ববীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ ভতিজাক প্ৰজ্ঞাসুন্দৰী দেৱীৰ লগত আমাৰ বেজবকরাৰ বিয়া হৈছিল। বেজবকরাৰ দৰে এই পৰিয়ালটিও সুন্দৰৰ সৈৱক। সুন্দৰৰ আৰাধনা এওঁলোকৰো জীৱনৰ খেল।

এতিয়া কথা হ'ল : আইদেৱে বা কি বন পাৰে ? আমাৰ উজনি অসমত হ'লে সেইকালত থুপৰী ছোৱালীৰ কেতিয়াও বিয়া নহৈছিল। তেনে ছোৱালী সততে নাছিলো। ক'ববাত কাণী ধেনী একোজনী আছিল যদিও ফুল বাছিব, ব'ব কাটিব নোৱাৰাব দোষত তাইহঁতে দৰা নাপাইছিল আৰু মাকৰ ঘৰতে কটনা কাটি বুঢ়ী হৈছিল। অসমীয়া ছোৱালীৰ লাহৰী হাতেৰে বোৱা চেলোং, খনিয়াত যিহে সপোনৰ ফুল, ৰঙা শেলৰ গামোচাৰ আগত যিহে হেঁপাহেৰে বচা লতা-ফুল, গুটি ফুল। তেনেখন গামোচাৰে গা মচিলে গালে-মুখে ফুলতী শিপিনীৰ কোমল মনৰ মৰম লাগি ধৰে, কেতিয়াও নেৰায়।

পিছে এইগৰাকী আইদেৱে সপোনৰ ফুলবছা চেলোং, খনীয়া নাইবা গালে মুখে মৰম সানি দিব পৰা গামোচা যদিওবা ব'ব কাটিব নাজানিছিল, কিন্তু তুলাপাতত তুলিকাৰে কপহ ছবি আঁকিব পাৰিছিল। অৰ্থাৎ এইগৰাকী চিত্ৰলেখী আইদেউ। আইদেউ গৰাকী বৰ টেঙৰীও। শহুৰ-দেউতাক দীননাথ বেজবকরাৰ ফটো এখন চাই সাইলাথ তেনে এখন ছবি আঁকি, বেনাৰটী পাটৰ চুৰিয়া এখনেৰে সৈতে ভাবে-ভক্তিৰে বংপুৰলৈ পঠিয়াই শহুৰ-দেউতাকক

দূৰণিবটীয়া সেৱাটি জনাইছিল। শত্ৰুৰে কে চেনেহৰ বোৱাৰীয়েকে দি পঠিওৱা ছবিখন আৰু চুৰিয়াখন পাই বৰ বং পাইছিল। গা-পা ধুই সেইখন পাটৰ চুৰিয়া পিন্ধিহে হেনো দীননাথ বেজবকৰাই ৰাতিপুৱা গোঁসাই সেৱা কৰিছিল। এইদৰে টেঙৰী, চিত্ৰলেখী বোৱা-ৰীয়েকে শত্ৰুৰে মন জয় কৰিছিল।

এইগৰাকী কলিকতীয়া আইদেৱে লিখা পঢ়াও জানিছিল। তেওঁ বঙালী কাকত এখনৰো একালত সম্পাদিকা আছিল। বন্ধা-বঢ়াতো বৰ পাকৈত আছিল। বিয়াৰ পিছত নানা জুতি-পাতি লগাই আঞ্জা বান্ধি আমাৰ বেজবকৰাৰ জিভাত বৰ মোৱাদ লগাইছিল। আইদেউ গৰাকী বৰ অতিথি পৰায়ণা আছিল। বান্ধি-বাঢ়ি খুৱাই-বুৱাই আলহী অতিথিক ৰংমনেৰে সোধ-পোছ কৰিছিল। বিয়াৰ পিছত তেওঁ 'বন্ধা-বঢ়া' নামেৰে এখনি কিতাপ লিখিছিল। বেজবকৰাৰ 'জয়মতী কুঁৱৰী' নাটক বঙালীলৈ ভাঙি অভিনয় কৰাই, বঙালীৰ মাজত গুণাকৰ বেজবকৰাৰ গুণৰ বতৰা বিলাইছিল। দেখাতো ছোৱালীটি বৰ চকুত লগা আছিল। ভাৱনাৰ ভাও দেখুৱাওতে তাহানিখন বৰিককাকৰ কাণ মলা খোৱা বেজবকৰাৰ কইনাই ধুনীয়াকৈ অভিনয়ো কৰিব পাৰিছিল। ছোৱালীজনী কথাই বতৰাই বৰ গঢ় লগা, তেওঁ সত্যৱতী। বিয়াৰ আগতেই বেজবকৰাই ছোৱালীজনীৰ ৰূপ-গুণৰ কথা আৰু তাৰ মুখে সপোনপূৰীৰ সাধু শুনাব দৰে শুনি মোহ গৈছিল। বিশেষকৈ ছোৱালীজনীৰ সং আৰু ধৰ্মপ্ৰাণ স্বভাৱৰ বতৰা শুনিহে হেনো আমাৰ বেজবকৰা বৰকৈ ভোল গৈছিল। ছোৱালীজনী যানিবা এপাহ কেতেকী ফুল, বেজবকৰা যেন বাটকৰা, ফুলৰ সুৰভিত ভোল যোৱা।

বিয়াৰ পিছত যেতিয়া দৰা-কইনাই ককা-শত্ৰুৰে মহৰ্ষি দেবেন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰক সেৱা কৰে, তেতিয়া ককা-শত্ৰুৰে কে গুণী নাতি জেঁৱা-য়েকৰ গুণৰ বতৰা পাই তেওঁক সোণৰ কলম এডাল দি আশীৰ্বাদ

কৰি কৈছিল : 'এই কলমৰপৰা যেন তোমাৰ ধুনীয়া ধুনীয়া লিখনি ওলায়।' কইনাক আশীৰ্বাদ দি কৈছিল : 'তোমাৰ যশ যেন ফুলৰ সুৰভিৰ দৰে বিয়পি যায়।'

আমাৰ বসবাজ বেজবকৰা যিহে ধেমেলীয়া নিজেও হাঁহে লোককো হুঁহুৱাই মাৰে। তেওঁ বিয়াৰ কথা বগৰ কৰি লিখি থৈ গৈছে যে কইনাই হেনো বিয়াৰ বেদীৰ কাষত দৰালৈ চাই মিচিকিয়াই হাঁহি এটি মাৰিছিল। আমাৰ অসমীয়াৰ বিয়াত হোমৰ গুৰিত গোৱা নাম এঘাৰ আছে। বোধকৰো বিয়াৰ দিনা আমাৰ বেজবকৰাৰ অসমীয়া নামতীয়ে গোৱা নামঘাৰ মনত পৰিছিল আৰু কইনাই দৰালৈ চাই মিচিকুৰে হাঁহিটি মৰাৰ সপোনহে দেখিছিল। নামঘাৰ হ'ল এইঘাৰ :

হোমৰ গুৰিতে বোপাদেউ সুধিলে
কেতেকীৰ কেইটি পাতি।
ক'বকে নোৱাৰি শত্ৰুৰ জীয়েকে
পেলালে মিচিকাই হাঁহি ॥

বিহুৰতী চৰায়ে বিহু বিহু কৰাৰ বতৰত, নাহৰ ফুল ফুলাৰ বতৰত, কোমল কুঁহিপাতবোৰ বতাহত আলসুৱাকৈ কঁপি উঠাৰ বতৰত, ম'হৰ শিঙৰ পেঁপাই মন জুৰ কৰাৰ বতৰত, প্ৰবসুৱা বেজ-বকুৱাৰ অসমলৈ বৰকৈ মনত পৰে। অ'তিকৈ চেনেহৰ নেপাতি থাকিব নোৱাৰা চ'তৰ বিহুৰ দিনা বেজবকুৱাই এইবুলি বেজাব কৰেঃ “বিহুত বোলে সান্দহ, চিৰা-পিঠা খায়। বৰবকুৱাৰ কিন্তু সেইবোৰ পাবলৈ নাই। .....অসমীয়াই বিহুত ন-গামোচা লয়। বৰবকুৱাৰ কিন্তু কোনো নাই যি গামোচা কাপোৰ বৈ তেওঁক দিয়ে।”

নাহৰ ফুল ফুলা দেখিলে, তগৰে কলি পেলোৱা দেখিলে, অসমীয়া শিপিনীয়ে তাঁত-পাটত ব'হি চকুৰে মনিব নোৱাৰাকৈ মাকো মাৰে; নহলে যে শালৰ গামোচা বিহুচেৰা হ'ব। অ'তিকৈ চেনেহৰ ব'হাগৰ বিহুটিত ঘৰৰ এটাইকে একোডুখৰি দিম বুলি মনতে আলচি আমাৰ ফুলতীহঁতে বঙাকৈ শেল দিয়া গামোচাত হেঁপাহেৰে ফুল বাচে, ফুলতীৰ গামোচাৰ আগত যেন পৰীৰ দেশখনহে

জক মকাই উঠে। গামোচা আৰু তাঁতশালৰ কথাকৈ আমাৰ বিহুৱা ককায়ে তৰণিকে নাপায়ঃ

ধনেৰে গামোচা মূৰত ফুলে বহা
লাহৰী কাঠৰে মাকো ॥

বংপুৰীয়া ল'ৰা বেজবকুৱাৰ বাক বছৰেকৰ বিহুৰ দিনা লাহৰী কাঠৰ মাকোৰে বোৱা ফুলাম গামোচাখনলৈ কেলেই মনত নপৰিব। বেজবকুৱাই যেন বিহুৰ দিনা কোনেও নেদেখাকৈ, কোনেও নজুনাকৈ, কোনেও নুশুনাকৈ অকলশৰে গাইছিলঃ

বিহুৰতী চৰায়ে কৰে বিহু বিহু-

আমাৰ বিহুৰ কাপোৰ নাই ॥

কিন্তু বেজবকুৱা সুন্দৰৰ সেরক। সুন্দৰ বস্তু এটি হাতত নাপালেও মনতে সুন্দৰৰ কল্পনা কৰে, সপোন দেখে। অ'তিকৈ চেনেহৰ চ'তৰ বিহুৰ দিনা হাতীখুজীয়া বাটিত, তেতেলীপতীয়া চিৰা এবাটি, এঠা দৈ এমলা, এজেৰা দেবগাঁৱৰ গুড়, বানকাঁহী এখনত কেইখনমান খোলাচপৰীয়া, ঘিলা, সুতুলি পিঠা যদিওবা মুখত দিবলৈ নাপায়, কোনোবাই অ'তিকৈ মৰমত দিয়া ফুলামকৈ গামোচাখন ডিঙিত মেৰিয়াই লৈ, যদিওবা বিহু মাৰিবলৈ যাবলৈ নাপায়, তথাপিও বেজবকুৱাই মনতে চ'তৰ বিহু পাতি উখল-মাখল লগায়, উনৈশত বা বলায়। বেজবকুৱাই মনেপতা বিহুৰ উখল-মাখলখন কেনেকৈ লিখি থৈ গৈছে চোৱাঃ “বোলো বৰবকুৱাৰ গাত আজি চ'তৰ বিহু লাগিছে। সেইদেখি তোমালোক অলপ আঁতৰি থাকা। বিহু গাত লাগিলে কি আৰু কেনে হয়, তোমালোকে নিশ্চয় জানা। নেজানিলে আচৰিত কথা আৰু মই নিকপায়। আজি বৰবকুৱাৰ গাত বিহুৰ বতাহ সোমাই গাটো কিবা বোলেনে পিৰপিয়াৰ লাগিছে, কলে কিজানি নপতিয়াবা, কিন্তু কওঁ যে বৰবকুৱাৰ গা আজি সাতখন আঁঠখন।”

তোমালোকে বিহুত চিৰা, পিঠা খাই বৈ, ষোলটকীয়া হৈ, মুখত মিচিকিয়া হাঁহিটি লৈ ঢোল, পেঁপা, গগনা বজাই, ফুলামকৈ গামোচা কঁকালত মেৰিয়াই লৈ “বঙালী ঐ টঙালী ঐ বহাগৰ বিহুৰে ধেমালি ঐ” বুলি বং বহইচ কৰা। বেজবক্সৰাই প্ৰবাসত থাকি অসমীৰ চোতালত পতা বিহুটিৰ সোণৰ সপোন দেখিছিল। তেওঁৰ সেই সোণৰ সপোনৰ কথা সুৰীয়া ভাষাত কাকতত লিখি থৈ অসমীয়া সাহিত্য গুৱনিকৈ সজাই থৈ গৈছে। বিহুটিক কোনোবাই হাঁহিলে বেজবক্সৰাৰ কলিজাখন দেই পুৰি যায়। ‘কদম ক’লি’ লিখা কোমল মনৰ বেজবক্সৰাই বিহুটিৰ যিহে কোমল বৰ্ণনা লিখি থৈ গৈছে, শুনিলে সাধুকথাৰ দৰে শুনি থাকিবৰে মন যায়। বিহুটিৰ বৰ্ণনা বেজবক্সৰাই কেনেকৈ লিখিছে চোৱা: “বিহুৰে কাকো দুখ নিদিয়, সকলোকে বং দিয়ে, বিহুৰে গছৰ পাতত কোমল বহণ সানি জেউতি চৰাই ঈশ্বৰৰ বাগিছা সজাই দিয়ে; কপৌ ফুলত চিকুণ মালা একোখাৰ আঁৰি দি তাক দেখিবলৈ চিকুণ কৰে, অশোক গছত থোপা থোপে ফুলৰ চানেকি পিন্ধাই দি তাক কপহ কৰে, তামোল গছত ন ডাবি মেলাই তাক গুৱনি কৰি দিপ্‌লিপ্‌ কৰি দিয়ে; আমত মল উলিয়ায়, পুঠী মাছক সেন্দূৰ পিন্ধাই ন-পানীত নচুৱায়; কদম গছত ঘূৰণীয়া থোপোৰা ফুল ফুলাই তাৰ বেণু বতাহৰ সৈতে সানি চৌদিশে পঠিয়াই গোকত আমোল-মোল কৰি দিয়ে।” চোৱাচোন! বেজবক্সৰাই যেন সাধুকথাৰ ৰূপ কোঁৱৰৰ দৰে আটক ধুনীয়াকৈ সপোন পুৰীৰ চিকুণ ৰূপ আঁকিছে।

চ’তৰ বিহুত অসমীয়া মানুহে দৈ গাখীৰে পইতা ভাতে খায় আৰু বিচনীৰ বা লয়। আমাৰ বুঢ়ী আইতাহঁতে, বিহুৱা ককাইটিয়ে, বেজবক্সৰাই এই কথা ভালকৈ জানে। সেইকাৰণে

বিহুৰ দিনা বুঢ়ীমাকে বৰপেৰাবপৰা বিচনী এখন উলিয়াই নাতিয়েক-হঁতক একোছাটি মাৰি দিয়ে; বিহুৱা ককাইটিয়েও নামৰ চলতে কয়: “ফুলামকৈ বিচনী আনাগৈ নাচনী...” বেজবক্সৰাই লিখি থৈ গৈছে:

ৰূপৰে বটাতে থুৰিয়া তামোলে

ফুলাম পাটী থৈছো শুবা।

পৰহি দিনাখন দৈ পইতা খাই

বিচনীৰ বা লৈ যাবা ॥

বিহু নামক বেয়া বোলা সকলক বেজবক্সৰাই ভালকৈ এই বুলি দু-আখাৰ শুনাই থৈ গৈছে, “তোমালোক গোটেইখন বৰ সইভ হ’লা। বৰবক্সৰাই কিন্তু বিহুগীত গাই অসইভ হৈয়ে চলি থাকিব।” বিহুৰ চিৰা, পিঠা খাই বং-বহইচ কৰি মুখখনি হাঁহিৰে ধুনীয়া হোৱা বিহুৱা ককাইৰ ৰূপটি বেজবক্সৰাই কল্পনাতে দেখিছিল। স্তম্ভৰৰ প্ৰেৰক বেজবক্সৰাই বিহুৱা ককাইৰ বিনন্দীয়া ৰূপটি মনত পেলাই লিখিছিল:

বিহু খাই আহিলি বিহুৱা ককাই ঐ

সান্দহ খাই আহিলি হাঁহি ॥

আমাৰ বিহুটি, আমাৰ বিহুৱা ককাইটি বেজবক্সৰাৰ সাহিত্যত সদায়েই থাকিব জিলিকি। ‘বৰবক্সৰাৰ বুলনি’ নামৰ পুথিখনিৰ “বৰবক্সৰাৰ গাত চ’তৰ বিহু”, “বৰবক্সৰাৰ বিহু নাম” এই দুটি লিখনি পঢ়িবা, বৰ বং পাবা আৰু বেজবক্সৰাৰ ঢোলৰ মাতটি তোমালোকৰ কাণৰ কাষত সদায় বাজি থকা শুনিবা: যিনিকি ধিন্দাও দাও।

চৰকাৰী চাকৰি নকৰোঁ চেনাইটি :

তোমালোকে বোধকৰোঁ অতপৰে ভাবিছা বেজবকৰাই দেখোন বি, এ, পৰীক্ষাত উঠিলে, বিয়া বাকও কৰিলে, চাকৰি বা কি কৰিছিল ? বেজবকৰাৰ চাকৰিৰ বতৰা দিওঁ শূনা। তেতিয়াৰ দিনত বি, এ, পাছ কৰা ডেকা ল'ৰা অসমত আঙুলিৰ মূৰত লেখিব পৰা। বি, এ, পৰীক্ষাত উঠাৰ পিচত চৰকাৰে বেজবকৰাক এবাৰ নহয়, দুবাৰ নহয়, কেবাবাৰো হাকিমৰ পদ যাচিছিল। কিন্তু আমাৰ বেজবকৰা সকৰেপৰা মুকলিমূৰীয়া, বাৰিষা ভৰা দিখৌত খৰ-বাগৰ মৰা, ব'দ বতাহৰ লগত ধেমালি-ধুমুলা কৰিবলৈ ধাউতি কৰা ল'ৰা, বিহুটি বুলিলে গা সাতখন-আঠখন কৰা সাহিত্যিক, ক'বি বেজবকৰাই চৰকাৰে যচা চাকৰি হেলাৰঙে নকৰোঁ বুলি ক'লে। যেনেকৈ আমাৰ বিহুৱা ককাইটিয়ে কয় : “চৰকাৰী চাকৰি নকৰোঁ চেনাইটি নেলাগে লাকতৰ ধন।” বেজবকৰাই সেই সময়ৰ কলিকতাৰ বিখ্যাত অসমীয়া সদাগৰ ভোলানাথ বকৰাৰ লগত কাঠৰ কাৰবাৰ কৰে। ভোলানাথ বকৰাৰ লগত অলপ দিন কাঠৰ কাৰবাৰৰ পিচত কলিকতাৰ ৱাৰ্ড কোম্পানীৰ লগ লাগে। শেষত তেওঁ উৰিষ্যাৰ সম্বলপুৰ নামে ঠাইত অকলশৰে কাঠৰ কাৰবাৰ কৰে। সাহিত্যিক বেজবকৰাই কাঠৰ কাৰবাৰ কৰাত মানুহে হৰি হৰি দেখিলে, সকলোৱে তবধ মানি ভাবিলে : ওঁ আই ! বেজবকৰাৰ দেখোন এহাতে কলম, এহাতে কুঠাৰ। কিনো ঐ এওঁৰ মাহমা অপাৰ। ব্যৱসায়, বাণিজ্যই কেনেকৈনো অসমৰ নাম বৈ, বৈ যায়, তাৰ কাৰণে বেজবকৰাই দেহে-কেহে লাগিছিল। তেওঁ লিখি থৈ গৈছে :

“ব্যৱসায়ত অসমীয়াৰ নাম কলিকতাৰ ফালে সৰ্ব্বতোভাৱে যাতে ডাঙৰ হৈ উঠে, এয়েই আছিল মোৰ মনৰ প্ৰবল আকাঙ্ক্ষা।” চোৱা চোন চোৱা ! বেজবকৰাৰ অসমীয়ালৈ কিমান ভাল পোৱা। ভাষাই সাহিত্যই, ব্যৱসায়-বাণিজ্যই অসমক সুজলা সুফলা কৰি আগবঢ়াই নিবলৈ বেজবকৰা কিমান আগবঢ়ুৱা। আমাৰ আশা বেজবকৰাৰ আদৰ্শ যেন সকলোৱে লোৱা।

প্ৰবাসী বেজবৰুৱাৰ মনত অসমৰ ছবি :

চকুৰে চাই ধুনীয়া লগা বস্তুটি, চকুৰ আঁতৰ হ'লে মনৰ মাজত অতিকৈ ধুনীয়া দেখি। ধৰিলোৱা কোনোবা এজন বৰাগীয়ে মধুৰ শ্ৰবেৰে বীণ বজোৱা নিচেই কাষতে বৈ শুনিছিল। বৰাগী যেতিয়া বীণ বাই বহু দূৰলৈ গুচি যায়, তেতিয়া বৰাগীৰ বীণৰ শ্ৰবটি কাষত বৈ শুনাতকৈও বাক মধুৰ নালাগেনে? আমাৰ বেজবৰুৱাৰো চেনেহৰ অসমখনিবপৰা আঁতৰি থাকি তেনেকুৱাই হ'ল। বেজবৰুৱা প্ৰবাসত থকা কালত অসমৰ প্ৰতিটো বস্তু তেওঁৰ মনত অতিকৈ গুৱনি হৈ, অতিকৈ লাৱণী হৈ দেখা দি মন মুহি পেলালে। অসমীয়াৰ চকুৰ ভাত কেইটা, বাৰীৰ ধাপত লগা কুঁজী খেকেৰাটো, ধোঁৱা চাঙৰ টেকেলিত ভৰাই থোৱা পকা খৰিচাকণ, অসমৰ আলি-বাৰ্টৰ কানে কানে খোৱালি, খোৱালিকৈ লগা ঢেকীয়া শাক কেইডাল, টেকেলিৰ মুখৰ দৈ কণ, ধাননি পথাৰখন, তামোল-পাণৰ শাৰী পতা বাৰীবোৰ, লেকেচি আগেৰে বাঁহৰ শাৰীবোৰ বেজবৰুৱাৰ মনত ছবিৰ দৰে ৰূপহ হৈ জিলিকি উঠি বেজবৰুৱাৰ কবিতাত যুগমীয়া হৈ ব'ল। লুইতখনে বেজবৰুৱাৰ কবিতাত ঢৌ তুলি তুলি বৈ থাকিল। 'আমাৰ জন্মভূমি' নামৰ কবিতাটিত চোৱাচোন :

ক'ত আছে এনে চাউল পানীত দিলে ভাত ?

ক'ত এনে কুঁজী খেকেৰা টেঙাই যায় দাঁত ?

ক'ত পাবা পকা খৰিচা, ক'ত ঢেকীয়া শাক ?

এঠা দৈ ক'ত এনে নেৰায় ধুলে যাক।

হেৰা আমাৰ জন্মভূমি !

ক'ত এনে ধানৰ পথাৰ, তামোল পাণৰ বাৰী ?

ভলুকা মকাল আদি আছে বাঁহৰ শাৰী ?

লুইতৰ দৰে বৰনৈ ক'ত আছে কোৱা ?

ঘূৰি আহা বসুমতী তথাপি নোপোৱা।

হেৰা আমাৰ জন্মভূমি !

সোৱনশিৰিৰ পাৰৰ, ধনশিৰিৰ পাৰৰ, দিহিং দিচাং দিখৌৰ পাৰৰ, ভোগদৈৰ এৰা স্মৃতিৰ পাৰৰ আমাৰ সবল মিৰি ভাই-ককাই বাই-ভনীহঁতে মাটিৰ চাকিৰ পোহৰৰ দৰে টিপিক্ টাপাক্ হাঁহি থকা চকুৰে, মিৰিকা টেঙা যেন বঙা মুখেৰে, গিৰিপ্ গিৰিপ্ কৈ চ'ত-বহাগমহীয়া আঁহতৰ তলে তলে নাচি থাকে। সিহঁতে নাচি নাচি ভাগৰি নপৰে। কাৰণ সিহঁতে নাচি নাচি চিবসুন্দৰক বিচাৰি ফুৰে। সুন্দৰৰ সেরক আমাৰ প্ৰবাসী বেজবৰুৱাৰ মনত মিৰি নাচ অতিকৈ ৰূপহ হৈ দেখাদিয়ে। ন-কৈ পোৱালী দিয়া অসমৰ গোহালিৰ বাঙলী, মুগী, ক'লী, ব'গী, কাজলী গাই গক কেইজনীৰ ফেঁহুকাণো বেজবৰুৱাৰ মনত পৰে। অসমৰ গকৰ ফেঁহুকাণ প্ৰবাসী বেজবৰুৱাৰ মনত সোণৰ দৰে তিব্ৰিৰ কৰে। বেজবৰুৱাই লিখি থৈ গৈছে--

ক'ত এনে মিৰি নাচ, ক'ত এনে বিহু ?

ক'ত পাবা জগা গাইৰ এনেকুৱা ফেঁহু ?

বেজবৰুৱাৰ কবিতাৰ শাৰীত মিৰি বাই-ভনী, ভাই-ককাইহঁতে শাৰী পাতি গিৰিপ্ গিৰিপ্ কৈ নাচিয়ে থাকিল, অসমীয়াৰ গোহালিৰ গক কেইজনীৰ ফেঁহুকাণ সোণৰ দৰে জিলিকি থাকিল। মনত এনেকুৱা ভাব হয় সোণবৰণীয়া ফেঁহুকাণৰ কথা লিখি বেজবৰুৱাই যেন অসমীয়া সাহিত্যত সোণহে ঢালি গ'ল। বসন্ত কালত প্ৰকৃতি সুন্দৰী হোৱাৰ দৰে অসমৰ প্ৰতিটো বস্তু বেজবৰুৱাৰ সাহিত্যত অতিকৈ গুৱনি হ'ল। আজি-কালিৰ দিনত পকা খৰিচা

কণৰ কথা কোনোবাই পাহৰিছে যদিও বেজবকরাৰ কবিতা পঢ়ি
পকা খৰিচাকণ বিচাৰি বিচাৰি পুৰনি টেকেলিৰপৰা উলিয়াই
আকট খাবৰ মন গ'ল। মিৰি গাঁৱে গাঁৱে গৈ মিৰিনাচ চাই, চাই
ভোল গৈ মিৰি বাইভনী, ভাই ককাইহঁতক সাবটি ধৰিবৰ মন গ'ল।
লগতে বেজবকরাৰ কথা ভাবি থাকিবৰে, বেজবকরাৰ বতৰা লৈ
থাকিবৰে মন গ'ল, বেজবকরাৰ দৰে দেশক ভাল পাবৰ মন গ'ল।
সকল'ৰা-ছোৱালীবোৰে বেজবকরাৰ কবিতাত “ক'ত পাবা জগা
গাইব এনেকুৱা ফেঁছ” বোলা কথাৰ পঢ়ি তেওঁলোকৰ ফেঁছকণৰ
দৰে সোণবৰণীয়া হ'বৰ মন গ'ল।

চোৱাচোন, বেজবকরাই অসম আৰু অসমীয়াক কিমান ভাল পায়।
বেজবকরাৰ বুকুখন তামোল যদি হ'লহেঁতেন, তেতিয়া তেওঁ বাক কি
কৰিলেহেঁতেন? তেওঁ ফালি দেখুৱালেহেঁতেন।

সবাতকৈ শুৱনি আমাৰ গাওঁখনি :

অসমৰ হাবিয়ে বননিয়ে আদৰ, আপভাল নোহোৱাকৈ ফুলি
থাকে কত যে বনৰীয়া ফুল, গোকতে মলয়া আমোলমোল।
বতাহত সুৰভি বিলাই থকা বনফুলৰ দৰে আমাৰ অসমৰ গাঁৱে-ভূঞা
হালোৱা, হজুৱাৰ ঘৰে ঘৰে ক'তজনী যে সং স্বভাৱৰ জীয়ৰী, বোৱাৰী
আছে। সিহঁতৰ সং স্বভাৱৰ গুণত ঘৰবোৰ, গাঁওবোৰ শান্তিৰ
সৰগৰ দৰে লাগে। আমাৰ বেজবকরাই এনেকুৱা আদৰ-সাদৰ
নোহোৱা সং স্বভাৱৰ গাঁৱৰ জীয়ৰী, বোৱাৰীহঁতৰ কথাৰে সাহিত্যৰচি
অসমীয়া সাহিত্যত শান্তিৰ সৰগ পাতি গৈছে। বেজবকরাৰ
“ভদৰী” নামৰ এটি গল্প আছে। ভদৰী এজনী নিচেই সাধাৰণ
গাঁৱলীয়া তিৰোতা। তাইৰ গিৰীয়েক শিশুৰামৰ কেটেৰাজেঙেৰা-
বোৰ তাইৰ লগৰীয়া। আমাৰ কথা এবাৰ আছে বোলে : “যমে
নিলেও নিয়া, জোঁৱায়ে নিলেও নিয়া”। শিশুৰামে নিতৌ ভদৰীৰ
ওপৰত বৰ মতা বোলাই তাইক অনাহকতে চৰটো, কিলটো, ভুকুটো
সোধায়। ভদৰীয়ে ভাত-মাছৰ দৰে সেইবোৰ সহি যায়, তাই ওলো-
টাই মাত এবাৰকে নলগায়। বাইবেল নামৰ খৃষ্টিয়ান সকলৰ ধৰ্ম-
পুথিত যীশুখৃষ্টই কৈ গৈছে বোলে কোনোবাই তোমাৰ এখন গালত
চৰিয়ালে ইখন গালো পাতি দিবা। আমাৰ বেজবকরাৰ ভদৰীয়ে
কলীয়া আখৰ এটিও চিনি নেপায়। বাইবেল নো কি, যীশু নো
কোন, কি কথা, কি বতৰা তাই একো ভূ নাপায়। তাইক এই-
বোৰ কথা-বতৰা কোনেও শিকোৱা নাই। তাইৰ সহনশীল

স্বভাৱটোৰ কাৰণেই তাই শিশুবামৰ চৰটো, ভুকুটো, ঢকাটো, খৰামুকুটিটো নীৰৱে সহি যায়। পিছে এটা কথা নহয়, সকলোৰে এটা সীমা আছে। আমাৰ অতিকৈ সহনশীলা পৃথিৱীখনো কেতিয়াবা কঁপি উঠে। আমি তাকে ভুঁইকঁপ বোলোঁ। বামায়ণতো এইবুলি পাওঁ : তাহানিখন শ্ৰীৰামচন্দ্ৰই সীতাক প্ৰথমবাৰ অগ্নিপৰীক্ষা কৰি, সীতাৰ একো দোষ নাপাই, আৰু এবাৰ অগ্নিপৰীক্ষা কৰিব খোজাত শান্তি সীতাই অতিকৈ বেজাৰ পাই কৈছিল : “বাঘৰৰ মুখ আৰু নাচাওঁ, ফাট মেলা বসুমতী পাতালে লুকাওঁ।” ভদৰীৰ এদিন কি দশা হ’ল কওঁ শুনা : কেচা খৰি ফুৰাই, ফুৰাই ভাত বান্ধোতে অলপ বেলি হোৱা দেখি শিশুবামে তাইক বাপেকক ধৰি গালি পাৰিছিল। ভদৰীয়ে বৰ শোক পালে। আই শান্তি সীতাৰ দৰে ভদৰীৰ অসহনীয় লাগিল। তাই কলে : ‘মোৰ মূৰটোৰে ভাত বান্ধি দিম নেকি ? খৰি এডাল বুলিবলৈ নাই। গেবেহা কেচা খৰি ফুৰাওঁতে হাবাশান্তি হৈছোঁ। নুবুজা নেমেলাকৈ ছপ্, ছপাই উঠিলেই হ’ল নেকি ?’ কথাষাৰ তাই ক’বলৈহে পালে, শিশুবাম জোঁৱাই সাক্ষাত যমদূত যেন হৈ মাছ বছা মৈদাখনেৰে তাইৰ পিঠিত ঘপিয়াবলৈ ধৰিলে। তেজেৰে বাঙলী হৈ ভদৰীজনী মাটিতে পৰি অচেতন হ’ল। ফলত শিশুবাম থাকিল হাজোতত আৰু ভদৰী আস্পতালত। তিনিদিনৰ মূৰত আস্পতালত চেতনা পাই ভদৰীয়ে শিশুবামক চাব খুজিলে। শিশুবামক বঙা পাণ্ডবীমৰা কনিষ্ঠবলৰ মাজত ভদৰীক দেখুৱা হ’ল। ভদৰীয়ে ডাক্তৰলৈ চাই হাত যোৰকৈ ক’লে যে তাইৰ গিৰীয়েকৰ গাত দোষ নাই। মাছ বাছিবলৈ যাওঁতে উজুটি খাই পাতি থোৱা মৈদাত পৰিহে তাইৰ গা কাটিছে। ডাক্তৰ, ডেবেচী, কনিষ্ঠবল সকলো অৱাক হ’ল। যমদূত যেন হৈ তাইক মৈদাৰে ঘপিওৱা শিশুবামে অকণমানি ল’ৰা এটিৰ দৰে হুক্ হুক্ কৈ কান্দিবলৈ ধৰিলে। চোৱাচোন ভদৰীলৈ,

লাচিত বৰফুকনে যেনেকৈ গড় বান্ধিছিল মোগলক ভেটি দেশ বন্ধা কৰিবলৈ, ভদৰীয়ে আঁসৈ মাতিছিল গিৰীয়েকক অপমানবপৰা বন্ধা কৰি সিহঁতৰ দুখীয়া পঁজাটি শান্তিৰ সৰগ কৰিবলৈ।

তোমালোকে দেখিলানে বেজবক্সৰাই কেনেকৈ তেওঁৰ সাহিত্যত আমাৰ চহা গাঁৱলীয়া ঘৰৰ বোৱাৰী এজনীৰ কথা লিখি সাহিত্যক সকলোৰে প্ৰিয় কৰিলে। আচল সাহিত্য এনেকুৱাই। বেজবক্সৰাৰ সাহিত্য বৰ মানুহৰ বৰ চ’ৰাৰ সাহিত্য নহয়। আমাৰ গাঁৱৰ ভদৰী-শিশুবামৰ দুখীয়া পঁজাৰ সুখীয়া সাহিত্য। তাহানিখন অযোধ্যাৰ প্ৰজাই শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ গুণ গাই জয়ধ্বনি দিছিল : “জয় শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰৰ জয়।” আমাৰ অসমৰ গাঁৱে গাঁৱে হাতৰ মুঠিত নাঙল ধৰি হালবাই থকা হালোৱাই, ঘিলা চকলীয়া মুঠিৰে ধান দাই থকা দাৱনীয়ে, আখলৰ চকত ভাত বান্ধি থকা লখিমীয়ে, ঢেকীত ধান বানি থকা, উঘাত সূতা লৈ থকা জীয়াৰী, বোৱাৰীয়ে মুকলি মনেৰে কওঁক “জয় বেজবক্সৰাৰ জয়।”

মই হম জয়মতী জেবেঙাৰ সতী :

শুন্দৰৰ সেরক বেজবকরাই অসমৰ ন-পুৰণি সকলো শুন্দৰ বস্তুৰ ধূলি-মাকতি জোকাৰি আলফুলকৈ বুটলি আনি তেওঁৰ কোমল লিখনীৰে অতিকৈ ৰূপহ কৰি তুলিলে। জয়মতীৰ কাহিনী পুৰণি আহোম বজাৰ দিনৰে এটি কৰুণ কাহিনী। বেজবকরাই জয়মতী কুঁৱৰীৰ পুৰণি কৰুণ কাহিনীক তেওঁৰ কোমল মনৰ মৰম বেথাৰে সজাই পৰাই সৰুৰূপ কৰি অসমীয়াৰ চকুৰপৰা চিৰকাল চকুপানী সৰালে। জয়মতী কুঁৱৰীৰ কাহিনীৰে লিখা বেজবকরাৰ নাটক “জয়মতী কুঁৱৰী”। জয়মতী কুঁৱৰীৰ গিৰীয়েক গদাপানি। গদাপানি তুঙখুঙীয়া নামেৰে এটি আহোম ৰাজ ফৈদৰ ল’ৰা। গদাপানি সৰ্বাঙ্গ শুন্দৰ ৰূপহ কোঁৱৰ। মুখলৈনো কি চাবা পূৰ্ণিমাৰ জোন যেন, জেতুলী পকা যেন ওঁঠ হাতলৈনো কি চাবা হাতীৰ গুঁড়ে যেন, ভৰিবনো কি চাবা গোটে। ইপিনে হাতৰে আঙুলি লোহোৰ-লুহৰি, ভৰিৰে আঙুলি ঘন, দেখিলেই ভোক-পিয়াহ হৰে, চাই থাকিবৰে মন। সেই সময়ত চুলিক্কা নামে এজন নিচেই কোমল বয়সীয়া কোঁৱৰ বজা হৈছিল। বয়স কোমল গুণেই তেওঁক ল’ৰা বজা বুলিছিল। ল’ৰা বজাই ভাবিলে গদাপানি সপোন কোঁৱৰ যেন ৰূপহ ৰাজকোঁৱৰ, বাহত যিহে দঁতাল হাতীৰ বল, পাৰিলে ই মোক টিলিকিতে উবাই সিহে বজা হব। গতিকে ছলে-বলে কোঁশলে নাক-কাণ হাত-ভৰি কিবা কাটি ছিঙি ঘূণ লগাই ইয়াৰ বজা হোৱাৰ মুদা মাৰিব লাগিব। এই বুলি ডা-ডাঙৰীয়া সকলৰ সৈতে

গুণা-গঁথা কৰি গদাপানিক ধৰাই আনি সেইহেনজন সপোন কোঁৱৰৰ দৰে ৰূপহ ৰাজকোঁৱৰৰ গাত ঘূণ লগোৱাৰ দিহা কৰিলে। কথা বুলিলেই বতাহ। গদাপানি আৰু জয়মতীয়ে এই কথাৰ ভূপালে। জয়মতী কুঁৱৰী বৰ সৎ স্বভাৱৰ তিবোতা, তেওঁৰ মনত গদাপানি যেন সৰগৰ দেৱতা। জয়মতীৰ কাকুতি-মিনতিত গদাপানি শান্তিৰ সৰগ নগা পৰ্বতলৈ পলাই গ’ল। তোমালোকে নাভাবিবা যে জয়মতীয়ে গদাপানিক কাপুৰুষ হোৱাৰ বাট দেখুৱাই দিছিল। জয়মতীৰ ইচ্ছা গদাপানিক কাপুৰুষ কৰা নহয়; ল’ৰা বজা আৰু তেওঁৰ ডা-ডাঙৰীয়া সকলৰ অসৎ বুদ্ধিৰ কাৰণে সামান্য মানুহৰ হাতত যাতে সৰগৰ দেৱতা গদাপানিয়ে প্ৰাণ হেৰুৱাব নালাগে। জয়মতীৰ মনৰ এই মধুৰ ওখ ভাব বেজবকরাই তেওঁৰ “জয়মতী কুঁৱৰী” নাটকত জয়মতীৰ বচনত কেনে ৰূপহকৈ ফুটাই তুলিছে চোৱাচোন: “জয়মতীৰ আচলৰ ধন, গাঁঠিৰ সোণ আপোনাৰ অপঘাত মৃত্যু তুচ্ছ গুপ্তঘাতকৰ হাতত ঘটিব নোৱাৰে ……।

মোৰ কথা ভাবিব নালাগে। লাই-লেচাইৰ কথাও ভাবিব নালাগে। সিহঁতৰ নিমিত্তেই মই থাকিম। জয়াই বঙতো হাঁহিব পাৰে, বিপদকো সামৰি লব পাৰে।” একাঠি ওৰণি লৈ বৰ ঘৰত সোমাই থকা এগৰাকী তিবোতাৰ বুকুত কেনে সাহস, মুখত কেনে স্বীৰাজনাৰ বচন বেজবকরাই “জয়মতী কুঁৱৰী”ত, ফুটাই তুলিছে।

গদাপানি নগা পৰ্বতলৈ পলাই গ’ল। ল’ৰা বজাৰ মানুহে জয়মতীক বৰ চৰালৈ ধৰাই আনি গদাপানি কেনি গ’ল, কি কথা কি বতৰা এটা এটাকৈ সকলো সুধিলে। কিন্তু জয়মতীয়ে হ’লে পুৰি খাবলৈকে নামাতিলে। এইবাৰ জয়মতীক ধৰি নি জেবেঙা পথাৰৰ মাজত খুঁটাত বান্ধি লৈ চাওদাংহঁতৰ হতুৱাই যি শাস্তি বিহিলে, সেই শাস্তি দেখি হাটকৰা বাটকৰাইও বৈ বৈ কান্দিলে। ল’ৰা বজাৰ মাকে পুতেকক কতনো বঢ়ালে বুজালে জয়মতীক এনেকৈ

শাস্তি নিদিয়। বেজবকরাৰ “জয়মতী কুঁৱৰী” নাটকত ল’ৰাবজাৰ মাকে পুতেকক কি কৈছে শুনা : “বোপা চুলিক্কা !...মোৰ অন্তৰ দহি ছাই হ’ল বোপা। অসহ্য ! অসহ্য ! আক কান্ত দিয়া বোপা কান্ত দিয়া। জয়মতীক এৰি দিয়া, আক শাস্তি নিদিয়াবা। তাই গিৰীয়েকৰ ভূ নিদিয়, নালাগে দিব। নাজানেও কিজানি। যি হওক তাইক এৰি দিয়া, মই তোমাৰ গৰ্ভধাৰিণী মাতা, মই হাত যুৰি তোমাৰ এই দান মাগিছোঁ।” ল’ৰা বজাই কি উত্তৰ দিলে শুনা : “আই দেউতা !.....বাজকাৰ্য্যত অবলা তিবোতাই হাত দিয়া উচিত নহয় বুলি দেখোন মই তোমাক বাৰে বাৰে কৈছোঁ। তোমালোকে একো নাজানা।”

বেজবকরাৰ জয়মতী কুঁৱৰী নাটক পঢ়িলে তোমালোকে বুজিবা আমাৰ মাতৃ জাতিৰ প্ৰতি বেজবকরাৰ কেনে ভক্তি, লগতে বুজিবা মাতৃজাতিৰ প্ৰতি ভক্তি নথকা ল’ৰা বজা কেনে অত্যাচাৰী। মাতৃজাতিক শাস্তি দিয়া অত্যাচাৰী ল’ৰাবজাৰ বিৰুদ্ধে বেজবকরাই জয়মতী কুঁৱৰী নাটকত এটি বাটকরাৰ মুখেদি কোৱাইছে : “বজাই হওক, বুঢ়া-গোঁহায়েই হওক, নাইবা ইন্দ্ৰ চন্দ্ৰ বায়ু বকণেই হওক, যিয়েই অবলা তিবোতাক এনে শাস্তি কৰে তাৰে মূৰত বজ পৰক।” আহা বেজবকরাৰ দৰে আমি সকলোৱে কওঁ : “ধ্বংস হওক, প্ৰজাৰ মঙ্গল কামনা নকৰা, মাথো বাজ্যলোভৰ চিন্তা কৰা মাতৃ জাতিক অপমান কৰা, দুৰ্বলক অত্যাচাৰ কৰা, অত্যাচাৰী শাসন চিৰকাললৈ ধ্বংস হওক।” আইসকলৰ প্ৰতি গৰাকীয়েই এনে শাসনৰ বিৰুদ্ধে ওলাই আহি কওক : “মই হ’ম জয়মতী জেবেঙাৰ সতী। ঘাটি খাব পশুবল বজা ল’ৰামতি”।

পৰ্বতে পৰ্বতে বগাব পাৰোঁ মই :

ল’ৰা বজাৰ অতপালি সহিব নোৱাৰি, জয়মতীৰ কথা পেলাব নোৱাৰি গদাপানি নগাপৰ্বতলৈ পলাই গ’ল। জয়মতীয়ে হাঁহি বিদায় দিলে। জয়া আক লাই-লেচাইৰ কথা ভাবি বুকুখন ক’লা পৰিলেও নগাপৰ্বতৰ ৰূপ আক পৰ্বতীয়া প্ৰাণীবোৰৰ মুকলি-মূৰীয়া ভাব দেখি গদাপানিয়ে শাস্তি পালে। পৰ্বতৰ গাত ফুল থকা বনৰীয়া ফুলবোৰ বতাহত হালি জালি নাচিছিল, গদাপানিৰ সপোন সপোন লাগিছিল। ফুলাম লতাই গছবোৰ আলমুৱাকৈ সাবটি ধৰিছিল। গদাপানিৰ অতিকৈ ধুনীয়া লাগিছিল। ফুল আক লতাৰ ৰূপ দেখি চৰাইবোৰে মিঠাকৈ গীত জুৰিছিল। সিহঁতৰ মুকলি ভাব দেখি গদাপানিৰ মন মুকলি লাগিছিল। বেজবকরাৰ “জয়মতী কুঁৱৰী” নাটকত গদাপানিয়ে কৈছে “ইয়াত ভৈয়ামৰ পচা শোক নাই, দুখ নাই, হিংসা নাই, থিয়াল নাই। সকলোৰে মন উধাও।” এহাল বুঢ়া গাম-গামনী আছিল। ভৈয়ামৰ বাজকোঁৱৰ গদাপানি সিহঁতৰ ঘৰত আলহী হ’ল। সিহঁতৰ পাটগাভৰু জীয়েক ডালিমী, তাই গদাপানিৰ দুখৰ দিনৰ সুখৰ লগৰী হ’ল। তাইৰ মন পৰ্বতীয়া ফুলৰ দৰে সুন্দৰ, পখিলাৰ দৰে মুকলি। তাই পখিলাৰে সৈতে উমলি ফুৰে, ছববিৰ পাটীতে শোৱে, শুই, শুই সপোন দেখে। তাই পৃথিৱীখনি বৰ ৰূপহী দেখে, ফুলেৰে সৈতে, বৈ থকা জুৰিটিৰে সৈতে কথা পাতে। বুঢ়া গাম-গামনীৰ সৰল ব্যৱহাৰত গদাপানিৰ প্ৰাণ জুৰ পৰিছিল,

ডালিমীৰ সাদৰী কথাত, মুকলি ভাবত গদাপানি ভোল গৈছিল। “জয়মতী কুঁৱৰী” নাটকত গদাপানিয়ে কৈছে—“সেই ছোৱালীটি ডালিমী, এইটি স্বৰ্গৰ নে পৃথিৱীৰ?” পৰ্বতীয়া জুৰি এটিৰ পাৰত আমন-জিমনকৈ বহি গদাপানিয়ে জয়াৰ কথা ভাবিছিল, লাই-লেচাইব কথা ভাবি বুকুখন বেজাবত ফাটি গৈছিল। বাংটালী ডালিমীয়ে গদাপানিক আমন-জিমনকৈ বহি থকা দেখি কৈছিল : “কেচামোণ ! শিলৰ খোৰোঙৰ পানীৰ আৰ্চীত তোমাৰ মুখখন চোৱাচোন। সেইখন মুখত বং নাই, বেজাবহে আছে। মোৰ মুখখন চোৱা, ইয়াত বেজাব নাই বংহে আছে। বাক কেচামোণ ! তুমি এনেকৈ থাকা কিয় ? ঠিক বুজিছোঁ, কিবা এটা বেজাবে তোমাক খুলি খুলি খাব লাগিছে”। ডালিমীয়ে “পৰ্বতৰ ঢেকীয়া লিহিবী পতীয়া……” বুলি গীত জুৰিলে, গদাপানিয়ে বেজাব পাহৰিলে।

চোৱাচোন, বেজবকরাই ডালিমীৰ দৰে এটি নাগিনী ছোৱালী কল্পনা কৰি তাইৰ মুখত কেনেকৈ কেচামোণ হেন মইনা মাত ফুটাইছিল, কেনেকৈ নাগিনী ছোৱালী এটিয়ে ভৈয়ামৰ বাজকোঁৱৰৰ ছখ পাতলাইছিল। বেজবকরাই আশা কৰিছিল আৰু সুখৰ সপোন দেখিছিল যে পাহাৰ আৰু ভৈয়ামেৰে অসম সদায় একেখনি হৈ থাকক, একেটি অসমীয়া জাতি হৈ, একেটি স্মৃতি ভাষাৰে একেটি মাতকে মাতক। পাহাৰে ভৈয়ামৰ, ভৈয়ামে পাহাৰৰ সুখৰ ছখৰ লগৰীয়া হওক। বেজবকরাৰ “জয়মতী কুঁৱৰী” নাটকৰ ডালিমীজনী যেন সঁচাসঁচি ছোৱালী নহয়, তাই পৰ্বতীয়া গোঁসানীও নহয়, তাই যেন পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ মাজতে অকণিও ভেদভাব নেদেখা কেচামোণৰ দৰে নিভাজ অন্তৰখন। বেজবকরাৰ “জয়মতী কুঁৱৰীৰ” দৰে নাট লিখি, অভিনয় কৰি, বথ ছবি বৰি কোনোবা কালবেপৰা যদি পাহাৰে পাহাৰে

দেখুৱাব পাৰিলেহেঁতেন তেনেহলে নীলা পাহাৰে সেউজীয়া ভৈয়ামৰ লগ এৰি কেতিয়াও অকলশৰে থাকিব নুখুজিলেহেঁতেন। তাহানিখন মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে সকলো মানুহৰ মাজত আপোন ভাব ওপজাই সং জীৱন লভিবলৈ নাট লিখি, ভাৱনা কৰি দেখুৱাইছিল। নাট-ভাৱনা, গীত-মাতেৰে শঙ্কৰদেৱে পাহাৰবাসীৰো মন মুহিছিল। এতিয়াও মহাপুৰুষ জনাৰ ধৰ্মত শৰণ লোৱা বহুতো নগা শিষ্য আছে।

গুৰুজনাৰ চানেকিৰে জীৱন গঢ়া বেজবকরাৰ ‘জয়মতী কুঁৱৰী’ নাটকত পৰ্বতৰ জীয়াৰী ডালিমীয়ে :

পৰ্বতৰ ঢেকীয়া   লিহিবী পতীয়া
বতাহতে হালে জালে।
ক’লা আকাশতে   বগে জাকে পাতি
উৰা মাৰে কৰবালে।
পখিলী উৰিলে   উৰিব ডালিমী
লগৰে লগৰী পাই।
মনৰে ঘোঁৰাটি   ছুটি মেলি যাব
ক’লৈনো উৱাদিহ নাই ॥

এই বুলি গীত গাই আমন জিমনকৈ শিলত বহি থকা গদাপানিৰ ছখ পাতলাইছিল, ওঁঠত হাঁহিৰ বামধনু আঁকিছিল। পাহাৰৰ সবলতাই ভৈয়ামৰ বজাৰ ল’ৰাৰ ডিঙিত মালাবদৰে মেৰিয়াই ধৰিছিল। ভৈয়ামৰ বজাৰ ল’ৰাক পাহাৰে অবিশ্বাস আৰু সন্দেহৰ চকুৰে চোৱা নাছিল। বেজবকরাৰ ‘জয়মতী কুঁৱৰী’ নাটকত ডালিমীয়ে কেনেকুৱা প্ৰশ্ন কৰিছে শুনাচোন:

ডালিমী—কেচামোণ এই জুৰিটি বৈ ক’লৈ গৈছে ?

গদাপানি—লুইতলৈ।

ডালিমী—তাত কি কৰিবলৈ ?

গদাপাণি---লুইতৰে সৈতে মিলি যাবলৈ ।

ডালিমী---কেনে মজা । (ডাঙৰকৈ হাঁহে) হিঃ হিঃ হিঃ !
কেচাসোণ, সেয়া কোনে সেই পৰ্বতৰ মাজৰপৰা মই
হ'হাদৰে হাঁহিলে ?

গদাপাণি---প্ৰতিধ্বনিয়ে ।

ডালিমী---প্ৰতিধ্বনি কি ?

গদাপাণি---তোমাৰ হাঁহিটোৱেই পৰ্বতৰ বুকুত ঠেকা খাই
উভতি আহিছে ।

ডালিমী---কেচাসোণ, তোমাৰ বুকুতো সেইদৰে মোৰ হাঁহি
লাগি ঠেকা খায় নে ?

ফুল আৰু পখিলাৰ মাজত, জুৰিটিৰ পাৰত, পাহাৰত আউজি,
শিলত বহি গদাপাণি আৰু ডালিমীয়ে পাতি থকা এই গুৱলা
কথা কেইবাৰৰ ভেদ ভাঙিব পাৰিছানে ? যদি পৰা নাই
আমি ভেদ ভাঙি দিওঁ শুনা : পৰ্বতীয়া জুৰিটি ভৈয়ামৰ লুইতৰ
সৈতে মিলি যাবলৈ লুইতৰ বুকুলৈ বৈ গৈছে, অৰ্থাৎ পৰ্বতে
সদায় ভৈয়ামৰ লগত মিলি যাব খোজে । ইপিনে ডালিমীৰ হাঁহিটো
পৰ্বতৰ বুকুত ঠেকা খাই প্ৰতিধ্বনি হোৱাৰ দৰে গদাপাণিৰ
বুকুতো ঠেকা খায়নে কি বুলি ডালিমীয়ে সুধিছে, অৰ্থাৎ পাহাৰৰ
মানুহৰ বুকুৰ কথাবোৰ ভৈয়ামৰ মানুহে বুজি পায়নে ? আমাৰ
বেজবকৰাই হ'লে পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ মাজৰ বুকুৰ সুন্দৰ কথাবোৰ
বঢ়িয়াকৈ বুজি পাইছিল । সুন্দৰৰ সেৱক বেজবকৰাৰ মনত একেখন
আকাশৰ তলত পাহাৰ আৰু ভৈয়াম দুখন একে মানুহৰ ঘৰ ।
একেখন আকাশৰ অ'তিকৈ বহল বভা তলত পৰ্বতৰপৰা বৈ অহা
জিব্-জিব্ মলয়া বতাহৰ সুবাসত সেউজীয়া বনৰ ওপৰত, একেটি
বেলিৰ পোহৰত ছয়ো ঘৰৰ মানুহ ওলাই আহি সুন্দৰৰ কথা
পাতিছিল । বেজবকৰাই ভালকৈ বুজিছিল যে আপোনপেটীয়া,

অপ'ইতা ভাবৰ মানুহৰ ৰাজনীতি নামৰ ভূত এটা আহি এইখন
সুন্দৰৰ বৰমেল থান্-বান্ কৰিব । এইহেনখন সুন্দৰৰ মৌ-মেল
ঘাতে কোনো কালে ৰাইজে নাভাঙে তাৰ কাৰণে আজিৰপৰা দুকুৰি
তেৰ বছৰৰ আগতেই ইংৰাজী ১৯১৫ চনত বেজবকৰাই 'জয়মতী
কুঁৱৰী' লিখি থৈ গৈছে । এই নাটখনিৰ মাজেদি বেজবকৰাই
ৰাইজক কৈ গৈছে যে আপোনপেটীয়া মানুহৰ মনৰ বোকা লগা
ৰাজনীতিৰ বাটেদি নহয়, বুকুৰ মৰম, বিশ্বাস, নাট, অভিনয়,
চিত্ৰ, কলাৰ দৰে সুন্দৰৰ বহল সেদুৰীয়া বাটেদিহে 'পৰ্বতে পৰ্বতে
বগাব পাৰো মই ।'

শিশুক হিয়াভৰি ভালপোৱা আমাৰ বেজবক্সা :

লুইতৰ বা পাই লোদোৰ-পোদোৰ হোৱা, বুটী আইৰ কোলাত মূৰটি থৈ সাধু শুনি টোপনি যোৱা ; বাতিপুৱা গধূলি হাত-মুখ ধুই ফলি-পুথি লোৱা, আই-দেউতাকৰ, ওজা দেৱেকৰ কথা শুনা, মধুৰী বগৰী খাই মুকলি আকাশৰ তলত মুকলি বতাহত উমলি ফুৰা, অসমৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে বেজবক্সাৰ বুকুৰ ধন, চকুৰ মণি । প্ৰবাসত থকা বেজবক্সাৰ মনত সন্ধিয়াৰ আকাশৰ সৰু তৰাৰ দৰে জিলিকি থাকে সিহঁতৰ লাৱণী মুখ কেইখনি । 'কদম কলি'ত বেজবক্সাই অসমৰ শিশুৰ ৰূপহ ছবি কবিতাবে আঁকি থৈ গৈছে :

হুট পুট হাঁহিমুখ মুকলি মূৰীয়া

ল'ৰা-ছোৱালী ক'ত এনে দেখুৱাই দিয়া ।

যাক আমি হিয়াৰে ভাল পাওঁ, তেওঁৰ সুখ দেখিলে তৃপ্তিভিত মিচিকিয়াই হাঁহো, দুখ দেখিলে বেজাৰ পাওঁ । চকুলো টোকো । আমাৰ হিয়াই যাক ভাল পায়, তেওঁক আমি সৎ হ'বলৈ উপদেশ দিওঁ, মানুহ হ'বলৈ বাট দেখুৱাই দিওঁ । এনে মধু ভাবকে কয় ভালপোৱা । বেজবক্সাই অসমৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক অতিকৈ ভাল পাইছিল । অসমখন তেওঁৰ ঘৰ, সৰগ সুন্দৰ ; অসমৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰ তেওঁৰ পো-জী, অতিকৈ মৰমৰ । বেজবক্সাই 'কদম ক'লি'ত কবিতাৰ কোমলতাবে কুমলীয়া ল'ৰাৰ মনত সজ উপদেশ দি গৈছে । বাখৰ যেন গোটাচেৰেক উপদেশ তুলি দিছো ।

'সৰু আৰু বৰ' নামৰ কবিতাটিত কি কৈছে শুনা :

কামেবেইহে উন্নত আসন
ওখ সৰু ভেদ বিনাশন ।
পাচি সজা, কামিচছা, টঙাল তুলোৱা
সন্মানৰ কাম, নীহ মাথো এলেছৱা ।

এলাহৰ দৰে শতক নাই । ইফালৰ কুটাগছ সিফাল নকৰা, মাথো হাত তিয়াই ভাত খোৱা ল'ৰা ছোৱালীৰ আঁহ-পাঁহ মুকলি নহয়, মন বহল নহয়, ঠেক ভাবে ঠাই লয় । তেনে মনত ৰং নাই, বেজাবহে আছে । আশাৰ পোহৰনাই, নিৰাশাৰ একাৰহে আছে । গছ পুলি এটি কই তল চিকুগাই গুৱনি, সাৰ জাবৰ দি তুলিলে তালিলে, পুলিটি যেতিয়া বাঢ়ি আহে মনটোও বহল হৈ আহে । যেতিয়া পুলিটি ফুলেবে ফুলেবে মনোৰম হয়, পুলিবোৱা মনটিও আশাবে উজ্জল হয় । 'সুখ বোধ' নামৰ কবিতাটিত বেজবক্সাই লিখি থৈ গৈছে :

কাৰেঙৰ বজা আৰু জুপুৰিৰ প্ৰজা

কোনেও বুজুজি কোনো সুখ ।

মূৰৰ ঘাম মাটিত পেলাই

যদি তেওঁ কৰা নাই দুখ ॥

জোন, বেলি, তৰাই পোহৰোৱা আমাৰ এই বিনন্দীয়া ধৰা । নিশাৰ আন্ধাৰৰ শেষত পুৱাৰ পোহৰ । আঁউসীৰ আন্ধাৰৰ পিচত পূৰ্ণিমাৰ জোনাকী নিশাবে হয় আমাৰ পৃথিৱী অতিকৈ সুন্দৰ । পৃথিৱীৰ এই সৌন্দৰ্য্যৰ মূল কাৰণ হ'ল জোন, বেলি, তৰাৰ নিয়মিত ভাৱে কৰ্তব্য পালন । " নিয়মৰ বান্ধোন " নামৰ কবিতাত বেজবক্সাই তাৰে বতৰা দি গৈছে --

জোন বেলি আকাশৰ তৰা

পোহৰায় নিয়মিত ধৰা ।

কৰ্তব্যক সেইদৰে তুমি

নিয়মিত কৰিবলৈ ধৰা ॥

বেজবক্সাই জোন, বেলি, তৰাৰ দৰে তোমালোকক সকলো কাম

অঁৰ মাৰি নিখুঁতকৈ, নিয়মীয়াকৈ, কৰি যাবলৈ উপদেশ দি গৈছে। তোমালোক যেন আশাৰে ভৰা দেশৰ জোন, বেলি, তৰা। চোৱাচোন, বেজবকৰাই তোমালোকক কিমান ভাল পায়, আপোন বুলি বুকুত সাবটি লয়। সৎ আদৰ্শেৰে জীৱন পোহৰাই দেশখন পোহৰ কৰি তুলিবলৈ বাট চাই বয়। বেজবকৰাই চৰিত্ৰক মণিটিৰ দৰে উজ্জল আৰু মনোমোহা কৰিবৰ কাৰণে 'বাখৰ' নামেৰে পুথি এখনি লিখি থৈ গৈছে। চৰিত্ৰ ভাল হ'লেহে সকলো ভাল। আচলতে জীৱনৰ আদৰ্শ, শিক্ষাৰ আদৰ্শ সৎ চৰিত্ৰৰান হোৱা, এই কথা বেজবকৰাই বঢ়িয়াকৈ বুজি ৰূপহকৈ তেওঁৰ ৰচনাত লিখি থৈ গৈছে। গতিকে আমাৰ দেশপ্ৰেমিক, কবি, সাহিত্যিক বেজবকৰা শিক্ষাবিদ, সৎ আৰু সুন্দৰৰ আদৰ্শৰে জীৱনৰ বাট দেখুৱাওঁতা তেওঁ অসম মাতৃৰ মঙ্গল মন্দিৰৰ অখণ্ড প্ৰদীপ।

কাতিমহীয়া ৰাতিপুৱা তুলসীতল মটি থয়, সন্ধিয়া চাকি জ্বলায়। চোতাল, ঘৰ পৱিত্ৰ হয়। বুঢ়ী আইহঁতে নাতিয়েক-হঁতক সৰুতেই সাধুকথা কয়, সাধুকথাই মন মটি থোৱা তুলসী তলৰ দৰে সৰুতেই শুদ্ধ কৰি থয়। বয়সৰ লগে লগে তেনে শুদ্ধ মন সুন্দৰৰ সেরক হয়। বেজবকৰাই তোমালোকলৈ সেইকাৰণেই 'বুঢ়ী আইৰ সাধু', 'ককাদেউতা নাতি ল'ৰা', 'সাধু কথাৰ-কুকি', 'জুহুকা', লিখি থৈ গৈছে। বেজবকৰাই আশা কৰে তোমালোকৰ যেন সৰুতেই মন সাধুকথাৰে শুদ্ধ হয় আৰু জীৱনত মাথোঁ সুন্দৰকে বিচাৰি ফুৰা, সুন্দৰৰ সেরক হোৱা। মহাত্মা গান্ধীৰ তিনিটা পুতলাৰ মূৰ্ত্তি দেখিছানে? এটা মূৰ্ত্তিৰে মহাত্মাই দেখুৱাইছে বেয়া কথা নকৰা, এটা মূৰ্ত্তিৰে দেখুৱাইছে বেয়া বস্তু নাচাবা, আন এটা মূৰ্ত্তিৰে দেখুৱাইছে বেয়া কথা নুশুনিবা অৰ্থাৎ সুন্দৰকে চাবা, সুন্দৰ কথাকে ক'বা, সুন্দৰকে

শুনিবা। চোৱাচোন, মহাত্মা গান্ধীৰ আদৰ্শৰে বেজবকৰাৰ আদৰ্শ কেনে খাপ খোৱা। ছয়োজনৰে জীৱনৰ আদৰ্শ সুন্দৰ হোৱা।

বেজবকৰাই তোমালোকৰ কাৰণে "শ্ৰীভগৱৎ কথা" নামেৰে এখনি ঈশ্বৰৰ সাধুও যুগুত কৰি থৈ গৈছে। বেজবকৰা সুন্দৰৰ উপাসক। যি বস্তু সত্য অৰ্থাৎ সঁচাকৈয়ে আছে তাৰেইহে সৌন্দৰ্য্যও আছে। ফুলি থকা ফুলপাহৰ সৌন্দৰ্য্য আছে, ফুলপাহ মৰহি গ'লে বা নোহোৱা হৈ গলে সৌন্দৰ্য্যও নাথাকে। ঈশ্বৰ চিৰ সত্য অৰ্থাৎ তেওঁ সদায় আছে। গতিকে তেওঁ চিৰ সুন্দৰ। বেজবকৰাই "শ্ৰীভগৱৎ কথাত" লিখিছে: "ইমানবোৰ গ্ৰহ, নক্ষত্ৰ, তৰা, ঠিক নিয়ম মতে চালিব লাগিছে। যি মহান পুৰুষৰ নিয়মত, যাৰ আদেশত এইবোৰ নিয়মমতে চলিব লাগিছে তেওঁৰেই ঈশ্বৰ।" ঈশ্বৰ মঙ্গলময়। তেওঁ সকলো মঙ্গলৰ কাৰণেই কৰে। বেজবকৰাই "শ্ৰীভাগৱত কথাত" লিখিছে: "তেওঁৰ মঙ্গল ভাবৰ চিনাকি গোটেইটো জীৱন জুৰি লেখিলেও ওৰ নপৰে।" ঈশ্বৰ আনন্দময়। যি চিৰ সত্য, যি মঙ্গলময়, যি চিৰ সুন্দৰ, তেওঁৰ আকৌ নিৰানন্দ কেনেকৈ আহিব। সত্য শিৱ অৰ্থাৎ মঙ্গলময়, সুন্দৰ ঈশ্বৰৰ উপাসক বেজবকৰা সেইকাৰণেই সদায় আনন্দময়। বেজবকৰাৰ 'শ্ৰীভগৱৎ কথা' পঢ়িবা, ঈশ্বৰৰ বতৰা পাবা।

কৈনো থাকোঁ মানে ওৰকে নপৰে :

গুণ সুগন্ধি ফুলৰ দৰে । এপাহ সুগন্ধি ফুলে সুৰভিবে
কত বাটকরাৰ যে মন হবে, তথাপিও সুৰভিৰ অন্ত নপৰে ।
আমাৰ বেজবকরাৰ বতৰা তোমালোকক অতপৰে ভালেখিনি
কৈ আহিলো, তথাপিও কৈ, কৈ ওৰকে পেলাব নোৱাৰিলোঁ ।
বেজবকরাৰ গুণৰ বতৰা পাই সুপণ্ডিত, সুশাসক, বৰোদাৰ মহা-
বজা ছয়াজীবাও গাইকুৱাৰে তেওঁক বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ অমৃত কথা
শুনাবলৈ মাতি পঠিয়াইছিল । গুৱলাকৈ সাধুকথা কৈ মন অজান
সুন্দৰ দেশলৈ লৈ যাব পৰা আমাৰ বেজবকরাৰ মুখত বৈষ্ণৱ
ধৰ্ম্মৰ কথা বৰোদাৰ মহাবজাই সাধু শুনাব দৰে শুনিছিল ; শুনি
শুনি ভোল গৈছিল । চোৱাচোন, বেজবকরাই দূৰণি ৰাজ্যত
শুৱনি অসমৰ শঙ্কৰদেৱে কৈ যোৱা বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ কথাৰে যেন
এখনি স্মৃতি হাটহে পাতিছিলগৈ ।

বৰোদাৰ মহাবজাক বেজবকরাই ধৰ্ম্ম কথা শুনোৱাৰ বতৰাই
আমাক তাহানি নবনাৰায়ণ বজাই শঙ্কৰদেৱক ৰাজসভালৈ মাতি
তেৱাৰ মুখৰপৰা বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ কথা শুনাব বতৰা মনত পেলাই
দিয়ে । মহাপুৰুষ শঙ্কৰদেৱে নবনাৰায়ণৰ ৰাজসিংহাসনৰ কাষতে
বহি ৰজাৰ অনুবোধত ঈশ্বৰৰ ৰূপ মূৰৰপৰা পছম যেন
ভৰিলৈকে এনে গুৱলাকৈ গঢ়-পিত লগাই বৰ্ণনা কৰি গৈছিল,
যে নবনাৰায়ণ ৰজাৰ সোণৰ সপোন দেখি সাৰ পোৱা যেন
লাগিছিল । বজাই তেওঁৰ অতিকৈ হেঁপাহৰ ৰাজ্যখনতকৈও

শঙ্কৰদেৱক ভাল পালে, শঙ্কৰদেৱক সকলো পণ্ডিততকৈও
মহান বুলি ভাবিলে । বজাই ক'লে : “বাপ্ মোক শৰণ দি
উদ্ধাৰ কৰিব লাগে । আপোনাৰ গাতে আপুনি বৰ্ণোৱা ঈশ্বৰৰ
ৰূপ মই প্ৰত্যক্ষ দেখিলোঁ ।” নবনাৰায়ণ বজাই যেনেকৈ
শঙ্কৰদেৱৰ গাত সাক্ষাৎ ঈশ্বৰৰ ৰূপ দেখিলে, আমিও তেনেকৈ
বেজবকরাৰ জীৱনত মহাপুৰুষৰ মহিমা দেখিলোঁ । শঙ্কৰ যেন
সাগৰ, বেজবকরা লুইত । লুইতে সদায় সাগৰকে ধিয়ায় ।

‘কৃপাবৰ বকরাৰ কাকতৰ টোপোলা’ত বেজবকরাই কৈছে :
“হেৰা অসমীয়া ! তোমালোকে যিহকে কোৱা, বৰবকরাই
হ’লে তোমালোকক বৰ ভাল পায়, মুখতে মুখ দি পমি
যায় ।” চোৱাচোন, বেজবকরাৰ অসমীয়ালৈ কেনে ভালপোৱা,
মুখতে মুখ দি পমি যোৱা । অসমীয়াৰ প্ৰতি বেজবকরাৰ
ভাল পোৱা যেন এটি সৰোবৰ । তেওঁৰ পুথিবোৰ, বচনাবোৰ
কবিতা গীত-মাতবোৰ যেন নৈ, সেই ‘ভালপোৱা সৰোবৰ’ৰ
পৰা চিৰকাল আহিছে বৈ । বেজবকরাৰ পুথিৰ লেখ দিওঁ
শুনা :— ন শিকাকৰ কাৰণে বঙা-বচঙা ছবিৰে :—হাঁহি ধেমালি,
বুঢ়ী আইৰ সাধু, ককাদেউতা নাতি ল’ৰা, সাধু কথাৰ কুকি,
জুহুকা, জোনবিৰি, সুৰভি । কবিতা :— কদমকলি । উপন্যাস :—
পছম কুঁৱৰী । ধেমেলীয়া নাটক :—লিতিকাই, পাচনি, চিকৰ পতি
নিকৰ পতি । বুৰঞ্জী মূলক নাটক :—জয়মতী কুঁৱৰী, বেলিমাৰ ।
তাৰোপৰি আন আন পুথি :—নোমল, বাখৰ । কামত কৃতিত্ব
লভিবৰ সঙ্কেত :—চক্ৰধ্বজ সিংহ, কৃপাবৰ বকরাৰ ওভটনি,
কৃপাবৰবকরাৰ কাকতৰ টোপোলা, শ্ৰীভগৱৎ কথা, গদাধৰ,
শঙ্কৰদেৱ, শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ আৰু শ্ৰীমাধবদেৱ, ভাৰত বৰ্ষৰ বুৰঞ্জী,
দীননাথ বেজবকরাৰ জীৱন চৰিত, বেজবকরাৰ বংশাৱলী,
বেজবকরাৰ সম্পাদনাত ওলোৱা বাঁহী, বাঁহীৰ নানা প্ৰৱন্ধ

পাতি, জোনাকীৰ বিবিধ গল্প, প্ৰবন্ধ, সমালোচনা, ব্যঙ্গবচনা অলেখ গীত-মাত। তাৰোপৰি কত যে মধুৰ লেখা প্ৰকাশ নোহোৱাকৈয়ে ব'ল। বেজবকৰাই এখনি আত্মজীৱনীও লিখিবলৈ হাতত কলম তুলি লৈছিল। কিন্তু হাতৰ কাম আধা কৰা হৈ হাততে ব'ল, মনৰ কথা বোৰ মনতে গ'ল। আত্মজীৱনী খনি শেষ নোহওঁতেই আমাৰ বেজবকৰাৰ জীৱনৰ চাকি গছ নুমাই গ'ল। তেওঁৰ পত্নী প্ৰজ্ঞাশুন্দৰী দেৱীয়ে বেজবকৰাৰ দিন লিপি চাই চাই সেইখনি পূৰ্ণ কৰিবলৈ হাতত ল'লে। এইটি বতৰা আমি বেজবকৰাৰ জীয়েক অকণা দেৱীয়ে ইংৰাজীত লিখা 'স্মৃগন্ধি স্মৃতি' নামৰ পুথিখনৰপৰা পালো।

অসম সাহিত্য সভাৰ গুৱাহাটীত বহা সপ্তম অধিবেশনত বেজবকৰাই সভাপতিৰ আসন শুৱাই যিখন অভিভাষণ পাঠ কৰিলে, সেই অভিভাষণো অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ বেজবকৰাৰ আন এখনি পুথি হৈ ব'ল।

সাহিত্যিক বেজবকৰাৰ গাত বাঞ্ছনীয় চেষ্টা আছিল। সৰুৰেপৰা মুকলি গুৰীয়া, চৰকাৰী চাকৰি হেৰাবাঙে নকৰো বুলি কৈ দিয়া, কবি বেজবকৰা ভাৰত মাতৃৰ মুক্তি যুদ্ধৰ সেনা। আচল সাহিত্যিকসকলে, শূদ্ৰৰ সৈৱকসকলে সদায়েই মুক্তি বিচাৰে। উৰি ফুৰা মুকলি গুৰীয়া চৰাই তেওঁলোকে ভাল পায়, শিলনিৰ বুকু ভেদ কৰি নাচি নাচি বৈ অহা নাচনী নিজৰা চাই মনত অপাৰ বং পায়। বান্ধোন কৰিয়ে ভাল নাপায়। এলাহাবাদত বহা ভাৰতৰ জাতীয় কংগ্ৰেছ মহা-সভাৰ অধিবেশনৰ মঞ্চত শত শত জনতাৰ সমুখত বৈ অসমৰ প্ৰতিনিধি হৈ বক্তৃতা দিয়া তেওঁ প্ৰথম অসমীয়া।

বেজবকৰা সমাজ সংস্কাৰক। সত্য, শিৱ, শূদ্ৰৰ উপাসক। বেজবকৰাৰ মানত হিন্দু, মুছলমান সকলো সমান। বেজবকৰাৰ

'স্মৃতি' নামৰ গল্প পুথিখনৰ 'নিস্তাৰিণী দেৱী' বা 'ফাতেমা বিবি,' নামৰ গল্পটি পঢ়িবা, সমাজ সংস্কাৰক বেজবকৰাৰ বুকুৰ বতৰা শুনিবলৈ পাবা। বেজবকৰাৰ জীৱনৰ সকলো কথা তেওঁৰ সাহিত্যতে শূদ্ৰৰকৈ গাঁথা আছে।

বেজবকৰাই গাঁথি যোৱা ভাষা-সাহিত্যৰ সেইধাৰ মালাৰ প্ৰতিপাহ ফুলেই বেজবকৰাৰ বতৰা ক'ব। বেজবকৰাৰ বতৰা আমি কৈ ওৰ পেলাব নোৱাৰো, বিহুৱা ককাইটিৰ দৰে নকৈ নোৱাৰো:

চ'তে গ'ই গ'ই বহাগে পালেহি

ফুলিলে ভেবেলী লতা।

কৈ নো থাকোমানে ওৰকে নপৰে

বেজবকৰাৰে কথা ॥

ভাগি গ'ল বীণখনি ছিগি গ'ল তাঁৰ

বৈ গ'ল অৱশেষ অমিয়া জোকাৰ :

বেলিয়ে সন্ধিয়া পৰত সাতোবৰণ ঢালি দিয়ে। পশ্চিমৰ আকাশখন হেঙুলীয়া হয়। লাহে লাহে হেঙুলীয়া বহণ আতৰি যায়, আন্ধাৰে আকাশ আৰু পৃথিৱী ঢাকি ধৰে। এইদৰেই সন্ধিয়া নামি আহে। মন্দিৰত ঢাকি জ্বল। মচজিদ আৰু গীৰ্জাত মম বাতি জ্বলে, নেদেখা গৌঁসাইলৈ সকলোৱে সেৱাটি কৰে। ওৰে জীৱন প্ৰবাসত থকা বেজবকরাৰ দেহাটি যেতিয়া ভাগৰি পৰিল, জীৱন সন্ধিয়া নামি আহিল, বেজবকরাৰ মনটি উচুপি উঠিল। আই অসমীৰ চিকুণী মুখনিলৈ অ'তিকৈ মনত পৰিল। বেজবকরা যেন এটি অকণমানি শিশু হ'ল। সন্ধিয়া বেলিকা শুৱৰ পৰত মাকক লগা হ'ল। কাৰণ মাকেহে যুহু মধুকৈ নিচুকনি-গীত গাই শুৱাব জানে আলফুলকৈ।

সন্ধ্যলপুৰত বেজবকরা নৰিয়া পৰি নৰিয়া গাবেই অসমলৈ উলটি আহিল। লুইতৰ পাৰত ডিবুক নগৰত বেজবকরাই জীয়েকৰ ঘৰত জিবণি ললেহি। ডিবুকত জিবণি লৈ বেজবকরাই গাটো টঙাইছিল কাৰণ বহুকালৰ মূৰত আই অসমীৰ মুখনি দেখি মনত বল পাইছিল। বহুকালৰ আগতে এৰি থৈ যোৱা বন্ধু-বান্ধৱ, মিতিব-কুটুমক আকউ দেখিলে; বেজবকরাক সকলোৱে আঁকোৱালি ধৰিলে। লুইতত ওপজা ল'ৰাটিয়ে আকৌ লুইতখন দেখি মনত বৰ বং পালে, বহুত কথা মনত পৰিলে।

লুইতৰ ল'ৰাটিয়ে এদিন লুইতৰ পাৰত বালিভাত খাবলৈ গ'ল। লুইতৰ পাৰত বেজবকরাৰ এয়েই শেষ ধেমালি হ'ল।

১৮৫৯ শক, ১২ চ'ত, কৃষ্ণ দশমী, ইংৰাজী ১৯০৮ চনৰ ২৬ মাৰ্চৰ দিনা নিচেই পুৱাতে লুইতৰ পাৰত ডিবুকত অসমীয়াৰ অ'তিকৈ আপোন, অ'তিকৈ হেঁপাহৰ বেজবকরাই চিৰকালৰ কাৰণে চকু মুদিলে। অসমৰ বতাহ অসমীয়াৰ হুমুনিয়া লাগি তপত হৈ উঠিলে। চ'ত মহীয়া গছৰ পুৰণি পাতবোৰ জিব্জিবকৈ সৰিলে। বাতিপুৱা সাৰ পাই সক সক ল'ৰাছোৱালীবোৰে চকুপানী টুকি বুঢ়ী আইহঁতক স্মৃধিলে: "বুঢ়ী আই আমাক সাধুকথা কোৱা বেজবকরা কেনি গ'ল?" বিহাৰ আঁচলেৰে নাতিয়েকৰ চকুপানী মচি দি বুঢ়ী আয়ে ক'লে: "বেজবকরা অমৰ হ'ল।"

শেষ